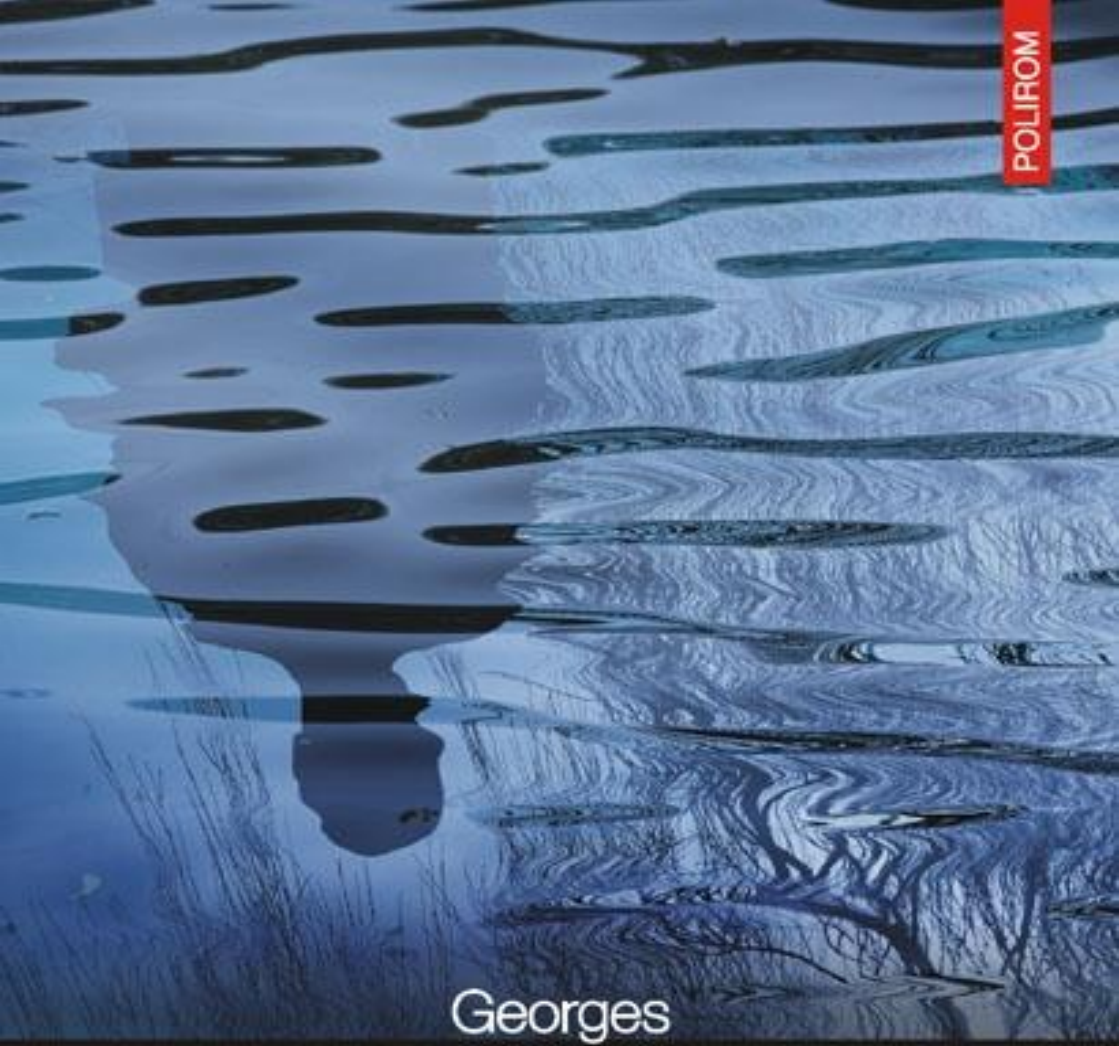

POLIROM

Georges
SIMENON

Maigret
şi cadavrul fără cap

Maigret

Georges Simenon

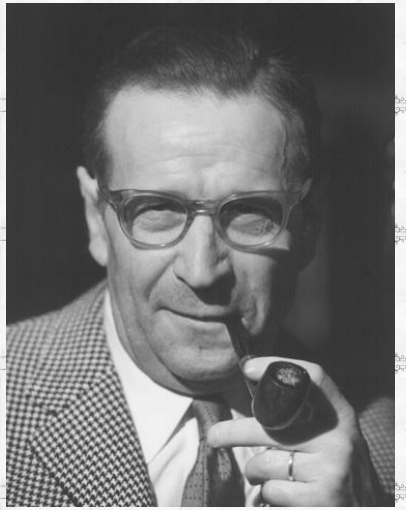

Maigret şi cadavrul fără cap

Seria MAIGRET

Georges Simenon, Maigret et le corps sans tete, 1955

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2009

Capitolul 1
Descoperirea fraților Naud

Cerul abia începea să se lumineze când Jules, primul născut dintre frații Naud, îşi făcu apariția pe puntea şlepului: i se ivi mai întâi capul, apoi umerii şi, în sfârşit, corpul înalt şi deşelat. Frecându-şi părul de culoarea inului încă nepieptănat, bărbatul se uită la ecluză, la cheiul Jemmapes din stânga lui, la cheiul Valmy din dreapta, apoi zăbovi câteva minute, cât să-şi răsucească o țigară şi s-o fumeze în răcoarea zorilor, înainte ca o lampă să se aprindă în micul bar din colțul străzii Recollets.

Din cauza luminii slabe, fațada părea de un galben mai intens decât în realitate. Popaul, patronul, fără guler, şi el nepieptănat, ieşi pe trotuar să ridice obloanele. Naud trecu pasarela şi traversă cheiul, răsucind a doua țigară. Când fratele lui, Robert, aproape la fel de înalt şi slab, ieşi şi el dintr-un tambuchi, putu să-i vadă în barul luminat pe Jules, sprijinit cu coatele de tejghea, şi pe patron turnându-i o duşcă de tărie în cafea. S-ar fi zis că Robert aştepta să-i vină rândul, răsucind o țigară cu aceleaşi gesturi ca ale fratelui său. Când Jules ieşi din bar, mezinul coborî de pe şlep, astfel încât se întâlniră în mijlocul străzii.

— Pornesc motorul, spuse Jules.

Erau zile când nu schimbau mai mult de zece propoziții de genul acesta. Ambarcațiunea lor se numea Cei Doi Frați. Se căsătoriseră cu două surori gemene şi ambele familii locuiau la bord.

Robert luă locul fratelui său în barul lui Popaul, unde mirosea a cafea stropită cu alcool.

— Frumoasă zi, spuse Popaul, un bărbat scund şi gras.

Naud se mulțumi să privească pe fereastră cerul care căpăta o nuanță roz. Coşurile ce se înălțau deasupra acoperişurilor erau primele care prindeau viață şi culoare în peisaj, în timp ce pe țigle, ca şi pe unele pietre ale caldarâmului, frigul din ultimele ore ale nopții depusese un strat subțire de chiciură care începea să dispară. Apoi se auzi duduitul sacadat al motorului diesel.

Un fum negru începu să iasă din partea din spate a şlepului. Naud puse ceva mărunțiş pe tejghea, salută atingându-şi cu două degete şapca şi traversă din nou cheiul. Ecluzierul, în uniformă, îşi făcuse apariția deasupra sasului şi pregătea manevra. Foarte departe, pe cheiul Valmy, se auzeau paşi, dar încă nu se vedea nimeni. Glasuri de copii răzbăteau din interiorul ambarcațiunii, unde femeile pregăteau cafeaua.

Jules reapăru pe punte, se aplecă în partea din spate, încruntat, şi fratele lui înțelese ce nu era în regulă. Încărcaseră piatră cioplită la Beauval, la borna 48 a canalului Ourcq. Ca aproape întotdeauna, îmbarcaseră câteva tone în plus şi, chiar cu o zi înainte, ieşind din bazinul La Villette ca să intre în canalul Saint-Martin, atinseseră mâlul de la fund.

De obicei, în martie e destulă apă. Dar, în acel an, nu mai căzuse o ploaie de două luni şi economiseau apa canalului. Porțile ecluzei se deschiseră. Jules se instală la cârmă. Fratele lui coborî pe uscat să dezlege parâmele. Elicea începu să se rotească şi, după cum se temeau amândoi, răscoli un noroi gros, care urcă la suprafață făcând bule mari.

Apăsând cu toată greutatea pe prăjină, Robert să străduia să depărteze de mal partea din față a ambarcațiunii. Elicea părea că se roteşte în gol. Omul de la

ecluză, obişnuit cu asta, aştepta răbdător, bătând din palme să se încălzească. Se produse atunci o izbitură; apoi se auzi un zgomot îngrijorător de angrenaj şi Robert Naud se întoarse spre fratele lui, care cală motorul. Nu ştiau ce se întâmpla. Elicea nu atinsese fundul, fiindcă era protejată de o parte a cârmei. Probabil că se prinsese ceva în ea, poate o parâmă veche, din acelea care zac pe fundul canalelor, şi, dacă asta era, nu le-ar fi fost deloc uşor să scape de ea.

Robert, cu prăjina în mină, se îndreptă spre partea din spate, se aplecă şi încercă, prin apa tulbure, să ajungă la elice, în timp ce Jules se ducea după o cange mai mică. Laurence, soția lui, scoase capul prin tambuchi şi îl întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu.

Cei doi fraţi începură să manevreze în tăcere prăjina în jurul elicei calate şi, după câteva minute, ecluzierul, Dambois, căruia toţi îi spuneau Charles, coborî pe chei să se uite la ei. Nu puse întrebări, mulţumindu-se să tragă tăcut din pipă, căreia îi reparase coada fiul lui.

Câțiva trecători se grăbeau spre Place de la Republique şi infirmiere în uniformă se îndreptau spre spitalul Saint-Louis.

— L-ai prins?

— Cred că da.

— Un cablu?

— Habar n-am.

Jules Naud agăţase ceva cu cangea şi, după un timp, obiectul cedă şi noi bule de aer urcară la suprafaţa apei. Bărbatul trase încet cangea şi, când cârligul ajunse aproape de suprafaţă, văzură apărând un pachet ciudat, legat cu sfoară şi înfăşurat în hârtie de ziar deteriorată. Era braţul unui om, întreg, de la umăr până la mână, care,

stând în apă, căpătase o culoare alburie şi consistența unui peşte mort.

Depoil, brigadierul de la postul de poliție din capătul cheiului Jemmapes, tocmai îşi încheia serviciul de noapte când în cadrul uşii apăru silueta înaltă a lui Jules Naud.

— Sunt deasupra ecluzei Recollets cu şlepul Cei Doi Frați. Elicea s-a calat când am pornit şi am scos din apă un braț de bărbat.

Depoil, care aparținea de cincisprezece ani de Arondismentul X, avu reacția pe care urmau să o aibă toți polițiştii anunțați despre cele întâmplate.

— De bărbat? repetă el, neîncrezător.

— Da, de bărbat. Brațul e plin de păr negru şi...

Din canalul Saint-Martin era scos periodic câte un cadavru, aproape întotdeauna după ce se bloca elicea unei ambarcațiuni. De cele mai multe ori, cadavrul era întreg şi aparținea unui bărbat, un cerşetor bătrân, de exemplu, care, după ce băuse prea mult, alunecase în canal, sau un derbedeu lichidat cu o lovitură de cuțit de o bandă rivală.

Erau descoperite şi cadavre făcute bucăți, în medie două-trei pe an, dar, după cât îşi putea aminti brigadierul Depoil, era vorba numai de femei. Poliția ştia imediat încotro să-şi îndrepte cercetările. În nouăzeci la sută din cazuri, dacă nu şi mai mult, victima era o prostituată de categorie inferioară, dintre acelea care pot fi văzute noaptea în preajma terenurilor virane.

„Crima unui sadic", conchidea raportul.

Poliția cunoştea fauna cartierului şi deținea liste la zi ale răufăcătorilor şi indivizilor dubioşi. În general, câteva zile erau de ajuns pentru arestarea autorului unui delict oarecare, fie că era vorba despre un furt de pe tejghea sau despre un atac cu mână armată. Dar rareori se întâmpla ca poliția să pună mâna pe unul dintre aceşti asasini.

— L-ai adus? întrebă Depoil.

— Brațul?

— Unde l-ai lăsat?

— Pe chei. Acum putem pleca? Trebuie să ajungem la cheiul Arsena-lului, unde suntem aşteptaţi pentru descărcat.

Brigadierul aprinse o ţigară, semnală pentru început incidentul prin telefon celor de la Police Secours[1], apoi ceru numărul comisarului de cartier, domnul Magrin.

— Îmi cer scuze că vă trezesc. Nişte marinari au scos un braţ de bărbat din canal... Nu! Un braţ de bărbat... Tot aşa mi-am zis şi eu. Cum?... Da, e aici. O să-l întreb.

Brigadierul se întoarse spre Naud, cu receptorul în mână.

— Pare să fi stat mult timp în apă?

Jules Naud se scărpină în cap şi răspunse:

— Depinde de ce înţelegeţi prin mult timp.

— E foarte descompus?

— Nu se poate spune. După părerea mea, să fi stat în apă cam două-trei zile...

Brigadierul repetă în receptor:

— Două-trei zile.

Apoi ascultă, jucându-se cu creionul, instrucţiunile pe care i le dădea comisarul.

— Putem trece prin ecluză? întrebă Naud, după ce brigadierul puse receptorul în furcă.

— Încă nu. Cum foarte bine zice comisarul, e posibil ca de şlep să fie agăţate şi alte bucăţi, care s-ar putea pierde prin punerea lui în mişcare.

— Dar nu pot să stau acolo o veşnicie! în spatele nostru sunt deja patru vase care aşteaptă.

Brigadierul, care ceruse un alt număr, aştepta să i se răspundă.

— Alo! Victor? Te-am trezit? Eşti deja la masă? Cu atât mai bine. Am o treabă pentru tine. Victor Cadet locuia pe

[1] Serviciu al poliţiei care intervine în cazurile de urgenţă (n.t.).

strada Chemin-Vert, nu departe de acolo, şi rareori trecea o lună fără să se apeleze la serviciile lui de scafandru la canalul Saint-Martin. Probabil că era omul care scosese cele mai multe obiecte heteroclite, inclusiv cadavre umane, din Sena şi canalele din Paris.

— Îl anunț pe ajutorul meu şi vin.

La şapte dimineața, în apartamentul din bulevardul Richard-Lenoir, doamna Maigret, deja îmbrăcată, proaspătă şi mirosind a săpun, pregătea în bucătărie micul dejun, în timp ce soțul ei încă mai dormea. La Poliția Judiciară, Lucas şi Janvier începuseră serviciul la ora şase şi Lucas primi vestea descoperirii făcute în canal.

— Ciudat! mormăi el, adresându-se lui Janvier.

Din canalul Saint-Martin a fost scos un braț, dar nu de femeie.

— De bărbat?

— Păi cum altfel?

— Putea fi un braț de copil.

Se întâmplase şi asta, o singură dată, cu trei ani în urmă.

— Îl anunți pe şefu'?

Lucas se uită la ceas, ezită, apoi scutură din cap.

— Nu e nici o grabă. Să-l lăsăm să-şi bea liniştit cafeaua.

La opt fără zece, se adunase destul de multă lume în fața şlepului Cei Doi Frați şi un agent de poliție îi ținea pe curioşi la distanță de un obiect aşezat pe dale şi acoperit cu o bucată de prelată. Trebuie să fie ecluzată ambarcațiunea lui Victor Cadet, aflată în aval, care veni şi trase la chei.

Cadet era un adevărat colos şi lăsa impresia că fusese nevoit să-şi facă un costum de scafandru special pentru el. Ajutorul lui era însă un bătrân mic de statură, care mesteca tutun în timp ce lucra şi trimitea în apă jeturi lungi de salivă maronie.

El potrivi scara, dădu drumul pompei şi înşurubă sfera enomă de cupru pe gâtul lui Victor. Două femei şi cinci

copii, toți cu părul de un blond aproape alb, stăteau în picioare în partea din spate a şlepului; una dintre femei era însărcinată, cealaltă ținea un bebeluş în brațe.

Soarele scălda acum cu lumina lui imobilele de pe cheiul Valmy, şi era un soare atât de curat, de vesel, încât te puteai întreba de ce cheiul acela avea o reputație sinistră. Sigur, fațadele nu erau proaspăt vopsite, albul sau galbenul se decolorase, dar, în acea dimineață de martie, aspectul era la fel de lipsit de gravitate ca un tablou de Utrillo.

Cei Doi Frați avea în spatele lui alte patru şlepuri, pe care puteai vedea rufe întinse la uscat pe frânghie şi copii ținuți cu greu în frâu, iar mirosul de catran reuşea să alunge izul mai puțin plăcut al canalului.

La opt şi un sfert, Maigret, care băuse a doua ceaşcă de cafea şi se ştergea la gură înainte de a aprinde prima pipă, primi un telefon de la Lucas.

— Zici că e un braț de bărbat?

Şi el era mirat.

— Altceva n-au mai găsit?

— Victor, scafandrul, s-a apucat deja de treabă.

Suntem obligați să dăm drumul la şlepuri prin ecluză, altfel se blochează.

— Cine s-a ocupat de asta până acum?

— Judel.

Era un inspector din Arondismentul X, un tip şters, dar conştiincios, în care puteai avea încredere pentru primele constatări.

— Treceți pe-acolo, şefule?

— Nu-i mare ocolul.

— Vreți să vină şi unul dintre noi?

— Cine e la birou?

— Janvier, Lemaire... Stați puțin... Acum a sosit şi Lapointe.

Maigret ezită un moment. Soarele bătea şi la el şi geamul fusese întredeschis. Poate că era un caz fără importanță, fără nimic misterios, şi atunci Judel s-ar fi ocupat în continuare de el. N-ai de unde să ştii la început! Dacă ar fi fost un braț de femeie, Maigret ar fi pus prinsoare fără să ezite că restul va fi doar o muncă de rutină.

Dar, fiind vorba despre un braț de bărbat, era posibil orice. Iar dacă acest caz s-ar fi dovedit complicat, dacă Maigret ar fi hotărât să se ocupe el de anchetă, zilele următoare ar fi depins în parte de alegerea pe care avea să o facă, deoarece, de preferință, continua şi sfârşea o anchetă cu inspectorul care o începuse împreună cu el.

— Trimite-mi-l pe Lapointe.

De ceva timp nu mai colaborase strâns cu dânsul şi tinerețea lui îl amuza: entuziasmul şi apoi stânjeneala lui când credea că făcuse o gafă.

— Îl anunț pe şef?

— Da. Probabil că voi întârzia la raport.

Era 23 martie. Primăvara începuse oficial cu două zile în urmă şi, ceea ce nu se întâmpla în fiecare an, o simțeai deja în aer, astfel încât comisarul fu cât pe ce să plece de acasă fără pardesiu. Luă un taxi din bulevardul Richard-Lenoir. Nu existau autobuze directe şi vremea nu te îndemna deloc să iei metroul. După cum se aştepta, ajunse la ecluză Recollets înaintea lui Lapointe şi îl găsi pe inspectorul Judel aplecat spre apa neagră a canalului.

— N-ați mai găsit nimic?

— Încă nu, şefule. Victor dă ocol şlepului ca să vadă dacă s-a mai agățat ceva.

După zece minute, Lapointe coborî dintr-o maşină neagră a Poliției Judiciare, exact în momentul în care bule de aer anunțau că Victor va ieşi la suprafață. Ajutorul lui se repezi să deşurubeze sfera de cupru. Scafandrul aprinse imediat o țigară, se uită în jur, îl recunoscu pe Maigret şi îl salută familiar cu o mişcare a mâinii.

— Nimic?

— Nu în sectorul ăsta.

— Şlepul poate să plece?

— Sunt sigur că nu va mai agăța nimic, poate doar mâlul de pe fund.

Robert Naud, care auzise, îi strigă fratelui său:

— Porneşte motorul!

Maigret se întoarse spre Judel.

— Le-ai luat declarații?

— Da. Le-au semnat. De altfel, vor sta cel puțin patru zile să descarce la cheiul Arsenalului.

Asta era undeva destul de aproape, în aval, la vreo doi kilometri, între Bastilia şi Sena. Şlepul, care era prea încărcat şi atingea uşor fundul, avu nevoie de ceva timp până să pornească, apoi ajunse în sfârşit în ecluză şi porțile se închiseră.

Majoritatea curioşilor începeau să plece. Cei rămaşi nu aveau nimic de făcut şi probabil că erau liberi toată ziua. Victor nu-şi scosese costumul de scafandru.

— Dacă mai sunt şi alte bucăți, atunci se află mai sus, în amonte, explică el. Coapsele, trunchiul, capul sunt mai grele decât un braț şi au mai puține şanse să fie duse de apă.

Pe suprafața canalului nu se vedea nici urmă de curent şi deşeurile care pluteau păreau nemişcate.

— Bineînțeles, aici nu e curent ca în apa unui râu. Dar, la fiecare trecere prin ecluză, se produce totuşi o mişcare a apei, aproape insesizabilă, pe toată lungimea biefului.

— Asta ar însemna că trebuie continuate căutările până la cealaltă ecluză?

— Administrația plăteşte şi poliția hotărăşte, conchise Victor trăgând din țigară.

— Va lua mult timp?

— Depinde de locul unde voi găsi restul. Evident, dacă restul e în canal! De ce o parte a corpului ar fi fost

aruncată în canal şi cealaltă, de exemplu, pe un teren viran?

— Caută mai departe.

Cadet îi făcu semn ajutorului său să lege ambarcaţiunea la chei puţin mai sus şi se pregăti să-şi pună din nou casca de cupru.

Maigret îi trase deoparte pe Judel şi Lapointe. Cei trei formau pe chei un mic grup privit de curioşi cu respectul pe care îl ai în mod inconştient faţă de oficiali.

— Ar trebui, pentru orice eventualitate, să puneţi să fie cercetate terenurile virane şi şantierele din împrejurimi.

— M-am gândit şi eu la asta, răspunse Judel.

Aşteptam instrucţiuni ca să încep.

— Câţi oameni ai la dispoziţie?

— Doi, în dimineaţa asta. După-amiază aş putea avea trei.

— Încearcă să afli dacă în ultimele zile au avut loc încăierări în zonă, poate au fost ţipete, strigăte de ajutor...

— Da, şefule.

Maigret se depărtă de poliţistul în uniformă ca să privească braţul uman acoperit cu o prelată, aflat tot pe dalele cheiului.

— Hai, Lapointe!

Se îndreptă spre barul din colţ, vopsit în galben, şi deschise uşa cu geam de la La Popaul. Câţiva muncitori din împrejurimi, în ţinută de lucru, mâncau la tejghea.

— Cu ce vă servesc?, se găsi să întrebe patronul.

— Aveţi telefon?

Îl zări chiar în acel moment: un aparat fixat pe perete, lângă tejghea. Nu exista cabină telefonică.

— Să mergem, Lapointe.

Nu avea chef să telefoneze în public.

— Nu vreţi să beţi nimic?

Popaul părea ofensat şi comisarul îi promise:

— Vin mai târziu.

De-a lungul cheiului se vedeau case modeste cu un etaj, dar şi imobile de locuințe, ateliere şi construcții mari din beton unde se aflau birouri.

— Găsim noi o cafenea cu cabină telefonică.

Mergând pe trotuar, puteau acum să zărească, de cealaltă parte a canalului, drapelul decolorat şi felinarul albastru al postului de poliție, în spatele căruia se înălța silueta întunecată a spitalului Saint-Louis.

Merseră aproape trei sute de metri înainte să găsească un bar întunecos în care intrară. Trebuia să cobori două trepte de piatră, iar podeaua era din dale mici, de un roşu închis, ca în imobilele din Marsilia.

În încăpere nu era nimeni, doar un motan mare, roşcat, culcat lângă sobă. Animalul se ridică alene, se îndreptă spre o uşă întredeschisă şi dispăru.

— E cineva aici? strigă Maigret.

Se auzea tic-tacul precipitat al unui ceas cu cuc. În aer plutea un iz de tărie şi de vin alb. Mai mult de tărie decât de vin, dar şi un vag miros de cafea. Într-o încăpere din spate se produse o mişcare, apoi o voce de femeie le strigă cu oarecare lehamite:

— Imediat!

Tavanul era jos, afumat, pereții înnegriți, încăperea cufundată într-o semiobscuritate traversată, asemenea vitraliilor unei biserici, doar de câteva raze de soare. Pe un carton lipit pe perete era scris cu stângăcie:

Servim gustări la orice oră.

Iar pe altul:

Vă puteți aduce mâncare de acasă.

La ora aceea, nimeni nu părea tentat să intre, iar Maigret şi Lapointe erau probabil primii clienți ai zilei. Într-un colț se afla o cabină telefonică.

Maigret aşteptă să apară mai întâi patroana. Când îşi făcu apariția, tocmai îşi termină de prins cu agrafe părul aproape negru. Era slabă, fără vârstă, să fi avut patruzeci-

patruzeci şi cinci de ani, şi venea spre ei cu o faţă posacă, târându-şi papucii de pâslă pe pardoseală.

— Ce doriţi?

Maigret se uită la Lapointe.

— Vinul alb e bun?

Ea dădu din umeri.

— Două pahare. Aveţi o fisă de telefon?

Comisarul se închise în cabină şi sună la biroul procurorului că să-i prezinte un raport verbal. Îi răspunse un adjunct care manifestă aceeaşi mirare că şi ceilalţi când află că braţul scos din canal era al unui bărbat.

— Un scafandru continuă căutările. Crede că restul, dacă există, se află în amonte. Aş dori ca doctorul Paul să examineze braţul cât mai repede posibil.

— Pot să vă telefonez acolo unde vă aflaţi? O să încerc imediat să-l prind la telefon şi vă sun.

Maigret citi numărul de pe aparat, i-l transmise adjunctului, apoi se îndreptă spre tejghea, unde fuseseră umplute două pahare.

— Noroc! spuse el, întorcându-se spre patroană.

Ea păru că nu aude. Îi privea încruntată, aşteptând să plece ca să-şi poată continua treaba: toaleta, după toate aparenţele. Probabil fusese o femeie frumoasă. În orice caz, ca tot omul, fusese şi ea tânără. Acum, ochii, gura, tot corpul său vădeau semne de osteneală. Poate că era bolnavă şi aştepta să vină ora crizei? Unii oameni, care ştiu că la o anumită oră vor reîncepe să sufere, au o expresie absentă şi încordată care seamănă cu a toxicomanilor ce aşteaptă ora dozei.

— Aştept un telefon, murmură Maigret, vrând parcă să se scuze.

Era un loc public, desigur, ca toate barurile şi cafenelele, un loc oarecum anonim, şi totuşi amândoi aveau impresia că deranjau, că pătrunseseră într-un mediu unde nu aveau ce căuta.

— Aveți vin bun.

Nu mințea. Majoritatea bistrourilor din Paris anunță un „vinișor de țară”, dar de cele mai multe ori e vorba de un vin falsificat care vine direct de la Bercy. Acesta însă avea un parfum de regiune pe care comisarul încerca să-l identifice.

— Sancerre? întrebă el.

— Nu. Provine dintr-un mic sat de pe lângă Poitiers.

De aceea îți lăsa în gură un gust de cremene.

— Aveți rude acolo?

Ea nu răspunse şi Maigret o admiră că putea să stea nemişcată, privindu-i în tăcere, cu fața lipsită de expresie. Motanul se întorsese şi se freca de picioarele ei goale.

— Şi soțul?

— Tocmai a plecat după el.

Voise să spună că se dusese acolo ca să aducă vin. Nu era uşor să întrețină conversația şi, în momentul în care comisarul îi făcea semn să mai umple o dată paharele, îi veni în ajutor țârâitul telefonului.

— Da, eu sunt. L-ați găsit pe Paul? E liber? Peste o oră? Bine! Voi fi acolo.

Se întunecă la față în timp ce asculta urmarea. Adjunctul procurorului îl anunța că acel caz fusese încredințat judecătorului de instrucție Comeliau, aproape dușmanul personal al lui Maigret, ma-gistratul cel mai conformist şi mai cârcotaş din Parchet.

— Cere cu insistentă să-l țineți la curent cu mersul anchetei.

— Ştiu.

Asta însemna că Maigret va primi zilnic cinci-şase telefoane de la Comeliau şi că în fiecare dimineață va trebui să se ducă la el la birou să-i dea raportul.

— În fine! oftă el. Mă voi strădui!

— Nu-i vina mea, domnule comisar. Era singurul judecător disponibil şi...

Raza de soare care pătrundea în bar se înclinase uşor şi lumina acum paharul lui Maigret.

— Mergem! murmură el, scoţând banii din buzunar. Cât face?

Apoi, pe drum:

— Ai venit cu maşina?

— Da. A rămas la ecluză.

Vinul colorase uşor obrajii lui Lapointe şi ochii acestuia străluceau puţin. De unde se aflau, zăreau, pe marginea canalului, un grup de curioşi care urmărea evoluţiile scafandrului. Când Maigret şi inspectorul ajunseră în dreptul lor, ajutorul lui Victor le arătă pe fundul bărcii un pachet mai voluminos decât primul.

— O gambă şi laba piciorului, spuse el, după ce scuipă în apă.

Ambalajul era mai puţin deteriorat decât precedentul şi Maigret nu simţi nevoia să-l examineze mai de aproape.

— Crezi că e nevoie să chemăm o dubă? îl întrebă el pe Lapointe.

— Avem destul loc în portbagaj.

Nu prea le surâdea, dar nici nu voiau să-l facă să aştepte pe medicul legist cu care aveau întâlnire la Institutul Medico-Legal, o clădire modernă, deschisă la culoare, situată pe malul Senei, nu departe de locul unde canalul se uneşte cu fluviul.

— Ce fac? întrebă Lapointe.

Maigret preferă să nu spună nimic şi, învingându-şi sila, inspectorul duse cele două pachete, unul după altul, în portbagajul maşinii.

— Miroase? îl întrebă comisarul, după ce reveni pe malul apei.

Iar Lapointe, care ţinea mâinile depărtate de corp, strâmba din nas, făcând semn din cap că da. Doctorul Paul, în halat alb şi cu mănuşi din cauciuc pe mâini, fuma ţigară după ţigară. Spunea frecvent că tutunul este unul

dintre cele mai sigure antiseptice şi, în cursul unei autopsii, i se întâmpla să fumeze şi două pachete de Gauloises albastre. Lucra cu însufleţire şi chiar cu bună dispoziţie, aplecat peste masa de marmură, vorbind între două fumuri.

— Bineînţeles, tot ce pot să vă spun acum nu e deloc bătut în cuie. Mai întâi, aş vrea să văd şi restul cadavrului, care ne va furniza mai multe informaţii decât un picior şi un braţ; pe urmă trebuie, înainte de a mă pronunţa, să fac câteva analize.

— Ce vârstă avea?

— După o estimare la prima vedere, bărbatul trebuie să fi avut între cincizeci şi şaizeci de ani, mai aproape de cincizeci decât de şaizeci. Priviţi palma asta.

— Ce-ar trebui să văd?

— E o palmă lată şi puternică. Cred că la un moment dat a făcut munci grele.

— O mână de muncitor.

— Nu. Mai curând de ţăran. Aş pune totuşi prinsoare că palma asta n-a mai atins o unealtă grea de ani de zile. Individul nu era prea îngrijit,
se vede după unghii, îndeosebi după cele de la picior.

— Un cerşetor?

— Nu cred. Oricum, după cum v-am spus, aştept şi restul, dacă va fi găsit, ca să mă pot pronunţa.

— E mort de mult timp?

— Şi asta e tot o ipoteză. Să n-o luaţi de bună, pentru că s-ar putea să vă spun contrariul diseară sau mâine. Deocamdată aş zice că e mort de trei zile, nu mai mult. Ba chiar aş fi tentat să spun şi mai puţin.

— N-a murit noaptea trecută?

— Nu. Dar cu o noapte înainte, poate.

Maigret şi Lapointe fumau şi ei, evitând pe cât posibil să se uite la masa de marmură. Doctorul Paul, în schimb,

părea că lucrează cu drag şi îşi mânuia intrumentele cu gesturi de prestidigitator.

Când să îmbrace hainele de oraş, sună telefonul. Judel, aflat pe cheiul Valmy, avea veşti noi pentru Maigret.

— Am găsit torsul! anunță el cu oarecare exaltare.

— Nu şi capul?

— Încă nu. Victor pretinde că va fi mai greu, din cauza greutății care l-a afundat probabil mai mult în nămol. A găsit şi un portofel gol şi o geantă de femeie.

— Lângă trunchi?

— Nu. Destul de departe. S-ar părea că nu există nici o legătură între ele. După cum spune Victor, de fiecare dată când se scufundă în canal,
ar putea să scoată la suprafață destule lucruri ca să umple o tarabă la talcioc. Cu puțin înainte de a descoperi trunchiul, a pescuit un pat metalic pliant şi două bideuri.

Paul nu-şi scosese încă mănuşile, aşteptând cu mâinile depărtate.

— Au mai găsit ceva? întrebă el.

Maigret făcu semn că da. Apoi îl întrebă pe Judel:

— Poți să mi-l trimiți la Institutul Medico-Legal?

— Aş putea...

— Aştept aici. Dar repede, pentru că doctorul Paul...

Aşteptară în prag, unde aerul era mai curat şi mai plăcut şi de unde puteau vedea vânzoleala neîncetată de pe podul Austerlitz. De cealaltă parte a Senei, câteva şlepuri şi o mică ambarcațiune maritimă descărcau în fața Magazinelor Generale, în dimineața aceea simțeai ceva tineresc şi vesel în ritmul Parisului, începea un nou anotimp, o nouă primăvară, iar oamenii erau optimişti.

— Presupun că nu sunt tatuaje sau cicatrice?

— Nu, nu pe părțile examinate de mine. Aş zice că e mai curând pielea cuiva care trăieşte în interior.

— Pare foarte păros.

— Da. Aproape că v-aş putea descrie tipul căruia îi aparţine victima. Brunet, nu prea înalt, mai curând scund, dar voinic, cu muşchi proeminenţi, păr negru şi des pe braţe, gambe şi piept. Satele noastre produc mulţi indivizi de felul ăsta, solizi, voluntari, încăpăţânaţi. Sunt curios să-i văd capul.

— Când îl vom găsi!

După un sfert de oră, doi agenţi în uniformă le aduseră trunchiul şi doctorul Paul aproape că îşi freca mâinile îndreptându-se spre masa de marmură, ca un ebenist spre bancul de lucru.

— Asta îmi confirmă că n-a fost mâna unui profesionist, mormăi el. Vreau să spun că omul n-a fost tranşat de un măcelar, nici de un specialist din La Villette. Cu atât mai puţin de un chirurg!

Pentru oase, s-a folosit un bomfaier obişnuit. În rest, pare că s-a folosit un cuţit mare de tranşat, din acelea pe care le găseşti în restaurante şi în majoritatea bucătăriilor. Probabil că a luat ceva timp. N-a mers uşor.

Făcu o pauză, apoi adăugă:

— Priviţi pieptul ăsta păros...

Maigret şi Lapointe îi aruncară o scurtă privire.

— Nici o rană aparentă?

— Nu văd nimic. În schimb, e sigur că omul nu a murit înecat.

Era aproape hazliu. Ideea că un om din care erau găsite bucăţi în canal ar fi putut să se înece în acesta...

— Mă voi ocupa îndată de viscere şi, în măsura posibilului, îndeosebi de conţinutul stomacului. Rămâneţi?

Maigret făcu semn că nu. Nu era un spectacol pe care să-l aprecieze în mod deosebit şi ardea de nerăbdare să bea ceva, dar nu vin, ci ceva tare, ca să scape de gustul rău din gură, care i se părea gust de cadavru.

— O clipă, Maigret... Ce-ţi spuneam? Vezi linia asta mai deschisă şi aceste mici puncte albicioase pe abdomen?

Comisarul răspunse afirmativ fără să se uite.

— Linia e cicatricea lăsată de o operație de apendicită făcută cu mai mulți ani în urmă.

— Şi punctele?

— Asta e cel mai ciudat. N-aş jura că am dreptate, dar sunt aproape sigur că e vorba de urme lăsate de alice de vânătoare. Ceea ce ar confirma că, la un moment dat, omul a trăit la țară, fiind gospodar sau paznic de vânătoare. Cu mulți ani în urmă, douăzeci, dacă nu şi mai mult, cineva a tras în el. Număr şapte... nu, opt cicatrice de acelaşi fel, dispuse în formă de curcubeu. O singură dată în viață am mai văzut asta, şi nu avea o formă atât de regulată. Va trebui să cer să se facă o fotografie pentru arhivă mea.

— Mă suni?

— Unde o să fii? La birou?

— Da. Şi probabil voi lua masa de prânz la braseria Dauphine.

— Te voi suna să-ți spun ce-am descoperit.

Maigret fu primul care, afară, la soare îşi şterse fruntea, iar Lapointe nu se putu abține să nu scuipe de câteva ori, ca şi cum ar fi avut şi el un gust rău în gură.

— O să cer dezinfectarea portbagajului îndată ce vom ajunge la Poliția Judiciară, spuse el.

Înainte de a urca în maşină, intrară într-un bistrou şi băură un pahar de rachiu de drojdie.

Alcoolul era atât de tare, încât Lapointe sughiță şi ținu un moment mâna la gură, cu privirea plină de anxietate, fiindu-i teamă să nu vomite. În sfârşit, îşi reveni şi băigui:

— Îmi cer scuze...

În timp ce ieşeau, patronul barului îi spuse unuia dintre clienți:

— Alții care au venit să identifice o mortăciune.

Toți au aceeaşi reacție. Omul era obişnuit, fiindcă localul lui se afla exact în fața Institutului Medico-Legal.

Capitolul 2

Ceară pentru sticle

Când Maigret intră pe culoarul mare al Poliției Judiciare, o luminiță veselă se aprinse o clipă în ochii lui, pentru că până şi acel culoar, cel mai cenuşiu, cel mai tern de pe pământ, era în ziua aceea vizitat de soare, cel puțin sub forma unui fel de praf luminos.

Între uşile birourilor, oamenii aşteptau pe banchete şi câțiva aveau cătuşe la mâini. Când să se îndrepte spre biroul şefului că să-i aducă la cunoştință descoperirile de pe cheiul Valmy, un bărbat se ridică şi îl salută atingându-şi borul pălăriei. Cu familiaritatea celor care se văd zilnic de ani întregi, Maigret îl întrebă:

— Ei, Viconte, ce mai zici? Tu care te plângi că numai prostituatele sunt tăiate bucăți...

Cel căruia toți îi spuneau Vicontele nu roşi, deşi probabil că înțelesese aluzia. Era pederast, dar foarte discret. „Făcea" Poliția Judiciară de mai bine de cincisprezece ani pentru un ziar din Paris, o agenție de presă şi vreo douăzeci de cotidiene din provincie.

Era singurul care încă se mai îmbrăca asemenea personajelor din piesele bulevardiere de la începutul secolului şi pe piept îi atârna un monoclu prins de o panglică lată de culoare neagră. Poate că din pricina monoclului, pe care nu-l folosea aproape niciodată, se alesese cu această poreclă!

— Capul n-a fost găsit?

— Nu, după câte ştiu.

— Tocmai i-am telefonat lui Judel, care susține că nu. Dacă aflați ceva nou, domnule comisar, nu mă uitați.

Vicontele se aşează la loc pe banchetă, în timp ce Maigret se îndrepta spre biroul şefului. Fereastra din biroul acestuia era deschisă şi, chiar şi de acolo, se puteau vedea şlepurile trecând pe Sena.

Cei doi discutară timp de vreo zece minute. Când Maigret intră în propriul birou, găsi o notă aşezată pe sugativă şi intui imediat despre ce era vorba: un mesaj de la judecătorul Comeliau, care îl ruga să-i telefoneze de îndată ce ajungea la birou.

— Aici comisarul Maigret, domnule judecător.

— Bună ziua, Maigret. Vii de la canal?

— De la Institutul Medico-Legal.

— Doctorul Paul e acolo?

— Acum examinează viscerele.

— Presupun că victima n-a fost încă identificată.

— În lipsa capului, nici nu prea sunt speranțe. Poate doar printr-un noroc...

— Tocmai despre asta voiam să-ți vorbesc. Când ai un caz obişnuit, în care victima e cunoscută, ştii mai mult sau mai puțin în ce direcție mergi. Mă urmăreşti? În cazul de față însă nu ştim despre cine va fi vorba mâine, poimâine sau peste o oră. Sunt posibile tot felul de surprize, inclusiv cele mai neplăcute, şi trebuie să fim extrem de prudenți.

Comeliau accentua silabele şi se ascultă vorbind. Tot ceea ce făcea, tot ceea ce spunea era de o „extremă" importanță. Cei mai mulți dintre judecătorii de instrucție nu se ocupă practic de un caz decât după ce este lămurit de poliție. Comeliau ținea morțiş să conducă operațiunile de la începutul anchetei, şi poate că asta se datora înainte de toate spaimei sale de complicații. Cumnatul lui era un om politic cunoscut, unul dintre cei câțiva parlamentari pe care îi găseşti în aproape toate ministerele. Comeliau spunea frecvent:

— Înțelegeți că, din cauza lui, situația mea e mai delicată decât a altui magistrat.

Maigret reuşi să scape de el promițându-i că îl va suna de fiecare dată când va apărea ceva nou, oricât de neînsemnat, chiar şi seara, acasă. Citi corespondența şi se duse în biroul inspectorilor să trimită câțiva pe teren pentru cazurile aflate în curs.

— Azi e marți, da?

— Da, şefu'.

Dacă doctorul Paul nu se înşela în primele sale estimări şi cadavrul rămăsese în apa canalului Saint-Martin aproximativ patruzeci şi opt de ore, asta însemna că asasinatul fusese comis duminică, probabil seară sau noaptea, deoarece era puțin probabil ca acele pachete sinistre să fi fost aruncate în plină zi, la mai puțin de cinci sute de metri de un post de poliție.

— Dumneata eşti, madam Maigret? o întrebă el în glumă pe soția lui când aceasta îi răspunse la telefon. Nu vin la masă. Ce-ai gătit?

Fasole cu carne de oaie. Nu regretă, pentru că era o mâncare prea grea pentru o zi ca aceea. Îl sună pe Judel.

— Nimic nou?

— Victor mănâncă la bordul ambarcațiunii sale.

Acum avem tot corpul, în afară de cap. Întreabă dacă să continue căutările.

— Bineînțeles.

— Oamenii mei sunt pe teren, dar încă n-au aflat nimic precis. O încăierare a izbucnit duminică seara într-un bar de pe strada Recollets. Nu la Popaul. Mai departe, lângă foburgul Saint-Martin.

O portăreasă s-a plâns că soțul ei a dispărut, dar omul lipseşte de mai bine de o lună şi semnalmentele nu corespund.

— Probabil că voi trece pe acolo după-amiază.

Înainte să plece să ia prânzul la braseria Dauphine, deschise uşa de la biroul inspectorilor.

— Vii, Lapointe?

Nu avea nevoie de tânărul inspector ca să se aşeze la masa lui obişnuită din micul restaurant situat în Piaţa Dauphine. Şi îşi dădu seama de asta pe când străbăteau cheiul în tăcere! Apoi zâmbi, amintindu-şi de o întrebare care îi fusese pusă în această privinţă. Prietenul lui Pardon, doctorul de pe strada Popincourt, la care obişnuia să meargă la cină o dată pe lună cu soţia, îl întrebase foarte serios într-o seară:

— Ai putea să-mi spui, Maigret, de ce poliţiştii în civil se deplasează ca instalatorii, întotdeauna câte doi?

Asta nu-l frapase niciodată şi se văzu obligat să admită că era adevărat. El însuşi se ocupa rareori de o anchetă fără să fie însoţit de unul dintre inspectorii săi.

Se scărpinase în cap şi răspunsese:

— Presupun că primul motiv datează de pe timpul când străzile Parisului nu erau sigure şi era mai prudent să fii împreună cu cineva când te aventurai în anumite cartiere, mai ales noaptea.

Asta rămânea valabil în unele cazuri, cum ar fi, de exemplu, o arestare sau o descindere în locuri dubioase. Şi Maigret continuase să reflecteze:

— Mai există un motiv, valabil şi în cazul interogatoriilor de la Poliţia Judiciară. Dacă numai un poliţist înregistrează o mărturie, suspectul care a vorbit contra voinţei sale poate oricând să nege după aceea cele declarate. Două afirmaţii au mai mare greutate decât una singură în faţa juraţilor.

Logic, dar încă nu era mulţumit.

— Din punct de vedere practic, e aproape o necesitate. De exemplu, în cursul unei filări, ai putea fi nevoit să telefonezi, fără să pierzi din ochi persoana pe care o supraveghezi. Sau aceasta poate să intre într-un imobil cu mai multe ieşiri.

Pardon, care zâmbea, obiectase:

— Când mi se prezintă mai multe motive, am tendința să cred că nici unul nu e suficient prin el însuşi.

La care Maigret răspunsese:

— În acest caz, o să vorbesc în ce mă priveşte pe mine. Aproape întotdeauna cer unui inspector să mă însoțească fiindcă mi-e teamă să nu mă plictisesc singur.

Nu-i spuse povestea asta lui Lapointe, pentru că nu trebuie niciodată să dai dovadă de scepticism în fața tinerilor şi Lapointe făcea încă totul cu pasiune. Masa de prânz avu loc într-o atmosferă plăcută, liniştită, cu alți inspectori şi comisari care se perindau pe la bar şi patru-cinci care mâncau la mese.

— Credeți că şi capul a fost aruncat în canal şi îl vom găsi?

Maigret se surprinse dând din cap în semn că nu. Adevărul e că încă nu se gândise la asta. Răspunsul lui fusese instinctiv. Nu ar fi fost în stare să spună de ce avea impresia că scafandrul Victor va scotoci zadarnic mâlul de pe fundul canalului Saint-Martin.

— Ce-ar fi putut asasinul să facă cu el?

Nu avea habar. Poate îl pusese într-o valiză pe care o lăsase la biroul de bagaje de la Gara de Est, aflată în apropiere, sau la Gara de Nord, care nu era cu mult mai departe. Sau l-ar fi putut expedia la orice adresă din provincie cu unul dintre acele camioane imense ale serviciilor rapide pe care comisarul le văzuse staționând pe o stradă ce dădea spre cheiul Valmy. Zărise deseori camioanele acelea, roşii sau verzi, traversând oraşul în direcția şoselelor principale, fără să ştie vreodată de unde plecau.

Locul acela era pe strada Terrage, în apropierea canalului. La un moment dat, dimineața, numărase peste douăzeci care staționau la marginea trotuarului, purtând toate inscripția: *Transporturi Zenith - Roulers şi Langlois.*

Asta demonstra că nu se gândea la nimic în mod special. Cazul îl interesa fără să-l pasioneze. Interesul său venea îndeosebi din faptul că nu mai făcuse de mult o anchetă în împrejurimile canalului. Cândva, la începutul carierei sale, fiecare stradă din cartier îi era familiară, ca şi multe dintre siluetele care se strecurau seară pe lângă case.

Încă se mai aflau la masă, bându-şi cafeaua, când Maigret fu chemat la telefon. Era Judel.

— Nu ştiu dacă am făcut bine deranjându-vă, şefule. Încă nu se poate vorbi despre o pistă. Unuia dintre oamenii mei, Blancpain, pe care l-am pus să stea de pază în apropierea scafandrului, i-a atras atenția, acum aproximativ o oră, un tânăr cu un triciclu. I s-a părut că-l mai văzuse dimineață, apoi o jumătate de oră mai târziu, şi tot aşa, în mai multe rânduri, în cursul dimineții. Şi alți curioşi au zăbovit un timp pe chei, dar acesta, după spusele lui Blancpain, stătea deoparte şi părea mai interesat decât ceilalți. De obicei, un comisionar cu triciclu are de livrat marfa, nu are timp de pierdut.

— Blancpain l-a luat la întrebări?

— A vrut. S-a îndreptat spre el cât se poate de liniştit ca să nu-l sperie, dar, după ce a făcut doar câțiva metri, tânărul, înfricoşat, a sărit pe triciclu şi a pornit în mare viteză spre strada Recollets.

Blancpain nu avea maşină şi nici alt mijloc de transport la dispoziție. A încercat zadarnic să-l prindă pe fugar, în timp ce trecătorii întorceau capul după el şi triciclul dispărea în traficul din foburgul Saint-Martin.

Tăcură amândoi. Evident, era ceva vag. Putea să nu însemne nimic sau putea fi un punct de pornire.

— Blancpain are semnalmentele tânărului?

— Da. E vorba despre un tânăr de optsprezece-douăzeci de ani care pare venit de la țară, pentru că e încă foarte rumen la față. E blond, poartă părul destul de lung şi o geacă de piele peste un pulover pe gât. Blancpain n-a putut

să citească inscripția de pe triciclu. Un cuvânt care se termină în „aii”. Tocmai verificăm lista comercianților din cartier care ar putea folosi un comisionar cu triciclu.

— Victor ce mai spune?

— Că, atât timp cât e plătit, îi este indiferent dacă stă sub apă sau afară, dar e convins că pierde timpul.

— Nimic pe terenurile virane?

— Nimic, până acum.

— Sper ca în scurt timp, odată cu raportul medicului, să primesc câteva detalii despre mort.

Le primi la birou, pe la două şi jumătate, prin telefon. Paul urmă să-i trimită mai târziu raportul oficial.

— Notezi, Maigret?

Comisarul trase spre el un blocnotes.

— Sunt doar estimări, dar destul de apropiate de realitate. Mai întâi semnalmentele victimei, aşa cum pot fi ele stabilite fără cap. Nu-i înalt, în jur de 1,67 m. Gâtul e scurt, gros, şi am motive să cred că faţa e lată, cu maxilarul inferior puternic. Părul închis la culoare, poate cu câteva fire albe la tâmple, dar nu multe. Greutatea: 75 kg. Aspectul ar trebui să fie cel al unui bărbat scund şi îndesat, mai mult pătrat decât rotund, mai mult musculos decât gras, deşi a ajuns să pună pe el grăsime. Ficatul indică un băutor adevărat, dar nu cred că avem de-a face cu un beţiv. Mai curând e genul celor care beau un pahar la o oră sau la o jumătate de oră, mai ales vin alb. De altfel, am găsit urme de vin alb în stomac.

— Şi mâncare?

— Da. Am avut noroc că e vorba de o mâncare indigestă. Ultimul dejun sau ultima cină a constat îndeosebi în friptură de porc şi fasole.

— Cu mult timp înainte de deces?

— Două ore-două ore şi jumătate, aş zice eu.

Am prelevat materiile acumulate sub unghiile de la mâini şi de la picioare şi le-am trimis la laborator. Moers îți va spune direct ce-a constatat.

— Cicatricele?

— Nu mi-am schimbat părerea de azi-dimineață.

Extirparea apendicelui a fost făcută acum cinci-şase ani, de un chirurg bun, dacă e să mă iau după felul în care a lucrat. Urmele de alice datează de cel puțin douăzeci de ani şi sunt tentat să dublez cifră.

— Vârsta?

— Cincizeci-cincizeci şi cinci de ani.

— Accidentul cu puşca de vânătoare să fi avut loc când era copil?

— Aşa cred. Starea generală de sănătate satisfăcătoare, cu excepția obstruării ficatului despre care ți-am vorbit. Inima şi plămânii în stare bună. Plămânul sting poartă cicatricea unei tuberculoze foarte vechi, fără semnificație, căci copiilor sau bebeluşilor li se întâmplă deseori să facă o tuberculoză uşoară fără ca aceasta să fie remarcată.

Acum, Maigret, dacă vrei mai mult, adu-mi capul şi voi face tot ce-mi stă în putință.

— Nu l-au găsit.

— În cazul ăsta, nici n-au să-l găsească.

Era şi părerea lui Maigret. Cei de la Poliția Judiciară aveau o serie de convingeri care ajunseseră adevărate axiome. De exemplu, faptul că aproape numai prostituatele de categorie inferioară sunt tăiate în bucăți. La fel şi faptul că se descoperă un anumit număr de fragmente, dar mai rar capul.

Nu încercau să găsească o explicație, dar toți credeau în ele.

— Dacă mă sună cineva, sunt sus, la laborator, le spuse Maigret inspectorilor.

Urcă lent până la mansarda Palatului de Justiție, unde îl găsi pe Moers aplecat asupra unor eprubete.

— Lucrezi la cadavrul „meu”? întrebă comisarul.

— Studiez eşantioanele trimise de Paul.

— Ai rezultate?

În sală imensă lucrau şi alţi specialişti, iar într-un colţ putea fi văzut, în picioare, manechinul care servea la reconstituiri: de exemplu, pentru a verifica din ce poziţie anume fusese dată o lovitură de cuţit.

— Am impresia că individul nu prea ieşea din casă, murmură Moers, care vorbea întotdeauna cu glas scăzut, ca într-o biserică.

— De ce?

— Am studiat materiile extrase de sub unghiile degetelor de la picioare. Îţi pot spune că ultimele şosete pe care le-a purtat erau din lina bleumarin. Am mai găsit şi urme din pâsla din care se fac papucii ăia cu talpă de piele. Am tras concluzia că omul stătea mult timp în papuci.

— Dacă e adevărat, Paul ar trebui să ne confirme acest lucru, pentru că statul în papuci ani de zile deformează piciorul, cel puţin dacă e să dau crezare soţiei mele, care-mi spune tot timpul...

Nu-şi mai termină fraza; încercă să prindă la telefon Institutul Medico-Legal, dar doctorul Paul plecase; îl găsi acasă.

— Aici Maigret. O întrebare, doctore, care mi-a venit în minte după o remarcă a lui Moers. Ai avut impresia că omul nostru stătea mai mult în papuci decât în pantofi?

— Complimentele mele lui Moers. Am vrut să-ţi spun mai devreme, dar mi-am zis că era ceva prea vag şi că s-ar fi putut să te pun pe o pistă falsă. Când am examinat picioarele, mi-a venit ideea că poate ne aflăm în prezenţa unui chelner de cafenea. La ei, ca şi la şefii de sală din restaurante şi... la agenţii de poliţie, mai ales la cei de la circulaţie, talpa are tendinţa să se taseze, nu din cauza mersului, ci din cauza statului prea mult în picioare.

— Mi-ai spus că unghiile de la mâini nu erau îngrijite.

— Probabil că un şef de sală n-ar avea murdărie sub unghii.

— Nici un chelner dintr-o mare braserie sau dintr-o cafenea burghe-ză.

— Asta e tot ce-a descoperit Moers?

— Deocamdată. Mulțumesc, doctore.

Maigret mai bântui aproape o oră prin laborator, aplecându-se spre unul sau spre altul.

— Te interesează să ştii că sub unghii avea şi pământ amestecat cu salpetru?

Moers ştia la fel de bine ca Maigret unde se găseşte cel mai adesea un astfel de amestec: într-o pivniță, îndeosebi în una umedă.

— E puțin? E mult?

— Asta mă şi frapează. Omul nu pare să se fi murdărit astfel cu o singură ocazie.

— Cu alte cuvinte, avea obiceiul să coboare în pivniță?

— E doar o ipoteză.

— Şi mâinile?

— Am găsit sub unghii ceva similar, dar amestecat cu alte materii, cu fragmente foarte mici de ceară roşie.

— Cum e cea folosită la sigilarea sticlelor de vin?

— Da.

Maigret era aproape dezamăgit, deoarece totul devenea prea uşor.

— În concluzie, un bistrou! mormăi el.

Şi, în acel moment, se întrebă dacă nu cumva cazul va fi rezolvat chiar în acea seară. În minte îi venea imaginea femeii brunete şi slabe care îi servise cu vin alb în acea dimineață. Îl impresionase şi se gândise de două-trei ori la ea în cursul zilei, nu neapărat în legătură cu cadavrul tranşat, ci pentru că nu era un personaj obişnuit.

Un cartier cum e cel de lângă cheiul Valmy nu duce lipsă de indivizi pitoreşti. Dar rareori întâlnise genul de inerție pe care îl constatase la acea femeie. Era greu de explicat.

Majoritatea oamenilor, când te privesc, îți transmit ceva, oricât de puțin. Se stabileşte un contact, chiar dacă acest contact e un fel de provocare.

Cu ea însă nu se producea nimic. Se apropiase de tejghea fără mirare, fără teamă, fără să poți citi ceva pe trăsăturile ei în afară de o lehamite probabil permanentă. Doar dacă nu cumva era indiferență.

De două-trei ori, în timp ce îşi bea paharul, Maigret se uitase în ochii ei şi nu descoperise nimic, nu provocase nici o mişcare, nici o reacție.

Nu era vorba de pasivitatea unei persoane lipsite de inteligență. Nu era nici beată, nici drogată, cel puțin în acel moment. Încă de dimineață îşi pusese în gând să revină, măcar ca să-şi dea seama ce gen de clientelă frecventa localul.

— Aveți vreo idee, şefule?

— Poate.

— Spuneți asta ca şi cum nu v-ar conveni.

Maigret preferă să nu insiste. La patru, i se adresă lui Lapointe, care făcea muncă de birou.

— Vrei să mă duci cu maşina?

— La canal?

— Da.

— Sper că au avut timp să o dezinfecteze.

Femeile purtau deja pălării deschise la culoare, iar în sezonul acela era la modă roşul, un roşu aprins ca al florii de mac. Fuseseră întinse umbrarele din pânză portocalii sau dungate ale teraselor, unde aproape toate măsuțele erau ocupate, iar oamenii mergeau cu pas mai sprinten decât cu o săptămână în urmă.

Pe cheiul Valmy, coborâră din maşină în apropierea grupului de oameni care indica locul unde Victor încă mai căuta pe fundul canalului. Judel era şi el acolo.

— Nimic?

— Nu.

— Nici haine?

— Am cercetat sfoara. Dacă credeți că e util, voi trimite din ea la laborator. La prima vedere, e o sfoară groasă obişnuită, folosită de majoritatea comercianților. A fost nevoie de multă sfoară pentru legarea tuturor pachetelor. Am trimis pe cineva să-i chestioneze pe patronii de feronerii din jur. Nici un rezultat deocamdată. Iar ziarele, ale căror fragmente le-am pus la uscat, sunt majoritatea de săptămâna trecută.

— De când e ultimul?

— De sâmbătă dimineață,

— Cunoşti bistroul aflat puțin mai sus de strada Terrage, lângă un laborator de produse farmaceutice?

— La Calasi

— Nu m-am uitat la firmă: o sală mică şi întunecoasă, puțin sub nivelul trotuarului, cu o sobă mare cu cărbuni în mijloc şi un burlan negru care traversează aproape întreaga încăpere.

— Ăsta e bistroul lui Omer Calas.

Inspectorii din cartier cunoşteau acele locuri mai bine decât cei de la Poliția Judiciară.

— Ce fel de local e? întrebă Maigret, privind bulele de aer care indicau deplasările lui Victor pe fundul canalului.

— Un local liniştit. Nu-mi amintesc să fi avut necazuri cu noi.

— Omer Calas e venit de la țară?

— Probabil. Aş putea să verific în registre. Cei mai mulți dintre patronii de bistrouri vin la Paris ca valeți sau şoferi, se căsătoresc cu bucătăreasa şi apoi îşi deschid o afacere pe cont propriu.

— Sunt aici de mult timp?

— I-am găsit aici când am fost numit în cartier.

Dintotdeauna am ştiut localul lor aşa cum arată azi. E aproape în fața postului de poliție şi mi se întâmpla uneori să trec podul ca să beau ceva. Au un vin alb bun.

— De obicei serveşte patronul?

— De cele mai multe ori. Mai puțin o parte din după-amiază, când se duce să joace biliard la o braserie de pe strada La Fayette. E nebun după biliard.

— Când lipseşte, serveşte soția lui?

— Da. N-au nici servitoare, nici chelner. Dacă-mi amintesc bine, la un moment dat au avut o chelneriță tânără, dar nu ştiu ce s-a întâmplat cu ea.

— Ce clientelă au?

— E greu de spus, răspunse Judel, scărpinându-se la ceafă. Bistrourile din cartier au toate cam acelaşi gen de clienți. Dar, în acelaşi timp, fiecare are o clientelă diferită. De exemplu, la La Popaul, lângă ecluză, e gălăgie din zori până-n seară. Clienții beau sec, vorbesc tare şi aerul e albastru tot timpul din cauza fumului. După opt seara, poți fi sigur că găseşti acolo trei-patru femei, care au şi ele clienții lor obişnuiți.

— Şi la Omer Calas?

— Mai întâi, localul nu e chiar în dramul oamenilor.

Apoi, e mai întunecos şi mai trist. După cum ați constatat probabil, înăuntru nu-i deloc o atmosferă veselă. Dimineața vin muncitorii de la şantierele din împrejurimi să bea un păhărel, iar la prânz unii îşi aduc mâncarea şi comandă o jumătate de litru de vin alb. După-amiaza e mai linişte, tocmai pentru că locul nu e foarte circulat, după cum vă spuneam. Probabil că de aceea alege Omer acest moment ca să plece la biliard. Din când în când mai intră cineva. Apoi, la ora aperitivului, apar iarăşi muşteriii. Mi s-a întâmplat să intru acolo seara. De fiecare dată am zărit o masă unde se jucau cărți şi una-două persoane la tejghea, niciodată mai multe. Există locuri unde, dacă nu eşti un obişnuit al casei, ai întotdeauna impresia că deranjezi.

— Omer şi femeia sunt căsătoriți?

— Nu mi-am pus niciodată întrebarea asta. E uşor de verificat. Putem merge imediat la comisariat să consultăm registrele.

— Îmi dai informaţia asta mai târziu. Se pare că Omer e plecat, nu?

— A! Ea v-a spus asta?

— Da.

La ora aceea, şlepul fraţilor Naud era legat la cheiul Arsenalului, unde macaralele începuseră să descarce piatra.

— Aş vrea să-mi faci o listă cu bistrourile din împrejurimi, îndeosebi acelea al căror patron sau chelner lipseşte de duminică.

— Credeţi că...?

— Ideea e a lui Moers. Poate e bună. Mă duc să dau o raită pe-acolo.

— La Calas?

— Da. Hai, Lapointe!

— Să-i spun lui Victor să vină şi mâine?

— Cred că ar însemna să aruncăm pe fereastră banii contribuabililor. Dacă n-a găsit nimic azi, înseamnă că nu mai e nimic de găsit.

— Şi el e de aceeaşi părere.

— Să se oprească atunci când se satură de căutat şi să nu uite să-mi trimită mâine raportul.

Trecând prin faţa străzii Terrage, Maigret aruncă o privire la camioanele care staţionau în faţa unui portal imens deasupra căruia scria Roulers şi Langlois.

— Mă întreb câte sunt, murmură el, gândind cu voce tare.

— Ce? întrebă Lapointe.

— Camioane.

— De fiecare dată când mă duc cu maşina la ţară, le întâlnesc pe drum şi sunt al naibii de greu de depăşit.

Coşurile caselor nu mai aveau aceeaşi culoare trandafirie că dimineaţă, ci deveneau de un roşu închis în bătaia razelor soarelui aflat la asfinţit, iar pe cer zăreai acum urme de verde palid, aceeaşi sau aproape aceeaşi nuanţă pe care o capătă marea cu puţin înainte de lăsarea întunericului.

— Şefule, credeţi că o femeie ar fi fost în stare să facă asta?

Se gândea la femeia slabă şi brunetă care îi servise dimineaţă.

— Posibil. Nu ştiu.

Poate că şi Lapointe considera că ar fi fost prea uşor. Când o anchetă se dovedeşte complicată şi problema pare imposibil de rezolvat, toţi cei de la Poliţia Judiciară, cu Maigret în frunte, încep să bombăne şi să-şi piardă răbdarea. În schimb, dacă un caz care a părut greu la început se dovedeşte a fi simplu şi banal, aceiaşi inspectori şi acelaşi comisar nu reuşesc să-şi ascundă dezamăgirea.

Ajunseseră în dreptul bistroului. Având tavanul jos, era mai întunecos decât celelalte şi deasupra tejghelei fusese aprinsă deja o lampă. Aceeaşi femeie de dimineaţă, îmbrăcată la fel, servea doi clienţi cu înfăţişare de slujbaşi şi nu tresări deloc când îi recunoscu pe Maigret şi pe însoţitorul lui.

— Cu ce vă servesc? se mulţumi să-i întrebe, fără să-şi dea osteneala să le zâmbească.

— Vin alb.

În bacul din zinc din spatele tejghelei se aflau trei-patru sticle fără dop. Probabil că mergea din când în când în pivniţă să le umple din butoi. Lângă tejghea, podeaua nu era acoperită cu dale roşii şi se putea vedea o trapă de aproximativ un metru pe un metru prin care se ajungea la subsol.

Maigret şi Lapointe nu se aşezaseră. După vorbele schimbate de cei doi clienţi de lângă ei, ghiceau că nu erau

slujbaşi, ci infirmieri care urmau să intre în tura de noapte la spitalul Saint-Louis, de cealaltă parte a canalului. La un moment dat, unul dintre ei i se adresă patroanei, pe tonul familiar al unui vechi client:

— Când se întoarce Omer?

— Ştiți bine că nu-mi spune niciodată.

Răspunsese fără nici o stingherealã, cu aceeaşi indiferență cu care îi vorbise dimineață lui Maigret. Motanul roşcat stătea tot lângă sobă, de unde ai fi zis că nu se mişcase.

— Se pare că acum caută capul! spuse cel care îi pusese întrebarea.

Şi se aplecă să se uite la Maigret şi la însoțitorul lui. Poate că îi zărise pe malul canalului. Sau poate că avea pur şi simplu impresia că sunt polițişti.

— Nu l-au găsit, nu-i aşa? continuă el, adresându-se lui Maigret.

— Nu încă.

— Sperați să-l găsească?

Celălalt se uită atent la fața comisarului şi îl întrebă în cele din urmă:

— Nu sunteți comisarul Maigret?

— Ba da.

— Mi se părea mie. V-am văzut deseori fotografia în ziare.

Femeia nu reacționase în nici un fel, de parcă n-ar fi auzit.

— E ciudat că de data asta a fost tăiat în bucăți un bărbat! Hai, Julien! Cât vă datorez, doamnă Calas?

Ieşiră, adresându-le un salut vag comisarului şi lui Lapointe.

— Aveți mulți clienți din rândul personalului de la spital?

Ea răspunse scurt:

— Câțiva.

— Soțul dumneavoastră a plecat duminică seara?

Femeia se uită la el cu o privire lipsită de expresie şi rosti cu aceeaşi voce indiferentă:

— De ce duminică?

— Nu ştiu. Parcă am auzit...

— A plecat vineri după-amiază.

— Era multă lume la bar când a plecat?

Ea păru că se gândeşte. I se întâmpla să pară atât de absentă sau de indiferentă la ceea ce se spunea, încât aproape că avea aerul unei somnambule.

— Nu e niciodată lume multă după-amiaza.

— Nu vă amintiți de nimeni?

— Poate că era cineva. Nu mai ştiu. N-am fost atentă.

— A luat cu el bagaje?

— Natural.

— Multe?

— Valiza.

— Cum era îmbrăcat?

— Cu un costum gri. Aşa cred. Da.

— Ştiți unde se află în acest moment?

— Nu.

— Nu ştiți unde s-a dus?

— Probabil a luat trenul spre Poitiers şi, de acolo, autobuzul spre Saint-Aubin sau alt sat din împrejurimi.

— Trage la han?

— De obicei.

— Nu i se întâmpla să doarmă la prieteni sau rude? Sau la podgorenii care îi furnizează vin?

— Nu l-am întrebat.

— Asta înseamnă că, dacă ar trebui să luați legătura cu el urgent pentru o problemă importantă, dacă v-ați îmbolnăvi, de exemplu, nu l-ați putea anunța?

Ideea n-o surprinse, n-o sperie.

— Întotdeauna se-ntoarce, răspunse ea cu vocea sa monotonă şi lipsită de rezonanță. Încă un rând?

Cele două pahare erau goale şi femeia le umplu.

Capitolul 3
Tânărul cu triciclul

Până la urmă, se dovedi unul dintre interogatoriile cele mai dezamăgitoare ale lui Maigret. De altfel, nu se putea spune că fusese un interogatoriu propriu-zis, deoarece viaţa micului bistrou continua în jurul lor. Comisarul şi Lapointe stătură mult timp în picioare la tejghea, bând ca nişte clienţi. În realitate, chiar se aflau acolo în calitate de clienţi.

Deşi unul dintre infirmieri îl recunoscuse pe Maigret şi îi rostise numele cu voce tare, comisarul, adresându-se doamnei Calas, nu făcuse aluzie la funcţia sa oficială. Maigret sărea de la una la alta, cu tăceri lungi, iar ea, când el n-o întreba nimic, evita să se ocupe de dânsul.

Femeia îi lăsă un lung moment singuri în sală, ieşind pe o uşă din spate pe care o lăsă întredeschisă. Probabil că acolo era bucătăria. Punea ceva pe foc. Un bătrân mărunţel intră între timp şi, ca un obişnuit al casei, se îndreptă fără ezitare spre o masă din colţ şi luă de pe raft o cutie cu un joc de domino. Ea auzi din bucătărie piesele de domino pe care bătrânelul le amesteca pe masă, ca şi cum s-ar fi pregătit să joace singur. Fără să-l salute, se întoarse la sticlele ei, turnă un aperitiv roze într-un pahar şi îl puse în faţa clientului.

Acesta aştepta şi, peste doar câteva minute, alt bătrânel, care ar fi putut fi fratele său după cât de bine semănau, se aşeză în faţa lui.

— Am întârziat?

— Nu. Am venit eu mai devreme.

Doamna Calas umplu un pahar cu un alt fel de aperitiv, totul în tăcere, ca o pantomimă. La întoarcere, apăsă un comutator şi aprinse al doilea bec în capătul sălii.

— Nu vă nelinişteşte? întrebă Lapointe, şoptit, la urechea lui Maigret.

Nu, femeia îi stârnise comisarului un interes pe care acesta nu mai avusese de mult ocazia să-l manifeste faţă de o fiinţă omenească. Când era tânăr şi visa la viitor, îşi imaginase o profesie ideală care, din nefericire, nu există în viaţa reală. Nu spusese nimănui, nu rostise niciodată cuvintele cu glas tare, nici măcar pentru el însuşi: ar fi vrut să fie un „reparator de destine".

De altfel, în mod ciudat, în cariera lui de poliţist, i se întâmplase destul de des să pună la locul cuvenit oameni pe care evenimentele imprevizibile ale vieţii îi orientaseră într-o direcţie greşită. Şi mai ciudat, în cursul ultimilor ani, apăruse o profesie care semăna întrucâtva cu cea pe care şi-o imaginase: psihanalistul, cel ce se străduieşte să-i dezvăluie omului adevărata lui personalitate.

Or, printre cei care în mod vădit nu se aflau la locul lor se număra şi această femeie care se mişca tăcută, fără să-i poţi ghici gândurile şi sentimentele. Desigur, îi descoperise unul dintre secrete, dacă putea fi numit secret, deoarece îl cunoşteau probabil toţi clienţii bistroului. Femeia intrase în alte două rânduri în camera din spate şi, a doua oară, comisarul auzise cât se poate de clar scârţiitul unui dop în gâtul unei sticle.

Bea! Ar fi jurat că nu era niciodată beată, că nu-şi pierdea niciodată controlul. Ca adevăraţii beţivi, cei pentru care medicină nu poate face nimic, doamna Calas îşi cunoştea măsura şi îşi întreţinea o anumită stare, un fel de indiferenţă somnambulică ce intrigă la prima vedere.

— Ce vârstă aveţi? întrebă el când femeia îşi reluă locul la tejghea.

— Patruzeci şi unu de ani.

Nu ezitase. Răspunsese fără cochetărie sau amărăciune. Ştia că părea mai bătrână. Probabil că de mult timp nu mai trăia pentru ceilalţi şi n-o mai interesa părerea lor. Avea faţa ofilită, cu cearcăne adânci la ochi, colţurile gurii lăsate şi, deja, pliuri sub bărbie. Probabil că slăbise şi rochia acum prea largă îi atârna pe corp.

— Sunteţi născută la Paris?

— Nu.

Maigret era sigur că ea ghicea ce urmărea cu aceste întrebări, dar nu încerca să le evite şi nici nu rostea vreun cuvânt în plus. Cei doi bătrânei din spatele lui Maigret îşi făceau partida de domino aşa cum se întâmpla probabil în fiecare zi. Comisarul era însă contrariat de faptul că femeia se ascundea ca să bea. La ce bun, din moment ce nu-i păsa de părerea oamenilor, să se ducă în bucătărie ca să ia o duşcă de tărie sau de vin direct din sticlă? Mai avea, în această privinţă, vreo teamă de judecata celorlalţi? Părea improbabil. Beţivii ajunşi în acest stadiu îşi dau rareori osteneala să se ascundă, doar dacă nu sunt siliţi cumva să înşele vigilenţa anturajului.

Asta să fi fost răspunsul la întrebare? Exista un soţ, Omer Calas. Trebuia să se presupună că nu-şi lăsa soţia să bea, cel puţin în faţa clienţilor?

— Soţul dumneavoastră se duce deseori în împrejurimile oraşului Poitiers să cumpere vin?

— În fiecare an.

— O dată?

— Sau de două ori. Depinde.

— De ce anume?

— De cât vin vindem.

— Pleacă întotdeauna vinerea?

— N-am fost niciodată atentă la asta.

— Îşi anunţase intenţia de a face această călătorie?

— Cui să anunţe?

— Dumneavoastră.

— Nu-mi anunță intențiile lui.

— Poate unor clienți, unor prieteni?

— Habar n-am.

— Cei doi de colo se aflau aici vinerea trecută?

— Nu la ora la care a plecat Omer. Nu vin înainte de cinci.

Maigret se întoarse spre Lapointe.

— Telefonează, te rog, la gara Montparnasse şi află ce trenuri pleacă după-amiaza spre Poitiers. Ia legătura cu comisarul gării.

Maigret vorbea cu glas scăzut şi, dacă i-ar fi urmărit buzele, doamna Calas ar fi ghicit cuvintele rostite, însă nu-şi dădea osteneala.

— Cere-i să-i întrebe pe angajații gării, mai ales pe cei de la ghişee. Dă-i semnalmentele soțului...

Cabina telefonică nu se afla în capătul sălii, cum se întâmpla cel mai adesea, ci în apropierea vitrinei. Lapointe ceru o fisă şi făcu câțiva paşi spre uşa cu geam. Aproape că se înnoptase şi o ceață albăstruie plutea de cealaltă parte a fațadei de sticlă. Maigret, care stătea cu spatele la stradă, întoarse repede capul când auzi paşii grăbiți ai inspectorului. Avu impresia că vede pe trotuar o umbră care fugea, un chip tânăr care, în penumbră, părea palid şi neconturat.

Lapointe apăsase pe clanță şi acum alerga şi el spre La Villette. Nu închisese uşa în urma lui, iar Maigret ieşi şi el afară şi se opri în mijlocul trotuarului. Abia dacă mai distingea, destul de departe, două siluete care se urmăreau şi care dispăreau, dar mai auzi un timp zgomotul paşilor precipitați pe pavaj.

Probabil că Lapointe avusese impresia că recunoaşte pe cineva de cealaltă parte a geamului. Maigret, care nu văzuse aproape nimic, credea totuşi că înțelesese. Tânărul care se îndepărtase în fugă semăna cu individul cu triciclu

care, în timp ce scafandrul căuta pe fundul canalului, fugise la apropierea unui polițist.

— Îl cunoașteți? o întrebă el pe doamna Calas.

— Pe cine?

Era inutil să insiste. De altfel, era posibil ca ea să nu se fi uitat spre stradă în acel moment.

— Întotdeauna e așa de liniște aici?

— Depinde.

— De ce anume?

— De zi. De oră.

Parcă pentru a-i da dreptate, se auzi șuieratul unei sirene, marcând ieșirea muncitorilor de la un atelier din împrejurimi. După câteva minute, se auzi un fel de procesiune pe trotuar, ușa se deschise și se închise de vreo zece ori, în timp ce clienții se așezau la mese sau, asemenea lui Maigret, rămâneau în picioare la tejghea.

Pe mulți, patroana nu-i mai întreba ce doreau și le servea din oficiu băutura obișnuită.

— Omer nu-i aici?

— Nu.

Dar nu adăuga: „E plecat în călătorie” sau: „A plecat vineri la Poitiers”.

Se limita să răspundă la întrebare direct, fără detalii inutile. De unde provenea? Maigret nu se simțea în stare nici măcar să emită o ipoteză. Anii făcuseră din femeia aceea o ființă ștearsă, golită de o parte din ea însăși. Din cauza băuturii, trăia într-o lume aparte și avea doar contacte indiferente cu realitatea.

— Locuiți de mult timp aici?

— La Paris?

— Nu. În această cafenea.

— De douăzeci și patru de ani.

— Soțul dumneavoastră o avea dinainte de a vă cunoaște?

— Nu.

Maigret făcu un calcul mintal.

— Aveați şaptesprezece de ani când l-ați întâlnit?

— Îl cunoşteam dinainte.

— Ce vârstă are acum?

— Patruzeci şi şapte.

Nu prea corespundea cu vârsta prezumată de doctorul Paul, dar marja de eroare nu era chiar atât de mare. De altfel, Maigret continuă să-i pună întrebări fără convingere, mai curând din curiozitate personală. N-ar fi fost oare un miracol ca, din prima zi, întâmplarea să-l ajute să descopere, fără prea mult efort, identitatea cadavrului fără cap?

Se auzea un murmur de conversații şi fumul țigărilor începea să formeze deasupra capetelor un strat plutitor. Unii ieşeau, alții intrau. Bătrâneii jucau mai departe domino, imperturbabili, ca şi cum ar fi fost singuri pe lume.

— Aveți o fotografie a soțului dumneavoastră?

— Nu.

— Nici măcar una?

— Nu.

— Dar o fotografie a dumneavoastră?

— Nici. Doar pe cartea de identitate.

Maigret ştia din experiență că nu se întâmpla nici măcar o dată la o mie de cazuri ca oamenii să nu aibă o fotografie cu ei înşişi.

— Locuiți la etajul de deasupra?

Ea făcu semn că da. Casă, după cum constatase Maigret de afară, avea un singur etaj. Deasupra cafenelei şi a bucătăriei se aflau probabil două-trei camere şi o toaletă sau o debara.

— Pe unde se urcă?

— Pe scară din bucătărie.

Femeia intră puțin mai târziu în bucătărie şi, de data asta, amestecă cu o lingură ceva care se afla pe foc. Apoi uşa se deschise cu zgomot şi

Maigret îl văzu pe Lapointe, îmbujorat la față, cu ochii strălucitori, gâfâind, care împingea un tânăr în fața lui. Micul Lapointe, cum i se spunea la Poliția Judiciară, nu din pricina înălțimii sale, ci pentru că era cel mai tânăr şi ultimul venit, nu mai fusese niciodată atât de mândru de el însuşi.

— M-a făcut să alerg, nu glumă! spuse el, zâmbind şi întinzând mâna spre paharul său rămas pe tejghea. De două-trei ori am crezut că o să-mi scape.

Din fericire, în liceu am fost campion la cinci sute de metri. Tânărul gâfâia şi el, iar respirația îi era fierbinte.

— N-am făcut nimic, spuse el, întorcându-se spre Maigret.

— În cazul ăsta, n-are de ce să-ți fie teamă.

Apoi, către Lapointe:

— L-ai identificat?

— Ca măsură de precauție, am păstrat cartea lui de identitate la mine în buzunar. El e cel care conduce un triciclu pentru firmă Pincemail. Tot el se afla dimineață pe chei şi s-a îndepărtat în mare grabă.

— De ce? îl întrebă Maigret pe cel în cauză.

Acesta avea aerul încruntat al tinerilor care se străduiesc să pară duri.

— Nu vrei să răspunzi?

— N-am nimic de spus.

— N-ai scos nimic de la el pe drum? îl întrebă pe Lapointe.

— Eram prea obosiți ca să vorbim mult. Îl cheamă Antoine Cristin. Are optsprezece ani şi locuieşte cu mama lui pe strada Faubourg Saint-
Martin.

Câțiva clienți se uitau la ei, dar nu cu o curiozitate exagerată, fiindcă cei din cartier erau obişnuiți cu descinderile poliției.

— Ce făceai pe trotuar?

— Nimic.

— Stătea cu fața lipită de geam, explică Lapointe. Îndată ce l-am zărit, m-am gândit la ce ne-a spus Judel şi m-am repezit afară.

— De ce-ai fugit, dacă n-ai făcut nimic rău?

Tânărul ezită, se asigură că cel puțin doi dintre clienți ascultau şi spuse cu un freamăt al buzelor:

— Pentru că nu-mi plac curcanii.

— Dar te uiți la ei prin geam?

— Nu-i interzis.

— De unde ştiai că suntem aici?

— Nu ştiam.

— Atunci de ce-ai venit?

Tânărul roşi şi îşi muşcă buza de jos, groasă.

— Răspunde.

— Treceam pe-aici.

— Îl cunoşti pe Omer?

— Nu cunosc pe nimeni.

— Nici pe patroană?

Aceasta se afla din nou în spatele tejghelei şi se uita la dânşii, fără ca fața ei să exprime nici cea mai mică teamă. Dacă avea ceva de ascuns, atunci era mai tare decât toți vinovații sau martorii întâlniți vreodată de Maigret.

— N-o cunoşti?

— Doar din vedere.

— N-ai intrat niciodată aici ca să bei un pahar?

— Poate.

— Unde ți-e triciclul?

— La patronul meu. Termin programul la cinci.

Maigret îi adresă lui Lapointe un semn pe care acesta îl înțelese, deoarece era unul dintre puținele semne convenționale între cei de la Poliția Judiciară.

Inspectorul intră în cabina telefonică, sună, nu la gara Montparnasse, ci la postul de poliție care se afla aproape în față, de cealaltă parte a canalului, şi vorbi în cele din urmă cu Judel.

— Puştiul e aici, la Chez Calas. Peste câteva minute, şeful o să-i dea drumul, dar ar vrea ca cineva să-l fileze. Ceva nou?

— Numai piste false sau care nu duc nicăieri: încăierări, duminică seara, în patru-cinci cafenele; cineva care crede că a auzit un corp căzând în apă; o prostituată care pretinde că un arab i-a furat poşeta...

— Ne auzim mai târziu...

Maigret, făcând pe indiferentul, rămăsese lângă tânăr.

— Ce bei, Antoine? Vin? Bere?

— Nimic.

— Nu bei niciodată?

— Nu cu polițaii. O să trebuiască totuşi să mă lăsați să plec.

— Pari sigur pe tine.

— Cunosc legea.

Avea oase groase şi o carne tare de țăran tânăr căruia Parisul nu-i afectase încă sănătatea. Maigret văzuse de multe ori puştani de felul lui ajungând, într-o seară, să dea în cap unei tutungioaice sau unei bătrâne negustorese de mărunțişuri pentru câteva sute de franci.

— Ai frați şi surori?

— Sunt singur la părinți.

— Tatăl tău locuieşte cu tine?

— A murit.

— Mama ta lucrează?

— Face menajul pe la unii, pe la alții.

Maigret i se adresă lui Lapointe:

— Dă-i înapoi cartea de identitate. Adresa de pe ea e valabilă?

— Da.

Puştiul nu era încă sigur că nu era o capcană.

— Pot să plec?

— Când doreşti.

Nu spuse nici mulţumesc, nici la revedere, dar comisarul îl surprinse făcându-i pe furiş cu ochiul patroanei.

— Acum telefonează la gară.

Mai comandă două pahare de vin alb. Mulți plecaseră. În afară de el şi Lapointe, mai rămăseseră doar cinci clienți, inclusiv jucătorii de domino.

— Presupun că nu-l cunoaşteți.

— Pe cine?

— Pe tânărul care tocmai a plecat.

Femeia ezită, apoi răspunse:

— Ba da!

Era atât de simplu, încât Maigret era descumpănit.

— Vine des?

— Destul de des.

— Să bea?

— Nu prea bea.

— Bere?

— Şi uneori vin.

— Vine după ce termină lucrul?

— Nu.

— În cursul zilei?

Ea dădu afirmativ din cap, iar calmul ei insuportabil ajungea să-l exaspereze pe comisar.

— Când trece.

— Vreți să spuneți, atunci când i se întâmpla să treacă cu triciclul pe chei? Cu alte cuvinte, când are marfă de livrat în cartier?

— Da.

— În general, cam pe la ce oră?

— Trei şi jumătate sau patru.
— Face o cursă regulată?
— Aşa cred.
— Stă la tejghea?
— Sau la masă.
— Unde?
— La masa de colo. Lângă mine.
— Sunteți buni prieteni?
— Da.
— De ce n-a recunoscut?
— Probabil ca să facă pe grozavul.
— Obişnuieşte să facă pe grozavul?
— Încearcă.
— Îi cunoaşteți mama?
— Nu.
— Sunteți din acelaşi sat?
— Nu.
— A intrat aici într-o zi şi ați făcut cunoştință?
— Da.
— De obicei, pe la trei şi jumătate, soțul dumneavoastră nu e cumva la braserie să joace biliard?
— De cele mai multe ori.
— Credeți că din întâmplare alege Antoine acest moment ca să vă viziteze?
— Nu m-am întrebat.
Maigret îşi dădu seama de enormitatea aparentă a întrebării pe care urma s-o pună, dar credea că intuieşte în jurul lui lucruri şi mai ireale.
— Vă face curte?
— Depinde ce înțelegeți prin asta.
— E îndrăgostit?
— Presupun că ține mult la mine.
— Îi faceți cadouri?
— Îi strecor uneori câte o bancnotă pe care o iau din casă de bani.

— Soțul ştie?
— Nu.
— Nu observă?
— S-a întâmplat.
— S-a supărat?
— Da.
— Şi nu l-a luat la ochi pe Antoine?
— N-am avut impresia.
După ce coborai cele două trepte de la intrare, pătrundeai într-o lume unde toate valorile erau diferite, unde până şi cuvintele aveau un alt sens. Lapointe era tot în cabina telefonică, vorbind la gara Montparnasse.
— Doamnă Calas, îmi daţi voie să vă pun o întrebare mai personală?
— Oricum o să mi-o puneţi.
— Antoine e amantul dumneavoastră?
Ea nu avu nici o reacţie. Nu-şi feri privirea.
— S-a întâmplat, recunoscu ea.
— Vreţi să spuneţi că aţi avut relaţii cu el?
— Tot aţi fi aflat până la urmă. Sunt sigură că vă va spune repede totul.
— Şi s-a întâmplat des?
— Destul de des.
— Unde?
Întrebarea avea importanţa ei. Când Omer Calas era plecat, soţia lui trebuia să-i servească pe clienţii care intrau. Maigret aruncase o privire spre tavan. Dar, din camera de la etaj, ar fi auzit ea uşa deschizându-se sau închizându-se?
Cu aceeaşi naturaleţe, patroana arătă cu privirea spre uşa întredeschisă din fundul sălii care dădea spre bucătărie.
— Acolo?
— Da.
— N-aţi fost niciodată surprinşi?

— Nu de Omer.

— Dar de cine?

— De un client, o dată. Purta pantofi cu talpă de cauciuc şi, nevă-zând pe nimeni, s-a îndreptat spre bucătărie.

— Şi n-a zis nimic?

— A râs.

— Nu i-a spus lui Omer?

— Nu.

— A mai venit?

Maigret avu o intuiție. Până în acel moment, nu se înşelase în privința personajului doamnei Calas şi ipotezele lui cele mai îndrăznețe se dovediseră exacte.

— A mai venit des? insistă el.

— De două-trei ori.

— Când Antoine se afla aici?

— Nu.

Era uşor de ştiut dacă tânărul se afla în cafenea deoarece, în acest caz, înainte de ora cinci, trebuia să-şi lase triciclul în fața uşii.

— Eraţi singură?

— Da.

— Aţi fost nevoită să-l însoțiți în bucătărie?

Comisarul avu impresia că o luminiță se aprinsese o fracțiune de secundă în ochii ei, o ironie abia perceptibilă. Se înşela? I se părea că, în limbajul ei mut, îi spunea: „De ce mă mai întrebați, dacă aţi înțeles?”.

Şi ea îl înțelegea pe comisar. Era ca şi cum ar fi avut amândoi aceeaşi forță, mai exact, ca şi cum ar fi avut aceeaşi experiență de viață. Totul se petrecu însă atât de repede, încât Maigret ar fi jurat în secunda următoare că fusese victima propriei imaginații.

— Mai sunt mulți? întrebă el cu glas scăzut.

— Câțiva.

Atunci, fără să se mişte, fără să se aplece spre ea, puse o ultimă întrebare:

— De ce?

Iar ea nu putu să răspundă la această întrebare decât cu un gest vag. Nu lua atitudini romantice, nu construia un roman în jurul ei. O întrebase de ce şi, dacă nu înțelegea singur, ea nu avea ce să-i explice.

De altfel, Maigret înțelegea. Căuta doar o confirmare, iar ea nu trebuia să deschidă gura ca să i-o dea. Acum ştia cât de jos coborâse. Nu ştia însă de unde plecase ca să ajungă acolo. Ar fi răspuns oare cu aceeaşi sinceritate şi la întrebările despre trecutul ei?

Nu putu să încerce imediat, deoarece Lapointe reveni lângă el. Luă o înghițitură de vin şi începu:

— E un tren spre Poitiers, în cursul săptămânii, la 4 şi 48 de minute. Comisarul gării a chestionat doi angajați, dar aceştia n-au văzut pe nimeni care să corespundă semnalmentelor furnizate. Va continua ancheta şi vă va transmite rezultatul la Poliția Judiciară. După părerea lui, ar fi totuşi mai sigur dacă am telefona la Poitiers. Trenul opreşte de mai multe ori pe traseu şi îşi continuă apoi drumul spre sud, aşa că acolo coboară mai puțini călători decât urcă în gara Montparnasse.

— Anunță-l pe Lucas să se ocupe de treaba asta. Să telefoneze la Saint-Aubin şi în satele cele mai apropiate. Trebuie să existe undeva o jandarmerie. Şi mai sunt şi hanurile.

Lapointe ceru alte fise şi doamna Calas i le întinse cu indiferență. Nu punea întrebări, parcă i se părea natural ca poliția să vină s-o chestioneze astfel despre soțul ei. Ştia totuşi despre descoperirea făcută în canalul Saint-Martin şi despre căutările care duraseră întreaga zi, foarte aproape de localul ei.

— L-ați văzut pe Antoine vinerea trecută?

— Nu vine niciodată vinerea.

— De ce?

— Pentru că are alt drum.

— Dar după ora cinci?

— Soțul meu e aproape întotdeauna aici.

— N-a venit nici în cursul după-amiezii, nici seara.

— Exact.

— Sunteți căsătorită de douăzeci şi patru de ani cu Omer Calas?

— Trăiesc cu el de douăzeci şi patru de ani.

— Nu sunteți căsătoriți?

— Ba da. Ne-am căsătorit la primăria Arondismentului X, dar abia acum şaisprezece-şaptesprezece ani. Ar trebui să fac socoteala.

— Nu aveți copii?

— O fată.

— Locuieşte aici?

— Nu.

— La Paris?

— Da.

— Ce vârstă are?

— Tocmai a împlinit douăzeci şi patru de ani. Am avut-o la şapte-sprezece ani.

— E fiica lui Omer?

— Da.

— Fără nici o îndoială posibilă?

— Fără nici o îndoială.

— E căsătorită?

— Nu.

— Trăieşte singură?

— Are o locuință în insula Saint-Louis.

— Lucrează?

— E asistenta unuia dintre chirurgii de la Hotel-Dieu, profesorul Lavaud.

Pentru prima dată, femeia spunea mai mult decât strictul necesar. Păstrase totuşi unele dintre sentimentele pe care le are orice om şi era mândră de fiica ei?

— Ați văzut-o vinerea trecută?

— Nu.
— Nu vă vizitează niciodată?
— Câteodată.
— Când a venit ultima oară?
— Acum vreo trei săptămâni, poate o lună.
— Soțul dumneavoastră era aici?
— Aşa cred.
— Fiica dumneavoastră se înțelege bine cu el?
— Are relații minime cu noi.
— Îi e ruşine?
— Poate.
— La ce vârsta a plecat de acasă?
Acum femeia se îmbujorase puțin la față.
— La cincisprezece ani.
Vocea îi devenise mai tăioasă.
— Fără să vă anunțe.
Ea dădu afirmativ din cap.
— Cu un bărbat?
Femeia dădu din umeri.
— Nu ştiu. E totuna.
În sală mai rămăseseră doar jucătorii de domino, care puneau piesele la loc în cutie şi loveau în masă cu o monedă. Doamna Calas înțelese şi se duse să le umple paharele.
— Nu-i Maigret? întrebă unul dintre ei cu glas scăzut.
— Ba da.
— Ce vrea?
— Nu mi-a spus.
După cum nici ea nu-l întrebase. Se îndreptă spre bucătărie, reveni la bar şi murmură:
— După ce veți termina, va trebui să merg la masă.
— Unde luați masa?
— Acolo! răspunse ea, arătând spre una dintre mesele din capătul sălii.

— Nu mai durează mult. Soțul dumneavoastră a avut cumva, acum câțiva ani, o criză de apendicită?

— Acum cinci-şase ani. A fost operat.

— Cine l-a operat?

— O să-mi aduc aminte. Stați puțin. Doctorul Gran... Granvalet. Exact! Locuia pe bulevardul Voltaire.

— Nu mai locuieşte acolo?

— A murit. Cel puțin, aşa ne-a spus un client, operat tot de el.

De la Granvalet, dacă ar fi trăit, s-ar fi putut afla dacă Omer Calas avea pe abdomen nişte cicatrice în formă de curcubeu. A doua zi trebuia să-i întrebe asistenții şi infirmierele doctorului. Asta dacă nu cumva Omer era găsit viu într-un sat din apropiere de Poitiers.

— Soțul dumneavoastră a avut cumva cu foarte mult timp în urmă un accident de vânătoare?

— Nu, de când îl cunosc.

— Nu vină?

— Poate că i s-a întâmplat să vâneze când trăia la țară.

— N-ați remarcat niciodată, pe abdomenul lui, nişte cicatrice destul de şterse care formează un arc de cerc?

Femeia păru că se gândeşte, se încruntă, apoi scutură din cap.

— Sunteți sigură?

— De mult timp nu-l mai privesc de foarte aproape.

— L-ați iubit?

— Nu ştiu.

— Cât timp a fost singurul dumneavoastră iubit?

— Ani de zile.

Rostise aceste cuvinte cu o rezonanță deosebită.

— Erați foarte tineri când v-ați cunoscut?

— Suntem din acelaşi sat.

— De unde?

— Un cătun aflat cam la jumătatea distanței dintre Montargis şi Gien. Se numeşte Boissancourt.

— Vă mai duceți acolo uneori?
— Niciodată.
— N-ați mai fost acolo niciodată?
— Nu.
— De când sunteți cu Omer?
— Aveam şaptesprezece ani când am plecat.
— Eraţi însărcinată?
— În şase luni.
— Oamenii ştiau?
— Da.
— Şi părinții?

Cu aceeaşi naturalețe, care avea ceva halucinant, femeia răspunse scurt:

— Da.
— Nu i-ați mai revăzut?
— Nu.

Lapointe, care terminase de vorbit cu Lucas, ieşea din cabina telefonică ştergându-şi fruntea de sudoare.

— Cât vă datorez? întrebă Maigret.

Ea puse prima întrebare:

— Plecați?

Şi, de data asta, el fu cel care răspunse monosilabic:

— Da.

Capitolul 4
Tânărul de pe acoperiş

Maigret ezitase să-şi scoată pipa din buzunar, ceea ce i se întâmpla în foarte puține locuri, şi, când o făcuse, luase aerul inocent al unuia care se joacă inconştient cu degetele în timp ce vorbeşte.

Imediat după raportul din biroul şefului, care nu durase mult, şi după o discuție cu acesta în fața ferestrei deschise, intrase pe uşa mică ce despărțea clădirea Poliției Judiciare de cea a Parchetului. La acea oră aproape toate banchetele de pe culoarul judecătorilor de instrucție erau ocupate, deoarece în curte tocmai sosiseră două dube pline. Dintre deținuții cu cătuşe însoțiți de gardieni, mai bine de trei sferturi erau indivizi cunoscuți de Maigret, iar câțiva chiar îl salutară în trecere, fără să pară că i-ar purta pică.

Cu o zi mai înainte, judecătorul Comeliau îl sunase de două-trei ori la birou. Magistratul era slab, energic, avea o mustăcioară neagră pe care
probabil că o cănea şi o ținută de ofițer de cavalerie.

Primele lui cuvinte fuseseră:

— Spune-mi exact unde ai ajuns cu ancheta.

Ascultător, Maigret îi îndeplinise dorința, vorbind despre descoperirile succesive făcute de Victor pe fundul canalului Saint-Martin, despre capul de negăsit, moment în care judecătorul îl întrerupsese:

— Sper că scafandrul continuă şi azi căutările.

— N-am crezut că mai e necesar.

— Totuşi, e posibil ca, de vreme ce trunchiul şi membrele au fost găsite în canal, nici capul să nu fie prea departe.

Tocmai asta făcea dificilă relația cu el. Mai erau şi alți judecători de instrucție ca dânsul, dar el era fără putință de tăgadă cel mai agresiv. Într-un anumit sens, nu era prost. Un avocat, care făcuse pe vremuri Dreptul cu el, spunea despre Comeliau că fusese unul dintre studenții cei mai străluciți ai generației sale.

Era de presupus că inteligența lui nu se putea adapta la unele realități. Făcea parte dintr-un anumit mediu, din marea burghezie cu principii rigide, cu tabuuri şi mai sacre, şi nu se putea abține să nu judece totul prin prisma acestor principii şi tabuuri.

Comisarul îi explicase atunci cu răbdare:

— Mai întâi, domnule judecător, Victor cunoaşte canalul cum vă cunoaşteți dumneavoastră biroul şi eu pe al meu. I-a cercetat fundul metru cu metru, de peste două sute de ori. E un băiat conştiincios.

Dacă el spune că nu-i acolo capul...

— Şi instalatorul meu este un om care îşi cunoaşte bine meseria şi e considerat conştiincios. Totuşi, când îl chem, totdeauna îmi spune mai întâi că e imposibil să se fi defectat ceva la conducte.

— În cazul unui cadavru tăiat în bucăți, rareori se întâmpla să găseşti capul în apropierea corpului.

Comeliau se străduise să înțeleagă, se uitase la Maigret cu ochii lui mici şi vioi, în timp ce comisarul continuase:

— Este explicabil. Pe cât de greu sunt de identificat nişte membre desprinse de corp, mai ales dacă au stat un anumit timp în apă, pe atât de uşor de recunoscut este un cap. Fiind mai uşor de transportat decât trunchiul, e logic că asasinul care vrea să scape de el să-şi dea osteneala să-l ducă departe, cât mai departe.

— Să presupunem că e aşa.

Cu un aer nevinovat, Maigret luase atunci punga cu tutun în mâna stângă şi aşteptase un moment de neatenție din partea interlocutorului său ca să-şi umple pipa. Îi vorbise despre doamna Calas, îi descrisese barul de pe cheiul Valmy.

— Cum ai ajuns la ea?

— Recunosc că întâmplător. Trebuia să dau un telefon. În alt bar, telefonul se afla în sală, nu într-o cabină, şi toți puteau să audă ce vorbeam.

— Continuă.

Menționase plecarea lui Calas, trenul spre Poitiers, relațiile patroanei cu Antoine Cristin, tânărul comisionar cu triciclu, fără să uite de cicatricele în formă de semilună.

— Spui că această femeie pretinde că nu ştie dacă soţul ei avea sau nu aceste cicatrice? Şi o consideri de bună-credinţă?

Asta îl indignase pe judecător, depăşea puterea lui de înţelegere.

— Să-ţi spun drept, Maigret, eu nu înţeleg de ce nu i-ai adus pe femeie şi pe tânăr în biroul dumitale ca să-i supui unuia dintre acele interogatorii care îţi reuşesc de obicei. Presupun că nu crezi nici o vorbă din ce ţi-a spus...

— Nu neapărat.

— Să pretindă că nu ştie unde e soţul ei şi nici când se va întoarce...

Cum ar fi putut un om precum Comeliau, care trăia şi acum în apartamentul de pe Rive Gauche, în faţa grădinii Luxembourg, unde se născuse, să înţeleagă mentalitatea soţilor Calas?

Totuşi, comisarului îi reuşise stratagema: un băţ de chibrit scăpărase scurt şi Maigret îşi aprinsese pipa. Comeliau, care avea oroare de tutun,
urma să se uite ţintă la ea, ca de fiecare dată când cineva avea neobrăzarea să fumeze în cabinetul lui, dar comisarul era hotărât să-şi păstreze aerul nevinovat.

— E posibil ca tot ce mi-a spus să fie o minciună, recunoscuse el. Dar e la fel de posibil să fie adevărat. Am scos din canal bucăţile unui cadavru fără cap. Poate fi vorba de orice bărbat de patruzeci şi cinci-cincizeci şi cinci de ani. Până acum, nimic nu ne permite să-l identificăm. Câţi bărbaţi de vârsta lui au dispărut în ultimele zile şi câţi au plecat în călătorie fără să anunţe destinaţia exactă? S-o convoc pe doamna Calas în biroul meu şi s-o tratez ca pe un suspect pentru că are obiceiul să bea pe ascuns, pentru că are un amant tânăr care conduce un triciclu şi care fuge la apropierea poliţiei? Ce figură am face dacă, mâine sau mai repede chiar, va fi descoperit undeva un cap care nu-i al lui Calas?

— I-ai pus casa sub supraveghere?

— Judel, de la Arondismentul X, a pus un om de pază pe chei. Ieri-seară, după cină, m-am întors să dau o raită pe-acolo.

— Şi ai descoperit ceva nou?

— Nimic precis. Am pus câteva întrebări unor prostituate, pe măsură ce le întâlneam. Noaptea, atmosfera din cartier e diferită de cea pe care o întâlneşti în plină zi. Voiam să aflu mai ales dacă cineva a remarcat vineri seara o agitație suspectă în jurul cafenelei şi dacă a auzit ceva.

— Nimic?

— Nu mare lucru. Una dintre prostituate mi-a dat totuşi o indicație pe care n-am putut încă s-o verific. După spusele ei, patroana ar avea un alt amant, un bărbat între două vârste, roşcat, care pare să locuiască sau să lucreze în cartier. Este adevărat că cea care mi-a dat informația are mare parapon pe proprietara bistroului, fiindcă spune că le face pagubă la toate. „Măcar dacă ar cere bani, n-am avea nimic de zis. Dar nu le ia nici o leţcaie. Când bărbații au chef, ştiu cui să se adreseze. E de-ajuns să nu fie patronul prin preajmă. Sigur, n-am fost acolo să văd, dar se spune că nu zice nu niciodată.”

Comeliau oftase ca un om în suferință la expunerea acestor josnicii.

— Dumneata acționezi cum crezi de cuviință, Maigret. Mie totul mi se pare destul de clar. Şi nu sunt nişte oameni cu care trebuie neapărat să umbli cu mănuşi.

— Voi sta din nou de vorbă cu ea cât de curând. Şi cu fața ei. În sfârşit, sper să obțin informații despre identitatea cadavrului de la infirmierele care au asistat, în urmă cu cinci ani, la operația lui Calas.

În privința asta, exista un detaliu ciudat. În seara dinainte, pe când se plimba prin cartier, Maigret intrase un moment în bistrou. Doamna

Calas stătea pe un scaun, pe jumătate adormită, în timp ce patru bărbați jucau cărți. O întrebase la ce spital fusese operat soțul ei.

După câte se ştia, Calas era mai curând un dur, un bărbat pe care nu ți-l imaginai foarte sensibil, îngrijorat pentru sănătatea lui, obsedat de teama de moarte. Fusese supus doar unei operații obişnuite, fără gravitate, fără riscuri. Dar, în loc să meargă la spital, cheltuise o sumă destul de mare ca să fie operat într-o clinică privată din Villejuif. Şi nu numai că era o clinică privată, dar era condusă şi de călugărițe, care erau infirmiere.

Probabil că Lapointe se afla acolo la ora aceea şi urma să-i telefoneze curând ca să-i raporteze ce aflase.

— Mai cu vlagă, Maigret! îl îndemnase Comeliau, în timp ce comisarul se îndrepta spre uşă.

Nu era vorba de vlagă, nici de milă, dar nu aveai cum să-i explici asta unuia precum Comeliau. Dintr-un minut în altul, Maigret pătrunsese într-o lume atât de diferită de cea de toate zilele, încât nu putea înainta decât pe bâjbâite. Micul bistrou de pe cheiul Valmy şi cei care locuiau acolo aveau oare vreo legătură cu cadavrul aruncat în canalul Saint-Martin? Era posibil, dar la fel de bine putea să fie vorba despre o serie de coincidențe.

Se întoarse la biroul lui, începând să ia aerul încruntat, posac pe care îl avea aproape întotdeauna într-o anumită etapă a anchetei. Cu o zi înainte, făcuse unele descoperiri şi le stocase fără să se întrebe unde îl vor duce. Acum se afla în fața unor frânturi de adevăr pe care nu ştia cum să le lege între ele.

Doamna Calas nu era numai un personaj pitoresc, aşa cum mai întâlnise câteva în cursul carierei sale, ci avea, după părerea lui, o problemă umană.

Pentru Comeliau, femeia era o beție neruşinată, care se culca cu oricine. Pentru el era însă altceva, încă nu ştia exact ce, şi, câtă vreme nu avea să ştie, câtă vreme nu avea

să „simtă” adevărul, acea stare de indispoziție nu avea să-l părăsească.

Lucas intră în birou, aducând corespondența.

— Nimic nou?

— Erați aici, şefu'?

— La Comeliau.

— Dacă aş fi ştiut, v-aş fi făcut legătura. Da, a apărut ceva nou. Judel e foarte agitat.

Maigret se gândi la doamna Calas şi se întrebă ce i se întâmplase, dar nu despre ea era vorba.

— E vorba de tânăr, de Antoine, dacă am înțeles bine.

— Da, Antoine. Iar a dispărut?

— Exact. Se pare că ieri-seară ați cerut să fie filat de un inspector. Tânărul s-a dus direct acasă, pe strada Faubourg Saint-Martin, aproape colț cu strada Louis-Blanc. Inspectorul trimis de Judel a stat de vorbă cu portăreasa. Puştiul locuieşte cu mama lui, care e menajeră, la etajul şapte al imobilului. Ocupă două încăperi la mansardă. Nu există ascensor. Vă transmit aceste detalii aşa cum mi le-a spus Judel. Se pare că e vorba de una dintre acele modificări îngrozitoare unde se înghesuie cincizeci-şaizeci de familii şi liotă de copii umple scările.

— Mai departe.

— Cam asta ar fi tot. După spusele portăresei, mama tânărului e o femeie demnă de toată stimă şi curajoasă. Soțul ei a murit într-un sanatoriu. A suferit şi ea de tuberculoză, pretinde că s-a vindecat, dar portăreasa se îndoieşte. Revenind acum la inspector, acesta i-a telefonat lui Judel şi i-a cerut instrucțiuni. Judel n-a vrut să rişte şi i-a ordonat să supravegheze imobilul. Omul a stat afară până pe la miezul nopții, după care a intrat cu ultimii locatari şi a petrecut noaptea pe scară. Dimineață, cu puțin înainte de ora opt, portăreasa i-a arătat o femeie slabă care ieşea şi i-a spus că era mama lui Antoine. Inspectorul nu avea nici un motiv s-o oprească sau s-o urmărească. Abia

după o jumătate de oră, neavând ce face, a avut curiozitatea să urce la etajul şapte. I s-a părut ciudat că puştiul nu pleca şi el la lucru. A lipit urechea de uşă, n-a auzit nimic şi a bătut. În cele din urmă, observând că era o broască simplă, a deschis-o cu şperaclul.

În prima încăpere, care e şi bucătărie, a văzut un pat, patul mamei, iar în camera vecină, alt pat, desfăcut. Numai că acolo nu se afla nimeni şi lucarna era deschisă. Judel e supărat că nu s-a gândit la asta dinainte şi n-a dat ordinele care se impuneau. Este evident că tânărul a ieşit prin lucarnă în cursul nopții şi a mers pe acoperişuri în căutarea altor lucarne deschise. Probabil că a ieşit printr-un imobil de pe strada Louis-Blanc.

— Sigur nu mai e în casă?

— Acum sunt chestionați locatarii.

Maigret putea să-şi imagineze zâmbetul ironic al judecătorului Comeliau când avea să afle vestea.

— Lapointe nu m-a sunat?

— Încă nu.

— Nimeni nu s-a prezentat la Institutul Medico-Legal să identifice cadavrul?

— Doar clienții obişnuiți.

Aceştia erau vreo doisprezece, îndeosebi femei mai în vârstă care, de fiecare dată când era descoperit un cadavru neidentificat, veneau repede să-l recunoască.

— N-a telefonat nici doctorul Paul?

— V-am pus raportul lui pe birou.

— Dacă sună Lapointe, spune-i să se întoarcă la birou şi să mă aştepte. Nu plec departe.

Maigret se îndreptă pe jos spre insula Saint-Louis, dădu ocol catedralei Notre-Dame, trecu podul de fier şi ajunse puțin mai târziu pe îngusta şi populata stradă Saint-Louis-en-l'Ile. Era ora la care gospodinele făceau piața şi cu greu te strecurai printre ele şi micile şarete. Maigret găsi băcănia deasupra căreia, după spusele doamnei Calas, ocupa o

cameră fiica ei, pe nume Lucette. Merse pe aleea de lângă prăvălie şi ajunse într-o curte cu pavaj inegal, căreia un tei îi dădea aerul unei curți de şcoală sătească sau de casă parohială.

— Căutați pe cineva? îi strigă o voce de femeie, printr-o fereastră de la parter.

— Pe domnişoara Calas.

— Etajul trei, în stânga, dar nu-i acasă.

— Nu ştiți când se întoarce?

— Rareori vine la masa de prânz. Nu prea apare decât pe la şase şi jumătate. Dacă e ceva urgent, o găsiți la spital.

Hotel-Dieu, unde lucra Lucette Calas, nu era departe. În schimb, se dovedi foarte dificil să ajungă la secția profesorului Lavaud, deoarece era ora cea mai agitată a zilei: bărbați şi femei în halate albe, infirmieri care împingeau tărgi, bolnavi cu paşi nesiguri se perindau pe culoare, intrând pe uşi care duceau Dumnezeu ştie unde.

— Unde o pot găsi pe domnişoara Calas?

Abia dacă se uitau la el.

— N-o ştiu. E o bolnavă?

Sau îi arătau capătul unui coridor:

— Pe acolo…

Îl trimiseră astfel în trei-patru direcții diferite, până când ajunse în sfârşit pe un coridor unde era dintr-odată linişte, iar o tânără stătea aşezată la un mic birou.

— Domnişoara Calas?

— E ceva personal? Cum ați ajuns până aici?

Probabil că nimerise într-o zonă care nu era accesibilă muritorilor de rând. Îşi spuse numele şi arătă insigna, simțind că acolo prestigiul lui nu conta prea mult.

— Voi vedea dacă se poate deranja. Mă tem că e în sala de operații.

Rămase singur timp de zece minute şi nu îndrăzni să fumeze. Tânăra se întoarse însoțită de o asistentă destul de înaltă, cu chipul calm şi senin.

— Dumneavoastră vreți să-mi vorbiți?

— Sunt comisarul Maigret de la Poliția Judiciară.

Din pricina atmosferei limpezi şi luminoase din spital, a uniformei albe, a bonetei de asistentă medicală, contrastul cu bistroul de pe cheiul Valmy era şi mai frapant.

Lucette Calas, fără să se tulbure, îl privea mirată, cu aerul că nu înțelege nimic.

— Chiar cu mine vreți să vorbiți?

— Nu locuiesc părinții dumneavoastră pe cheiul Valmy?

Comisarul fu sigur că zărise o strălucire mai dură în ochii ei, deşi aceasta se stinse într-o fracțiune de secundă.

— Da. Dar eu...

— Vreau doar să vă pun câteva întrebări.

— Profesorul va avea foarte curând nevoie de mine. E ora vizitei şi...

— Durează doar câteva minute.

Tânăra se resemnă, privi în jur şi zări o uşă întredeschisă.

— Putem intra aici.

Înăuntru se aflau două scaune, un pat articulat, precum şi instru-mente care serveau probabil la chirurgie şi pe care Maigret nu le cunoştea.

— E mult de când nu v-ați mai dus să vă vedeți părinții?

Comisarul remarcă o tresărire la cuvântul „părinții" şi crezu că înțelege.

— Mă duc acolo cât mai rar posibil.

— De ce?

— I-ați văzut?

— Am văzut-o pe mama dumneavoastră.

Tânăra nu adăugă nimic, ca şi cum explicația ar fi fost suficientă.

— Sunteți supărată pe ei?

— Nu prea pot fi supărată pe ei decât pentru că m-au adus pe lume.

— N-ați fost acolo vinerea trecută?

— Nu mă aflam nici măcar la Paris, ci la țară, cu nişte prieteni, fiindcă era ziua mea liberă.

— Nu ştiți aşadar dacă tatăl dumneavoastră e plecat în călătorie?

— De ce nu-mi spuneți rostul acestor întrebări?

Veniți aici să-mi vorbiți despre nişte oameni care sunt oficial părinții mei, dar față de care mă simt străină de mult. De ce? Au pățit ceva?

Îşi aprinse o țigară şi spuse în treacăt:

— Aici se poate fuma. Măcar la ora asta.

Dar Maigret nu profită ca să-şi scoată pipa din buzunar.

— V-ar surprinde că unul dintre ei să fi pățit ceva?

Ea îl privi în ochi şi răspunse:

— Nu.

— Şi cam ce-ar fi putut să li se întâmple?

— De exemplu, ca, tot bătând-o pe mama, Calas să-i fi rupt oasele.

Nu spusese „tatăl meu", ci „Calas".

— Se întâmpla des s-o bată?

— Acum nu mai ştiu. Pe vremuri, aproape zilnic.

— Mama dumneavoastră nu protestă?

— Lăsa capul în jos când era lovită. Mă întreb dacă nu cumva îi plăcea.

— Ce altceva ar fi putut să se mai întâmple?

— Ca ea să se hotărască să-i pună otravă în supă.

— Îl urăşte?

— Tot ce ştiu e că trăieşte cu el de douăzeci şi patru de ani fără să fi încercat să scape de dânsul.

— Credeți că e nefericită?

— Să ştiți, domnule comisar, că încerc să nu mă mai gândesc deloc la asta. Copil fiind, aveam un singur vis: să plec de acolo. Şi când am putut, am plecat imediat.

— Ştiu, aveați cincisprezece ani.

— Cine v-a spus?

— Mama dumneavoastră.

—Deci n-a omorât-o.

Tânăra păru că reflectează, apoi ridică încet capul şi întrebă:

— El?

— Ce vreți să spuneți?

— L-a otrăvit ea?

— Nu cred. Nici măcar nu-i sigur că i s-a întâmplat vreo nenorocire. Mama dumneavoastră susține că a plecat vineri după-amiază undeva pe lângă Poitiers, de unde, se pare, obişnuieşte să cumpere vin alb.

— E adevărat. Pleca să cumpere vin şi când locuiam cu ei.

— Numai că din canalul Saint-Martin a fost scos un cadavru care pare să fie al lui.

— Nimeni nu l-a identificat?

— Până acum, nu. Această identificare este cu atât mai dificilă, cu cât nu am găsit şi capul.

Tânăra nu avu nici o reacție, poate pentru că lucra într-un spital.

— Ce credeți că i s-a întâmplat? întrebă ea.

— Nu ştiu. Caut. Se pare că în viața mamei dumneavoastră există mai mulți bărbați. Îmi cer scuze că vă vorbesc despre asta.

— Nu-mi spuneți nimic nou!

— Tatăl dumneavoastră, pe vremuri, în adolescență sau în copilărie, a fost rănit de nişte alice în abdomen?

Ea se arătă surprinsă.

— N-am auzit niciodată de asta.

— Bineînțeles, n-ați văzut niciodată nişte cicatrice...

— Dacă e vorba de abdomen..., spuse ea, schițând un zâmbet.

— Când ați fost ultima dată la părinți?

— O clipă! Cred că e o lună de atunci.

— Ați fost în vizită, aşa, ca să-i vedeți?

— Nu chiar.

— Calas era acolo?

— Fac în aşa fel încât să nu-l găsesc acasă.

— După-amiaza?

— Da. Are obiceiul să joace biliard pe undeva pe la Gara de Est.

— Nu era nici un bărbat cu mama dumneavoastră?

— În ziua aceea, nu.

— Aţi vizitat-o cu un scop anume?

— Nu.

— Despre ce-aţi vorbit?

— Nu mai ştiu. De una, de alta.

— A fost vorba de Calas?

— Mă îndoiesc.

— Nu cumva aţi fost la mama dumneavoastră ca să-i cereţi bani?

— Aţi apucat pe un drum greşit, domnule comisar. Pe drept sau nu, am mândria mea. Au fost perioade când n-am avut bani sau chiar am răbdat de foame, dar nu m-am dus niciodată să bat la uşa lor ca să le cerşesc ajutorul. Cu atât mai mult acum, când câştig destul de bine.

— Nu vă amintiţi nimic din ce-aţi discutat ultima dată când aţi fost acolo?

— Nimic precis.

— Printre bărbaţii pe care se întâmpla să-i întâlniţi în bar, era şi un tânăr rumen la faţă care conduce un triciclu?

Ea dădu din cap în semn că nu.

— Dar un bărbat trecut de prima tinereţe, cu părul roşcat?

De data asta, tânăra păru că se gândeşte.

— Are faţa ciupită de vărsat? întrebă ea.

— Nu ştiu.

— Dacă da, e domnul Dieudonne.

— Cine e domnul Dieudonne?

— Nu ştiu mai mult. Un prieten al mamei mele. E clientul bistroului de ani de zile.

— Un client de după-amiază?

Ea înțelese.

— În orice caz, după-amiaza mi s-a întâmplat să-l văd. Poate nu-i ce credeți. Nu garantez nimic. Mi-a făcut impresia unui om liniştit, pe care ți-l închipui, seara, în papuci, lângă colțul vetrei. De altfel, aproape întotdeauna l-am zărit aşezat lângă sobă, în fața mamei mele. Păreau că se cunosc de mult timp, că nu mai fac eforturi să placă unul altuia. Înțelegeți? I-ai fi putut lua drept doi oameni căsătoriți de ani de zile.

— Îi ştiți cumva adresa?

— L-am auzit spunând, ridicându-se, cu o voce domoală pe care mi-ar fi uşor s-o recunosc: „E timpul să plec la lucru”. Presupun că lucrează în cartier, dar nu ştiu cu ce se ocupă. Nu e îmbrăcat ca un muncitor. Aş zice că mai curând ține scriptele.

Pe culoar se auzi o sonerie şi tânăra se ridică brusc.

— Mă cheamă, spuse ea. Îmi cer scuze.

— E posibil să vă vizitez acasă ca să mai stăm de vorbă?

— Mă găsiți doar seara. Nu veniți foarte târziu, pentru că mă culc devreme.

Maigret o văzu, în timp ce se depărta pe culoar, dând din cap asemenea cuiva care încă nu e obişnuit cu o idee nouă.

— Scuzați-mă, domnişoară. Încotro e ieşirea?

Părea atât de dezorientat, încât tânără de la birou zâmbi şi îl conduse pe coridor până la o scară.

— De aici încolo, sunteți salvat. Când ajungeți jos, faceți la stânga, apoi încă o dată la stânga.

— Vă mulțumesc.

Nu îndrăzni s-o întrebe ce părere avea despre Lucette Calas. Lui însuşi i-ar fi fost greu să spună, dacă l-ar fi întrebat cineva. Se opri un moment să bea un pahar de vin alb, în fața Palatului de Justiție. Puțin mai târziu, când ajunse la Poliția Judiciară, Lapointe sosise şi îl aştepta.

— Ce-ai aflat de la măicuțe?

— S-au purtat cât se poate de amabil. Mi-a fost teamă că mă voi simți stânjenit, dar m-au primit atât de bine, încât...

— Cicatricele?

Lapointe nu era la fel de încântat şi de rezultatul obținut.

— Mai întâi, medicul care a făcut operația a murit acum trei ani, cum ne-a spus doamna Calas.

Călugărița care conduce secretariatul a găsit dosarul. Nu sunt menționate cicatrice, ceea ce este destul de normal. În schimb, am aflat că pacientul suferea de ulcer la stomac.

— L-au operat de ulcer?

— Nu. Înaintea unei operații, se pare că are loc un examen complet, ale cărui rezultate sunt consemnate.

— Aşadar, nici un semn distinctiv?

— Nimic de genul ăsta. Călugărița, foarte amabilă, s-a dus să le întrebe pe măicuțele care ar fi putut asista la operație. Nici una dintre ele nu-şi aduce aminte cu precizie de Calas. Una singură îşi aminteşte vag că, înainte de a fi adormit, a cerut îngăduința să facă o rugăciune.

— Era catolic?

— Nu. Îi era frică. Astea-s amănuntele pe care le țin minte măicuțele. Cicatricele nu le-au frapat.

Băteau pasul pe loc. Aveau un cadavru fără cap, imposibil de identificat cu certitudine.

— Ce facem? murmură Lapointe care, văzându-l pe Maigret cât era de morocănos, prefera să vorbească încet.

Nu avea dreptate judecătorul Comeliau? Dacă mortul găsit în canalul Saint-Martin era Omer Calas, existau şanse să se obțină informații prețioase supunând-o pe soția lui unui interogatoriu sus-ținut. Rezultate bune probabil că s-ar obține şi dacă l-ar lua serios la întrebări pe Antoine, tânărul cu triciclul, după ce vor pune mâna pe el.

— Haide.

— Iau maşina?

— Da.

— Unde mergem?

— La canal.

În trecere, le va cere inspectorilor de la comisariatul din Arondismentul X să caute în împrejurimi un bărbat roşcat, cu semne de vărsat pe faţă, având numele de Dieudonne. Maşina se strecură printre autobuze şi camioane, ajunse la bulevardul Richard-Lenoir, nu departe de imobilul unde locuia Maigret, când, deodată, comisarul bombăni:

— Treci pe la Gara de Est.

Lapointe se uită la el nedumerit.

— Poate că ideea nu face două parale, dar prefer să verific. Ni s-a spus că acest Calas a plecat vineri după-amiază luând cu el o valiză. Să presupunem că s-a întors sâmbăta. Dacă el este cel care a fost asasinat şi tăiat în bucăţi, făptaşul a fost nevoit să scape de valiză. Sunt convins că nu o vom găsi la el acasă, şi nici hainele pe care se presupune că le-a luat cu el.

Lapointe îi urmărea raţionamentul dând din cap.

— În canal n-a fost găsită nici o valiză, nici haine, deşi cadavrul a fost dezbrăcat înainte de a fi tranşat.

— Şi n-a fost găsit nici capul! preciză Lapointe.

Ipoteza lui Maigret nu avea nimic original. Era doar o chestiune de rutină. În şase cazuri din zece, când persoanele vinovate de o crimă vor să se debaraseze de obiectele compromiţătoare, le lasă pur şi simplu la biroul de bagaje dintr-o gară. Or, Gara de Est e la doi paşi de cheiul Valmy.

Lapointe reuşi să parcheze maşina şi îl urmă pe Maigret în sala mare a gării.

— Aţi fost de serviciu vineri după-amiază? îl întrebă comisarul pe omul de la bagaje.

— Doar până la şase.

— Au fost lăsate multe bagaje?

— Nu mai multe decât în celelalte zile.

— Printre cele aduse vineri există şi unele care încă nu au fost ridicate?

Omul întoarse capul spre rafturile unde stăteau aliniate valize şi diferite pachete.

— Două! răspunse el.

— Ale aceleiaşi persoane?

— Nu. Numerele nu sunt unul după altul. De altfel, coşul acoperit cu pânza a fost lăsat de o femeie grasă de care îmi amintesc, pentru că am remarcat că mirosea a brânza.

— Sunt brânzeturi în coş?

— Nu ştiu. De fapt, nu. Nu mai miroase. Poate că ea mirosea.

— Şi al doilea colet?

— E o valiză maronie.

Arăta cu degetul o valiză ieftină îndelung folosită.

— Nu are nici nume, nici adresă?

— Nu.

— Nu vă amintiți de persoana care a adus-o?

— Pot să mă înşel, dar aş jura că era un tânăr de la țară.

— De ce de la țară?

— Aşa părea.

— Pentru că era rumen la față?

— Poate.

— Cum era îmbrăcat?

— Cred că avea o geacă de piele şi o şapcă.

Maigret şi Lapointe se uitară unul la altul, gândindu-se amândoi la Antoine Cristin.

— Ce oră să fi fost?

— În jur de cinci. Da. Puțin după cinci, pentru că rapidul de Strasbourg tocmai intrase în gară.

— Dacă vine cineva să ceară valiza, vă rog să telefonați imediat la postul de poliție de pe cheiul Jemmapes.

— Şi dacă tipul se sperie şi pleacă?

— Oricum, vom fi aici în câteva minute.

Nu exista decât un sigur mijloc de a identifica valiza: s-o ia pe doamna Calas şi să i-o arate. Patroana îi privi cu indiferenţă pe cei doi bărbaţi care intrară în bar şi se îndreptă spre tejghea să-i servească.

— Acum nu bem nimic, spuse Maigret. Am venit să vă luăm ca să identificaţi un obiect aflat nu departe de aici. O să vă însoţească inspectorul meu.

— Trebuie să închid?

— Nu-i nevoie, pentru că vă întoarceţi în câteva minute. Rămân eu aici.

Femeia nu-şi puse pălărie pe cap, ci doar lăsă papucii şi îşi încălţă pantofii.

— O să serviţi clienţii?

— Probabil că nu voi avea ocazia.

După ce maşina se îndepărtă, cu Lapointe la volan şi doamna Calas lângă el, Maigret rămase un moment în prag, cu un zâmbet ciudat pe buze. Era prima dată în carieră când rămânea singur într-un mic bistrou, ca şi cum el ar fi fost proprietarul. Ideea îl amuză atât de mult, încât trecu în spatele tejghelei.

Capitolul 5
Sticla cu cerneală

Razele soarelui formau, în aceleaşi locuri ca în dimineaţa dinainte, tot felul de desene, printre care unul în formă de animal, pe colţul rotunjit al tejghelei de cositor; şi mai era unul pe o cromolitografie reprezentând o femeie în rochie roşie care îţi întindea un pahar cu bere spumoasă.

După cum intuise Maigret cu o zi în urmă, în micul local, ca în multe cafenele şi baruri din Paris, stăruia mai

curând o atmosferă tipică acelor hanuri de la țară goale în cea mai mare parte a săptămânii, dar care se umplu brusc în ziua de târg.

O clipă, fu tentat să-şi toarne singur ceva de băut, dar era o dorință copilărească de care roşi şi, cu mâinile în buzunare şi pipa între dinți, se îndreptă spre uşa din capătul sălii. Încă nu văzuse ce se afla dincolo de acea uşă, pe unde doamna Calas dispărea deseori. După cum se aştepta, descoperi o bucătărie unde domnea o oarecare dezordine, dar care nu era chiar atât de murdară pe cât crezuse. Imediat în stânga uşii, pe un bufet de lemn vopsit în maro, se afla o sticlă de coniac începută. Aşadar, cât era ziulica de lungă patroana nu bea vin, ci tărie, şi, cum nu se vedea nici un pahar, probabil că obişnuia să bea direct din sticlă.

O fereastră dădea spre curte. La fel şi o uşă cu geam, care nu era încuiată şi pe care Maigret o deschise. Într-un colț se aliniau butoaie goale, o grămadă de împletituri de paie care înfăşuraseră sticlele, găleți cu fundul spart, cercuri de fier ruginite, şi Maigret se simți atât de departe de Paris, iluzia era atât de puternică, încât nu s-ar fi mirat să zărească o grămadă de bălegar şi câteva găini.

Curtea ducea spre o fundătură cu pereți fără ferestre, care probabil că dădea spre o stradă laterală. Ridică din instinct ochii spre ferestrele de la primul etaj al bistroului, ale căror geamuri nu mai fuseseră spălate de mult şi unde atârnau nişte perdele decolorate. Se înşela oare? I se păru că ceva mişcase în spatele acelor geamuri. Şi îşi aminti că văzuse motanul culcat lângă sobă.

Se întoarse în bucătărie, fără să se grăbească, şi urcă scara în spirală care ducea la etaj. Treptele trosneau. Până şi mirosul uşor de mucegai îi amintea de hanurile unde i se întâmplase să doarmă atunci când poposea în mici sate. Palierul avea două uşi. Deschise una şi intră în ceea ce părea a fi camera soților Calas. Încăperea dădea spre chei.

Patul din nuc, pentru două persoane, nu fusese făcut în acea dimineață şi aşternutul era destul de curat. Mobilierul semăna cu cel pe care l-ar fi găsit în oricare locuință de acest gen, mobile vechi, moştenite din tată în fiu, grele, care prinseseră luciu de-a lungul anilor.

În şifonier atârnau haine bărbăteşti. Între ferestre se afla un fotoliu tapițat cu rips grena şi, alături, un model vechi de aparat de radio. În sfârşit, în mijlocul încăperii trona o masă rotundă, acoperită cu o pânză de o culoare nedefinită, împreună cu două scaune din acaju. Se întrebă ce anume îl frapase încă de la intrare, îşi roti de mai multe ori privirea prin încăpere înainte să se oprească din nou asupra mesei. Acolo se găseau o sticluță cu cerneală care părea nouă, un toc şi o mapă de birou-reclamă, asemenea celor puse la dispoziția clienților în cafenele.

Îl deschise, fără să se aştepte să descopere cine ştie ce, şi, într-adevăr, găsi doar trei foi de hârtie albă. În acelaşi timp, i se păru că aude un trosnet, dar nu în baie, unde se intră direct din dormitor.

Ieşi pe palier şi deschise a doua uşă, descoperind o altă cameră, la fel de mare ca prima, care folosea drept pod şi debara, fiind plină de piese de mobilier deteriorate, reviste vechi, obiecte din sticlă şi altele de tot felul.

— E cineva aici? întrebă Maigret cu glas tare, aproape sigur că nu era singur în încăpere.

Rămase un moment nemişcat, apoi, fără zgomot, întinse mâna spre un dulap şi deschise brusc uşa.

— De data asta, fără prostii! spuse el.

Îl recunoscu fără prea mare surprindere pe Antoine, care stătea ghemuit în dulap ca un animal hăituit.

— Bănuiam că te vom găsi curând. Ieşi de-acolo!

— Mă arestați?

Tânărul se uita cu spaimă la cătuşele pe care comisarul le scosese din buzunar.

— Încă nu ştiu ce-am să fac cu tine, dar nu vreau să-ți iei iar zborul. Întinde mâinile!

— Nu aveți dreptul. N-am făcut nimic.

— Întinde mâinile!

Ghici că puştiul ar fi vrut să-şi încerce norocul şi să-i scape printre picioare. Se apropie de el şi se folosi de trupul lui masiv ca să-l lipească de perete, iar după ce tânărul se zbătu puțin, trăgându-i şuturi la picioare, reuşi să închidă cătuşele.

— Acum, urmează-mă!

— Ce-a spus mama?

— Nu ştiu ce va spune mama ta, dar noi trebuie să-ți punem nişte întrebări.

— N-o să răspund.

— Haide, haide!

Maigret îl împinse în fața lui. Traversară bucătăria şi Antoine, ajungând în bar, păru impresionat de liniştea şi de puştiul locului.

— Unde e?

— Patroana? Nu-ți fie teamă. Se va întoarce.

— Ați arestat-o?

— Stai jos în colțul de colo şi nu te mai mişca!

— O să mă mise dacă vreau!

Maigret văzuse atâția de vârsta lui în situații mai mult sau mai puțin similare, încât ar fi putut să-i prevadă fiecare reacție, fiecare replică.

Îi părea bine, gândindu-se la judecătorul Comeliau, că pusese mâna pe Antoine, dar nu se aştepta să afle cine ştie ce de la el. Cineva deschise uşa de la intrare, un bărbat trecut de prima tinerețe, care se arătă mirat că îl vede pe Maigret în mijlocul cafenelei şi că n-o zărea nicăieri pe doamna Calas.

— Patroana nu-i aici?

— Vine imediat.

Bărbatul văzuse oare cătuşele? Înțelesese că Maigret era polițist şi prefera să nu se apropie prea mult? Fapt e că îşi atinse şapca cu două degete şi ieşi în grabă, bâiguind ceva de genul:

— Vin mai târziu.

Probabil că nu ajunsese la colțul străzii când maşina neagră opri în fața uşii, iar Lapointe coborî primul, deschise portiera doamnei Calas şi scoase apoi din vehicul o valiză maronie.

Femeia îl zări pe Antoine de la primă privire, se încruntă şi se întoarse spre Maigret, îngrijorată.

— Nu ştiați că e la dumneavoastră în casă?

— Nu răspunde! îi strigă tânărul. N-are dreptul să mă aresteze. N-am făcut nimic. Să dovedească mai întâi că am făcut ceva rău!

Comisarul nu-l luă în seamă şi se întoarse spre Lapointe.

— Asta e valiza?

— La început, n-a părut foarte sigură, apoi a spus că da, după care a zis că nu poate să ştie până n-o deschide.

— Ai deschis-o?

— Am preferat să fiți de față. I-am dat omului de la bagaje o chitanță provizorie. A insistat să-i trimitem cât mai repede cu putință un act în regulă.

— Să i-l ceri lui Comeliau. Omul de la bagaje mai e acolo?

— Presupun că da. Nu părea că se pregăteşte să părăsească serviciul.

— Dă-i un telefon. Întreabă-l dacă poate să-i țină cineva locul un sfert de oră. Probabil că nu e imposibil. Să ia un taxi şi să vină aici.

— Înțeleg, spuse Lapointe, uitându-se la Antoine.

Avea să-l recunoască omul de la biroul de bagaje? Dacă da, totul devenea din ce în ce mai uşor.

— Dă-i un telefon şi lui Moers. Aş vrea să vină şi el pentru o percheziție, împreună cu fotografii.

— Am înțeles, şefule.

Doamna Calas, care rămăsese, ca un musafir în vizită, în mijlocul încăperii, întrebă şi ea, aşa cum făcuse Antoine:

— Mă arestați?

Păru descumpănită când Maigret îi răspunse simplu:

— De ce?

— Pot să mă mişc în voie?

— În casă, da.

Maigret ştia ce dorea ea şi, într-adevăr, femeia se îndreptă spre bucătărie şi intră acolo în căutarea sticlei de coniac. Ca să lase impresia că făcea ceva, mişcă veselă, îşi scoase pantofii, cu care nu era obişnuită şi care probabil o şi strângeau, şi îşi puse papucii de pâslă.

Când se întoarse în local, îşi recăpătase aplombul şi se îndreptă spre tejghea.

— Beți ceva?

— Da, un pahar de vin alb. Şi altul pentru inspector. Poate Antoine ar bea un pahar de bere?

Comisarul se comporta ca un om care nu e grăbit. Ba chiar ai fi putut crede că nu ştia ce va face peste un minut. Bău o gură de vin, apoi se îndreptă spre uşă şi o încuie.

— Aveți cheia valizei?

— Nu.

— Ştiți unde se află?

— Probabil în buzunarul „lui”.

În buzunarul lui Calas, deoarece se presupunea că acesta părăsise casa cu valiza.

— Dați-mi un cleşte, ceva.

Maigret aşteptă până când femeia găsi un cleşte. Apoi puse valiza pe una dintre mese şi, înainte de a forța broasca nu foarte solidă, îl lăsă pe Lapointe să termine de vorbit la telefon.

— Ți-am comandat un vin alb.

— Mulțumesc, şefule.

Metalul se îndoi şi se rupse, iar Maigret ridică imediat capacul. Doamna Calas rămăsese de cealaltă parte a tejghelei şi, deşi privea spre ei, nu părea deosebit de interesată.

Valiza conținea un costum gri din material destul de fin, o pereche de pantofi aproape noi, cămăşi, şosete, un brici, un pieptene şi o periuță de dinți, precum şi o bucățică de săpun înfăşurată într-o hârtie.

— Toate acestea aparțin soțului dumneavoastră?

— Presupun.

— Nu sunteți sigură?

— Are un costum ca acesta.

— Nu mai e sus?

— Nu m-am uitat.

Femeia nu-i ajuta, dar nici nu încerca să-i inducă în eroare. Încă de la început răspunsese la întrebări cu cât mai puține cuvinte şi minimum de precizie, fără că atitudinea ei să capete caracterul agresiv al atitudinii lui Antoine, de exemplu. Antoine se revoltă sub efectul fricii. Femeia însă părea că nu avea de ce se teme. Vânzoleală poli-tiştilor, descoperirile pe care le puteau face îi erau indiferente.

— Nu remarci nimic? îl întrebă Maigret pe Lapointe, scotocind valiza.

— Că totul a fost pus înăuntru claie peste grămadă?

— Da. Cam aşa îşi fac bărbații de cele mai multe ori valiza. Există însă un detaliu mai ciudat. Calas, vezi Doamne, pleca în călătorie. Luă cu el un costum de schimb, pantofi şi lenjerie. Teoretic, şi-ar fi făcut valiza sus, în camera lui.

Doi bărbați în salopete de zidari încercară uşa, îşi lipiră fața de geam, părură să strige ceva ce nu se auzi şi plecară.

— Îmi poți spune de ce, în aceste condiții, ar fi luat cu el şi rufe murdare?

Una dintre cele două cămăşi fusese într-adevăr purtată, la fel şi o pereche de chiloţi şi una de şosete.

— Vă gândiţi că nu el a pus aceste obiecte în valiză?

— Poate că el. Probabil că el. Dar nu în momentul plecării în călătorie. Când şi-a făcut valiza, era pe punctul de a se întoarce acasă.

— Înţeleg.

— Aţi auzit, doamnă Calas?

Ea făcu semn că da.

— Continuaţi să susţineţi că soţul dumneavoastră a plecat vineri după-amiază, luând cu el această valiză?

— N-am nimic de schimbat din tot ce v-am spus.

— Sunteţi sigură că nu se afla aici joi? Şi că nu s-a întors vineri?

Ea dădu din cap şi răspunse:

— Tot n-o să credeţi decât ce vreţi să credeţi.

Un taxi se opri în faţa barului. Maigret se duse să descuie uşa, în timp ce omul de la bagaje cobora din maşină.

— Îi puteţi spune şoferului să aştepte. Vă reţin doar un minut.

Comisarul îl pofti să intre în local şi nou-venitul se întrebă un moment ce doreau de la el, uitându-se în jur ca să se orienteze. Privirea i se opri asupra lui Antoine, care rămăsese aşezat pe colţul banchetei.

Apoi omul se întoarse spre Maigret, deschise gura şi se uită din nou la tânăr. În tot acest timp, care păru lung, Antoine îl privea în ochi cu un aer provocator.

— Cred că..., începu omul de la bagaje, scărpinându-şi ceafa.

Era cinstit, se lupta cu propria conştiinţă.

— Uitaţi! Când îl văd aşa, aş zice că el e.

— Minţiţi! strigă tânărul cu o voce furioasă.

— Poate ar fi mai bine să-l văd stând în picioare.

— Ridică-te!

— Nu.

— Ridică-te!

Din spatele lui Maigret se auzi vocea doamnei Calas:

— Ridică-te, Antoine.

— Aşa, murmură omul de la bagaje după un moment de gândire, sunt deja ceva mai sigur. N-are o geacă de piele?

— Du-te sus şi vezi în camera din spate, îi spuse Maigret lui Lapointe.

Aşteptară cu toţii în tăcere. Omul de la bagaje aruncă o privire spre tejghea şi Maigret înţelese că îi era sete.

— Un pahar de vin alb? întrebă el.

— Nu zic nu.

Lapointe se întoarse cu geaca pe care Antoine o purta în ajun.

— Îmbrac-o.

Tânărul se uită la patroană ca să-i ceară sfatul şi, după ce-i scoaseră cătuşele, o îmbrăcă fără tragere de inimă.

— Nu vedeţi că vrea să se dea bine pe lângă poliţai? Toţi sunt la fel. E destul să spui „poliţie” şi gata, încep să tremure. Ia să vedem, şi acum o să mai pretindeţi că m-aţi mai văzut?

— Cred că da.

— Minţiţi.

Omul de la bagaje i se adresă lui Maigret cu o voce calmă, în care se simţea totuşi o fărâmă de emoţie:

— Presupun că declaraţia mea e importantă.

N-aş vrea să fac rău cuiva pe nedrept. Tânărul ăsta seamănă cu cel care a venit duminică la gară să lase valiza la bagaje. Neputând să prevăd că voi fi întrebat despre el, nu l-am privit cu atenţie.

Poate că, dacă l-aş revedea în acelaşi loc, în aceeaşi lumină...

— Va fi adus la gară azi sau mâine, răspunse Maigret. Mulţumesc. Noroc!

Îl conduse apoi până la uşă şi o închise în urma lui. În atitudinea comisarului se putea percepe acum un fel de moliciune greu de definit care îl intriga pe Lapointe. Acesta n-ar fi putut spune când începuse totul. Poate că, în realitate, de la debutul anchetei, de când veniseră pe cheiul Valmy sau de când intraseră în bistroul soților Calas.

Maigret acționa ca de obicei şi făcea ce avea de făcut. Dar nu stăruia oare în comportamentul lui o lipsă de convingere, pe care rareori o văzuseră inspectorii lui? Era greu de explicat. Părea că acționează oarecum în silă. Indiciile materiale abia dacă îl interesau şi părea că prin minte i se perindau idei pe care nu le comunica nimănui.

Lucrul acesta se simțea mai ales acolo, în cafenea, devenind şi mai evident când se adresă doamnei Calas sau când o privea pe ascuns. Ai fi putut jura că victima nu conta, că acel cadavru tăiat în bucăți nu avea nici o importanță pentru el. Abia dacă se ocupase de Antoine şi trebuia să facă un efort ca să se gândească la unele îndatoriri profesionale.

— Telefonează-i lui Comeliau. Prefer s-o faci tu.

Povesteşte-i în câteva cuvinte ce s-a întâmplat. Poate ar fi bine să semneze un mandat de arest preventiv pe numele puştiului. Oricum o va face.

— Şi ea? întrebă inspectorul, arătând spre femeie.

— Aş prefera să n-o facă.

— Dacă insistă?

— Treaba lui. El e şeful.

Nu avea grijă să vorbească mai încet şi ceilalți doi ascultau.

— Ați face bine să mâncați ceva, o sfătui el pe doamna Calas. E posibil să vă ridice în scurt timp.

— Pentru mult timp?

— Cât va decide judecătorul să rămâneți la dispoziția lui.

— Voi dormi la închisoare?

— Probabil că mai întâi la arest.

— Şi eu? întrebă Antoine.

— Şi tu.

Apoi Maigret adăugă:

— Dar nu în aceeaşi celulă!

— Ți-e foame? îl întrebă doamna Calas pe tânăr.

— Nu.

Femeia se îndreptă totuşi spre bucătărie, dar ca să ia o gură de coniac. La întoarcere, întrebă:

— Cine va păzi casa în timpul ăsta?

— Nimeni. Nu vă fie teamă. Va fi supravegheată.

Nu se putea abține să n-o privească în continuare în acelaşi fel, ca şi cum, pentru prima dată, se afla în fața cuiva pe care nu-l înțelegea. Întâlnise femei abile, şi unele îi ținuseră piept mult timp. Totuşi, de fiecare dată, încă de la început, intuise că el va avea ultimul cuvânt. Era o problemă de timp, de răbdare, de voință. Lucrurile stăteau însă altfel cu doamna Calas.

Nu o putea include într-o categorie anume. Dacă cineva i-ar fi spus că îşi asasinase soțul cu sânge rece şi îl tăiase cu mâna ei în bucăți pe masa din bucătărie, n-ar fi protestat. Dar n-ar fi protestat nici dacă i s-ar fi spus că femeia nu ştia nimic despre soarta bărbatului ei.

Stătea acolo, în fața lui, în carne şi oase, slabă şi ofilită în rochia închisă la culoare care atârna pe ea aşa cum atârna o perdea veche la o fereastră; era foarte reală, iar licărul din pupilele ei întunecate oglindea o viață interioară intensă; totuşi, era în ea ceva imaterial, insesizabil, oare ştia că producea această impresie? Aşa s-ar fi putut crede, după calmul, poate ironic, cu care îl privea pe comisar.

De aici şi stânjeneală de mai devreme a lui Lapointe. Nu era vorba atât despre o anchetă a poliției pentru descoperirea unui vinovat, cât despre o problemă personală între Maigret şi acea femeie. Comisarul era interesat doar în mică măsură de ceea ce nu era legat direct de ea.

Lapointe urma să aibă dovada un moment mai târziu, când ieşi din cabina telefonică.

— Ce-a spus? întrebă Maigret, referindu-se la Comeliau.

— Semnează un mandat şi vi-l trimite la birou.

— Vrea să-l vadă?

— Presupune că veți dori mai întâi să-l interogați.

— Şi ea?

— Va semna încă un mandat. Veți face cu el ce doriți, dar, după părerea mea...

— Înțeleg.

Comeliau se aştepta ca Maigret să revină la birou şi să-i interogheze rând pe rând pe Antoine şi pe doamna Calas, ore în şir, până când aveau să vorbească. Capul cadavrului rămânea în continuare de negăsit. Nimic nu dovedea în mod categoric că omul ale cărui rămăşițe pământeşti fuseseră scoase din canalul Saint-Martin era Calas. În orice caz, acum, din cauza valizei, existau nişte supoziții întemeiate, şi se întâmplase adeseori că un interogatoriu început cu mai puține atuuri să se sfârşească după câteva ore cu mărturisiri complete.

Aşa gândea nu numai judecătorul Comeliau, ci şi Lapointe, care îşi ascunse cu stângăcie uimirea când Maigret îi spuse:

— Du-l la Poliția Judiciară. Instalează-te cu el în biroul meu şi ia-l la întrebări. Nu uita să-i comanzi ceva de mâncat şi de băut.

— Rămâneți aici?

— Îi aştept pe Moers şi pe fotografi.

Jenat, Lapointe îi făcu semn tânărului să se ridice. Înainte de a ieşi, acesta îi mai spuse lui Maigret:

— Vă avertizez că asta o să vă coste scump.

Aproape în acelaşi moment, Vicontele, care bântuise prin birourile Poliției Judiciare, cum făcea în fiecare dimineață, îşi continua turul pe culoarul judecătorilor de instrucție.

— Nimic nou, domnule Comeliau? Tot n-a fost găsit capul?

— Încă nu. Dar aproape că s-a reuşit identificarea victimei.

— Cine e?

Preț de zece minute, Comeliau răspunse binevoitor la întrebări, bucuros că măcar o dată presa îi dădea atenție lui, nu lui Maigret.

— Comisarul e acolo?

— Presupun.

Şi aşa, percheziția la familia Calas şi arestarea unui tânăr căruia i se dădeau doar inițialele erau anunțate peste două ore în ziarele de după-amiază, apoi în emisiunea de la ora cinci de la radio.

Rămas singur cu doamna Calas, Maigret luase un pahar de pe tejghea şi îl dusese la o masă la care se aşezase. Femeia nu se mişcase, păstrându-şi, în spatele tejghelei, atitudinea clasică a unei patroane de bistrou.

Deodată, răsunară sirenele uzinelor care anunțau ora prânzului. În mai puțin de zece minute, mai bine de treizeci de persoane veniră să-şi lipească nasul de uşa închisă, iar unii, văzând-o pe doamna Calas prin geam, gesticulau ca şi cum ar fi încercat să discute cu ea.

— Am vorbit cu fiica dumneavoastră, se auzi dintr-odată vocea lui Maigret în tăcerea din local.

Ea îl privi tăcută.

— Mi-a confirmat vizita pe care v-a făcut-o cu aproximativ o lună în urmă. Mă întreb despre ce ați vorbit.

Nu era o întrebare şi ea nu consideră că era obligată să răspundă.

— Mi-a făcut impresia unei persoane echilibrate, care s-a descurcat în mod inteligent în viață. Nu ştiu de ce mi-a trecut prin minte că e îndrăgostită de şeful ei şi că poate sunt amanți.

Ea nu avu nici acum vreo reacție. O interesa subiectul? Mai avea oare vreun sentiment față de fiica ei?

— Probabil că la început nu i-a fost deloc uşor. E greu pentru o fată de cincisprezece ani să se descurce singură într-un oraş ca Parisul.

Femeia se uită la el cu o privire care părea că vede prin dânsul şi întrebă cu o voce obosită:

— Ce speraţi?

Într-adevăr, ce spera? Oare nu avea Comeliau dreptate? Nu ar fi trebuit ca, în acel moment, să-l interogheze pe Antoine? Iar ea, după câteva zile petrecute în arest, nu şi-ar fi schimbat atitudinea?

— Mă întreb de ce v-aţi căsătorit cu Calas şi, mai târziu, de ce nu l-aţi părăsit.

Pe buzele ei nu apăru un zâmbet, ci ceva ce ar fi putut fi luat drept ironie — sau milă.

— Aţi făcut-o intenţionat, nu-i aşa? continuă Maigret, fără să precizeze la ce anume se gândea.

Ar fi trebuit să reuşească. Existau anumite momente, ca acum, când i se părea că nu va avea nevoie decât de un mic efort, nu numai ca să înţeleagă totul, ci şi ca să dispară acel zid invizibil ce stăruia între ei. Trebuia să găsească vorbele potrivite, şi atunci ea ar fi apărut pur şi simplu umană în faţa lui.

— Celălalt era aici, vineri după-amiază?

Obţinu totuşi un rezultat, deoarece ea tresări.

— Care celălalt? întrebă ea, cu regret.

— Amantul dumneavoastră. Adevăratul amant.

Femeia ar fi vrut să pară indiferentă, să nu pună întrebări, dar în cele din urmă cedă.

— Care?

— Un bărbat roşcat, între două vârste, cu faţa ciupită de vărsat, care se numeşte Dieudonne.

Ea se închisese total în sine. Nu se mai putea citi nimic pe chipul ei. De altfel, o maşină tocmai oprea afară şi din ea coborâră Moers şi trei bărbaţi cu aparatele lor.

Maigret descuie încă o dată uşa. Sigur, nu reuşise. Dar nici nu credea că pierduse timpul pe care îl petrecuse cu ea.

— Ce trebuie să examinăm, şefule?

— Totul. Mai întâi bucătăria, apoi cele două camere şi toaleta de la etaj. Mai e şi curtea, iar la sfârşit pivnița, care probabil că se află sub această trapă.

— Credeți că aici a fost ucis şi tăiat în bucăți bărbatul?

— E posibil.

— Şi valiza asta?

— Studiaz-o, cu tot ce e înăuntru.

— Asta o să ne ia toată după-amiaza. Rămâneți cu noi?

— Nu cred, dar probabil că voi trece pe-aici mai târziu.

Intră în cabină, îl sună pe Judel la postul de poliție de vizavi şi îi ceru să mențină casa sub supraveghere.

— Ar fi mai bine să mă însoțiți, îi spuse apoi doamnei Calas.

— Să iau cu mine haine şi obiecte de toaletă?

— Poate n-ar strica.

Trecând prin bucătărie, femeia se opri să bea o duşcă zdravănă. Apoi se auzi cum se mişca încolo şi-ncoace în camera de la etaj.

— Nu vă e teamă s-o lăsați singură, şefule?

Maigret dădu din umeri. Dacă ar fi existat urme de şters şi obiecte compromițătoare de ascuns, lucrurile acestea ar fi fost făcute de mult.

Totuşi, îl surprinse faptul că întârzia atâta. Putea fi auzită în continuare agitându-se: zgomote de robinet, de sertare deschise şi închise...

Femeia se opri iarăşi în bucătărie; îşi spunea probabil că va trebui să aştepte mult timp până să poată bea din nou alcool. Când îşi făcu în sfârşit apariția, cei trei bărbați o

privire cu aceeaşi surprindere care, la Maigret, se amesteca cu o fărâmă de admiraţie.

În mai puţin de douăzeci de minute, realizase o transformare aproape totală. Acum purta o rochie şi un pardesiu negre care îi confereau multă distincţie. Bine pieptănată şi cu pălărie pe cap, ai fi zis că trăsăturile feţei îi deveniseră mai ferme şi mersul mai hotărât, iar atitudinea mai decisă, aproape orgolioasă.

Se aştepta oare la efectul produs? Adăugase oare o anumită cochetărie? Nu zâmbi, nu păru că se amuză de uimirea lor, mulţumindu-se să murmure, în timp ce verifica dacă avea totul în geantă şi îşi punea mănuşile:

— Sunt gata.

Răspândea în jurul ei o mireasmă neaşteptată de colonie şi de coniac. Îşi pudrase faţa şi se rujă.

— Nu luaţi o valiză?

Ea răspunse că nu, cu un fel de sfidare. Dacă lua cu ea lenjerie şi haine de schimb nu însemna că se recunoştea vinovată? În orice caz, însemna să admită că puteau avea motive s-o reţină.

— Ne vedem mai târziu, le spuse Maigret lui Moers şi colaboratorilor săi.

— Luaţi maşina?

— Nu. O să găsesc un taxi.

Maigret avu o impresie ciudată când ieşi cu ea pe trotuar şi merse în pas cu dânsa în lumina soarelui.

— Presupun că mergând spre strada Recollets vom avea cele mai mari şanse să găsim un taxi.

— Presupun.

— Aş vrea să vă pun o întrebare.

— Până acum nu v-aţi jenat.

— De cât timp nu v-aţi mai îmbrăcat în felul ăsta?

Ea îşi dădu osteneala să reflecteze.

— De cel puţin patru ani, răspunse în cele din urmă. De ce mă întrebaţi?

— Aşa.

La ce bun să-i spună, din moment ce ştia la fel de bine ca şi el? Ridică la fix braţul ca să oprească un taxi care trecea pe lângă ei, deschise portiera şi o invită pe femeie să urce înaintea lui.

Capitolul 6
Resturile de sfoară

La drept vorbind, încă nu ştia ce va face cu ea. Probabil că, dacă ar fi fost vorba despre alt judecător de instrucţie, nu ar fi acţionat cum făcuse până acum şi ar fi riscat. Dar, cu Comeliau, era periculos. Nu numai că magistratul era tipicar, preocupat de respectarea procedu-rilor, de opinia publică şi de reacţiile guvernului, dar nici nu avusese vreodată încredere în metodele lui Maigret, pe care nu le considera regulamentare, şi cei doi bărbaţi se mai ciocniseră de câteva ori până atunci.

Maigret ştia că judecătorul era cu ochii pe el, gata să-i pună în circa responsabilitatea celei mai mici greşeli sau a celei mai mici imprudenţe.

Comisarul ar fi preferat de departe s-o lase pe doamna Calas la ea acasă până ce avea să-şi facă o idee mai clară despre caracterul ei şi despre rolul pe care putuse să-l joace. Ar fi plasat un om-doi să supravegheze bistroul. Dar poliţistul lui Judel îl împiedicase pe tânărul Antoine să fugă din imobilul de pe strada Faubourg Saint-Martin? Şi Antoine era doar un puştan, nu cu mult mai inteligent

decât un copil de treisprezece ani. Doamna Calas era mult mai tare.

Trecând prin fața chioşcurilor, Maigret putea să vadă ziarele care anunțau deja percheziția din micul local. În orice caz, numele Calas apărea scris cu litere de-o şchioapă pe prima pagină. Îşi imagina intrarea sa, a doua zi, în biroul judecătorului, dacă ziarele de dimineață ar fi anunțat:

Doamna Calas a dispărut.

Fără să întoarcă deloc capul spre femeie, comisarul o observă cu coada ochiului, iar ea nu părea să dea vreo atenție acestui lucru. Stătea foarte dreaptă pe banchetă, cu o anumită demnitate, şi privea oraşul cu un fel de curiozitate.

Timp de cel puțin patru ani, după cum recunoscuse mai adineauri, nu se mai îmbrăcase astfel. Nu spusese în ce împrejurări, cu ce ocazie purtase pentru ultima dată rochia neagră. Poate că trecuse şi mai mult timp de când nu mai venise în centru şi nu mai văzuse mulțimea umplând bulevardele.

Deoarece din cauza lui Comeliau nu putea să acționeze cum ar fi dorit, era obligat să procedeze altfel. În apropiere de Poliția Judiciară, Maigret deschise în sfârşit gura.

— Presupun că nu aveți nimic de declarat.

Ea îl privi uşor surprinsă.

— Despre cine?

— Despre soțul dumneavoastră.

Ea dădu uşor din umeri şi răspunse:

— Nu l-am ucis pe Calas.

Îi spunea pe numele de familie, aşa cum obişnuiesc unele neveste de țărani şi prăvăliaşi să-şi numească soțul. Asta îl frapă pe Maigret, ca şi cum nu ar fi fost ceva normal în cazul ei.

— Intru în curte? întrebă şoferul, lăsând în jos geamul.

— Te rog.

Vicontele era acolo, în fața scării mari de la intrare, cu alți doi jurnaliști şi fotografi. Aflaseră despre ce se întâmplase şi încercarea de a o ascunde pe femeia reținută ar fi fost zadarnică.

— O clipă, domnule comisar...

Oare ea crezu atunci că Maigret îi chemase? Trecu foarte țeapănă, în timp ce ei făceau fotografii şi o urmau pe scară. Probabil că îl fotografiaseră şi pe tânărul Antoine. Maigret ezită chiar şi sus, pe coridor, şi în cele din urmă deschise uşa de la biroul inspectorilor.

Lucas nu era acolo, aşa că i se adresă lui Janvier:

— Du-o, te rog, pentru câteva minute într-un birou gol şi stai cu ea.

Femeia auzise. În privirea adresată comisarului se putea citi un reproş mut. Poate că era mai mult decepție decât reproş.

Maigret ieşi fără să mai spună nimic şi intră în biroul său, unde Lapointe, care îşi scosese haina, se aşezase la locul lui. Antoine stătea drept pe un scaun, cu fața spre fereastră, foarte roşu la față, ca şi cum i-ar fi fost prea cald.

Între ei, pe un platou adus de la braseria Dauphine, se vedeau resturi de sandvişuri şi două pahare pe fundul cărora mai rămăsese puțină bere. Văzând că Maigret se uită la tavă şi apoi la el, Antoine păru ofensat că se lăsase învins de foame, după ce-şi pusese probabil în gând să-i „pedepsească" refuzând să mănânce. Cei de la Poliția Judiciară erau obişnuiți cu această atitudine şi comisarul nu se putu abține să nu zâmbească.

— Merge? îl întrebă el pe Lapointe.

Inspectorul îi dădu de înțeles din privire că nu obținuse nici un rezultat.

— Continuați, copii!

Urcă la Comeliau, pe care îl găsi în birou, gata să plece la masa de prânz.

— I-ai arestat pe amândoi?

— Tânărul e în biroul meu, interogat de Lapointe.

— A vorbit?

— Chiar dacă ştie ceva, nu va spune nimic până când nu-i punem în faţă probele.

— E inteligent?

— Tocmai că nu e. De obicei, până la urmă reuşeşti să faci să cedeze un om inteligent, fie şi numai demonstrându-i că răspunsurile lui nu stau în picioare. Un prost se încăpăţânează să tăgăduiască în ciuda evidentei.

— Şi femeia?

— Am lăsat-o cu Janvier.

— O vei interoga dumneata?

— Nu acum. Nu ştiu îndeajuns despre ea.

— Când intenţionezi s-o faci?

— Poate în seara asta, mâine sau poimâine.

— Şi până atunci?

Maigret părea atât de docil, atât de binevoitor, încât Comeliau se întrebă ce ascundea atitudinea lui.

— Am venit să vă întreb ce hotărâţi.

— N-o poţi ţine la nesfârşit într-un birou.

— Într-adevăr, e dificil. Mai ales o femeie...

— Nu ţi se pare mai prudent s-o trimiţi la arestul Prefecturii?

— Dumneavoastră hotărâţi.

— Dumneata i-ai da drumul?

— Nu sunt sigur ce-aş face.

Încruntat şi furios, Comeliau se gândea. În cele din urmă, îi răspunse lui Maigret, ca un fel de provocare:

— Trimite-o la mine.

De ce zâmbea comisarul în timp ce se îndepărta pe culoar? Îşi imagina discuţia dintre doamna Calas şi judecătorul exasperat? Nu o mai văzu în acea după-amiază, limitându-se să intre în biroul inspectorilor şi să-i spună lui Torrence:

— Judecătorul Comeliau vrea să stea de vorbă cu doamna Calas. Te rog să-l anunți pe Janvier.

Când Vicontele încercă să-l agațe pe scară, Maigret se descotorosi de el spunându-i:

— Du-te la Comeliau. Sunt sigur că va putea face curând noi declarații presei.

Apoi se îndreptă pe jos spre braseria Dauphine şi se opri la bar să bea un aperitiv. Era târziu. Aproape toată lumea luase masa de prânz. Ridică receptorul telefonului.

— Tu eşti? îşi întrebă el soția.

— Nu vii la masă?

— Nu.

— Sper că nu rămâi nemâncat.

— Sunt la braseria Dauphine şi voi sta la masă.

— La cină vii?

— Poate.

Printre mirosurile care pluteau întotdeauna în aerul din braserie, două erau mai puternice decât celelalte: cel de Pernod, în jurul barului, şi cel de friptură de cocoş în sos de vin care venea în valuri dinspre bucătărie. Doar câteva mese erau ocupate în sală, unde câțiva colegi îşi beau cafeaua şi digestivul. Maigret ezită, apoi rămase în picioare şi ceru un sandviş.

Soarele era la fel de strălucitor că dimineață, cerul era la fel de senin, dar câțiva nori albi treceau în goană şi adierea care se stârnise ridica praful pe străzi şi lipea rochiile femeilor de corp. Patronul, la bar, îl cunoştea destul de bine pe Maigret ca să înțeleagă că nu era momentul să înceapă o conversație. Comisarul mânca distrat, privind afară aşa cum privesc pasagerii unui vas întinderea vălurită şi fascinantă a mării.

— Încă unul?

Răspunse că da, poate fără să ştie ce fusese întrebat, dar mânca şi al doilea sandviş şi bău cafeaua pe care patronul i-o servise fără ca el să o fi comandat.

Peste câteva minute se afla într-un taxi, care îl ducea pe cheiul Valmy, şi îi ceru şoferului să oprească în colțul străzii Recollets, în fața ecluzei, unde aşteptau trei şlepuri. Deşi apa era murdară şi la suprafața ei se spărgeau uneori bule de aer care îți provocau silă, câțiva pescari stăteau, ca întotdeauna, cu undița în mână şi cu ochii la plută.

Trecu pe lângă fațada vopsită în galben a barului La Popaul şi patronul îl recunoscu. Maigret îl văzu prin geam cum îl arăta cu degetul unui grup de clienți. Camioane enorme pe care scria Roulers şi Langlois erau aliniate lângă trotuar. Maigret trecu pe lângă două-trei prăvălii aşa cum găseai în toate cartierele populare din Paris.

O tarabă cu fructe şi legume ocupa jumătate din trotuar. Puțin mai departe era o măcelărie unde nu se vedea nimeni, apoi, la doi paşi de bistroul soților Calas, o băcănie atât de întunecoasă, încât nu zăreai nimic înăuntru. Doamna Calas era obligată să iasă din casă, măcar ca să facă piața, şi probabil că îşi făcea cumpărăturile de la acele prăvălii, în papuci, având pe umeri şalul de lină groasă şi neagră pe care

Maigret îl remarcase în local. Probabil că Judel îi chestionase pe toți acei oameni. Poliția din cartier îi cunoştea şi ei se arătau mai deschişi în fața acesteia decât în fața unuia de la Poliția Judiciară.

Uşa barului era încuiată. Cu fruntea lipită de geam, nu zări pe nimeni înăuntru, dar, în bucătărie, o siluetă trecea uneori printr-o rază de soare. Bătu la uşă, apoi trebui să mai bată de două-trei ori până când Moers îşi făcu apariția, îl recunoscu şi se grăbi să-i deschidă.

— Îmi cer scuze. Făceam zgomot. Stați de mult?

— N-are importanță.

Apoi încuie chiar el uşa.

— Ai fost deranjat des?

— Unii clienți încearcă să deschidă uşa şi apoi pleacă. Alții bat insistent, gesticulează, cerând să li se deschidă.

Maigret se uită în jur, după care trecu în spatele tejghelei, căutând o mapă de birou cum zărise pe masa din dormitor. De obicei, într-o cafenea există mai multe mape de acest gen, şi îl surprinse faptul că nu găsea nici una, deşi erau trei cutii de domino, patru-cinci covoraşe de joc şi vreo şase seturi de cărți.

— Continuă, îi spuse el lui Moers. Vin şi eu imediat.

Se strecură printre aparatele instalate de tehnicieni în bucătărie şi urcă la etaj, de unde coborî cu cerneală şi mapa de birou. Se aşeză la o masă în cafenea şi scrise cu litere mari:

Închis provizoriu.

Ezitase să scrie al doilea cuvânt, gândindu-se poate la Comeliau, care la ora aceea o interoga pe doamna Calas.

— N-ai văzut piuneze pe undeva?

Moers răspunse din bucătărie:

— Pe raftul din stânga, sub tejghea.

Le găsi şi fixă anunțul pe uşă. Când se întoarse, simți că ceva viu se atingea de piciorul lui şi recunoscu motanul roşcat care, cu capul ridicat spre el, îl privea mieunând. Nu se gândise la asta. Dacă locuința rămânea un timp pustie, motanul nu putea fi lăsat acolo. Reveni în bucătărie, găsi lapte într-o cană de ceramică şi o farfurie adâncă crăpată.

— Mă întreb la cine voi lăsa animalul.

— Poate la un vecin? Am zărit puțin mai încolo o măcelărie.

— Mă duc imediat să văd. Ce-ați găsit până acum?

Oamenii de la laborator cercetau cu minuțiozitate casa, explorând fiecare colțişor, fiecare sertar. Moers trecea primul, examina mai întâi obiectele cu o lupă, folosind la nevoie un microscop portabil pe care îl adusese cu el, apoi veneau fotografii.

— Prima dată am examinat curtea, pentru că acolo era cea mai mare dezordine. Mi-am mai spus şi că, printre

deşeurile de tot felul, cineva putea fi tentat să ascundă ceva.

— Presupun că pubelele au fost golite duminică.

— Luni dimineață. Le-am examinat totuşi, căutând, de exemplu, pete de sânge.

— Nimic?

— Nimic, repetă Moers, cu aerul că ezită.

Asta însemna că avea o idee, dar nu era sigur.

— Ce-i?

— Nu ştiu, şefule. O impresie. Toți patru o avem. Tocmai vorbeam despre asta când ați venit.

— Explică-mi.

— Se petrece ceva ciudat, cel puțin în privința curții şi a bucătăriei. Nu ne aflăm în genul de casă unde te-ai aştepta să găseşti o curățenie meticuloasă. E de-ajuns să te uiți în sertare ca să constați că domnea mai curând o anumită neglijență. Proprietarii aveau obiceiul să pună în ele obiecte la întâmplare şi cele mai multe sunt pline de praf.

Maigret, care privea în jur, credea că înțelege şi se arăta interesat.

— Continuă.

— Lângă chiuvetă, am găsit veselă de trei zile şi cratițe care n-au fost spălate de duminică. Putem presupune că era un obicei, doar dacă nu cumva femeia a neglijat menajul din cauza absenței soțului.

Moers avea dreptate. Dezordinea - şi chiar o anumită murdărie — era probabil ceva obişnuit.

— În mod logic, ar fi trebuit să găsim cam peste tot murdărie veche de cinci sau zece zile. Şi, într-adevăr, în unele unghere, în unele sertare, e o mizerie şi mai veche. În schimb, aproape peste tot în rest pare că s-a făcut recent o curățenie minuțioasă, iar Sambois a descoperit în curte două sticle de dezinfectant, dintre care cel puțin una, goală, a fost cumpărată recent, dacă ne luăm după starea etichetei.

— Când crezi că s-a făcut această curățenie?

— Acum trei-patru zile. Veți găsi mai multe precizări în raportul meu. Trebuie să fac mai întâi câteva analize de laborator.

— Amprente digitale?

— Ele confirmă teoria noastră. În sertare, în dulapuri, am descoperit amprentele lui Calas.

— Eşti sigur?

— În orice caz, corespund cu cele ale cadavrului scos din canal.

Aveau în sfârşit o dovadă că omul tăiat în bucăți era într-adevăr patronul bistroului de pe cheiul Valmy.

— Amprentele astea se găsesc şi sus?

— Nu pe mobilă, doar în interiorul ei. Dubois nu a studiat în detaliu etajul, dar ne întoarcem acolo mai târziu. Ne-a frapat faptul că pe mobilă nu e nici un fir de praf şi că podeaua a fost curățată cu grijă. Iar aşternutul patului n-a fost folosit mai mult de trei-patru nopți.

— Ai găsit cearşafuri murdare undeva?

— M-am gândit şi eu la asta. Nu.

— Spălau rufele în casă?

— N-am văzut nici un aparat sau vreun recipient pentru asta.

— Înseamnă că dădeau rufele la o spălătorie.

— E aproape sigur. Or, exceptând cazul în care omul de la spălătorie a trecut pe-aici ieri sau alaltăieri...

— Voi încerca să găsesc spălătoria.

Maigret se pregătea să se ducă să-l chestioneze pe unul dintre prăvăliaşii din vecinătate, dar

Moers îl opri, deschise un sertar de la bufetul din bucătărie şi spuse:

— Aveți aici numele.

Îi arătă un teanc de facturi dintre care unele erau de la Spălătoria Recollets. Cea mai recentă data de vreo zece zile.

Maigret se îndreptă spre cabina telefonică, formă numărul şi întrebă dacă în săptămâna aceea venise cineva să ia lenjeria de la bistroul de pe cheiul Valmy.

— Rufele se ridică abia joi dimineața, i se răspunse.

Aşadar, ultima dată veniseră joia trecută. Moers avea dreptate să se mire. Două persoane nu putuseră să locuiască în casă de joi fără să murdărească o lenjerie care ar fi trebuit să se găsească undeva, măcar cearşafuri, întrucât cele din dormitor erau aproape curate.

Maigret, căzut pe gânduri, se întoarse la specialişti.

— Ce spuneai despre amprente?

— Până acum, în bucătărie, am găsit trei feluri de amprente, lăsându-le la o parte pe ale dumneavoastră şi pe ale lui Lapointe, pe care le cunosc pe de rost. Mai întâi, cele mai numeroase sunt amprente de femeie. Presupun că aparțin patroanei.

— Va fi uşor de verificat.

— Apoi, cele ale unui bărbat care cred că e destul de tânăr. Sunt puține şi cele mai noi.

Probabil ale lui Antoine, căruia doamna Calas îi dăduse pesemne de mâncare când venise în cursul nopții.

— În sfârşit, mai sunt două amprente ale altui bărbat, dintre care una destul de ştearsă.

— Plus amprentele lui Calas în sertare?

— Da.

— În concluzie, lucrurile se prezintă ca şi cum, recent, duminică de exemplu, cineva ar fi curățat toată casa, fără să se ocupe şi de interiorul mobilei?

Toți se gândeau la cadavrul tăiat în bucăți care fusese scos din apa canalului. Acesta nu fusese tranşat în stradă sau pe un teren viran. Operațiunea ceruse timp, pentru că fiecare bucată fusese cu grijă înfăşurată în hârtie de ziar şi legată cu sfoară. Cum arăta, după aceea, încăperea unde avusese loc ciopârțirea?

Maigret regreta mai puțin acum că o lăsase pe doamna Calas în mâinile judecătorului Comeliau.

— Ai coborât în pivniță?

— Am aruncat o privire peste tot. La prima vedere, în pivniță nu e nimic anormal, dar o să mai insistăm şi acolo.

Maigret îi lăsă să-şi facă treaba şi, un timp, se plimbă prin cafenea, iar motanul roşcat începu să se țină după el. Soarele lumina sticlele rânduite pe etajeră şi producea reflexe plăcute pe un colț al tejghelei. Trecând pe lângă soba mare, comisarul crezu că focul era stins, o deschise şi, găsind încă tăciuni înroşiți, o încărcă din obişnuință cu cărbuni.

După care trecu în spatele tejghelei, alese în cele din urmă o sticlă de calvados şi îşi umplu un pahar. Sertarul de la casa de bani era întredeschis în fața lui, iar înăuntru se aflau câteva bancnote şi ceva mărunțiş. Pe perete, în dreapta, lângă fereastră, se afla o listă de prețuri. Scoase din buzunar suma reprezentând costul unui pahar de calvados, puse banii în sertar şi tresări, ca prins asupra faptului, când văzu o siluetă profilându-se dincolo de geam. Era inspectorul Judel, care se străduia să vadă în interior.

Maigret se duse să-i deschidă.

— Mă gândeam eu că vă găsesc aici, şefule. Am telefonat la Poliția Judiciară şi mi-au spus că nu ştiu unde sunteți.

Judel se uită în jur cu oarecare surprindere, căutând-o probabil cu privirea pe doamna Calas.

— E adevărat că ați arestat-o?

— E la judecătorul Comeliau.

Judel arătă cu bărbia spre bucătărie, recunoscându-i pe tehnicieni.

— Au descoperit ceva?

— E încă prea devreme ca să ştim.

Şi, mai ales, prea mult de explicat. Maigret nu avea curaj s-o facă.

— Îmi pare bine că v-am găsit, pentru că nu voiam să acționez fără să ştiți. Cred că l-am găsit pe bărbatul roşcovan.

— Unde e?

— Dacă informațiile mele sunt exacte, la doi paşi de aici. Doar dacă nu cumva lucrează săptămâna asta în schimbul de noapte. E pontator la Transports Zenith, firma care...

— De pe strada Recollets. Ştiu. Roulers şi Langlois.

— Mi-am zis că poate vreți să stați dumneavoastră de vorbă cu el.

Vocea lui Moers se auzi din bucătărie.

— Aveți o clipă, şefule?

Maigret se îndreptă spre cealaltă încăpere. Şalul negru al doamnei Calas era întins pe masă şi Moers, care întâi îl examinase cu lupa, îşi reglă acum microscopul.

— Vreți să aruncați o privire?

— Ce trebuie să văd?

— Remarcați pe fondul negru al linii nişte linii maronii care aproape că seamănă cu nişte crenguțe? în realitate, e cânepă. Analiza ne-o va confirma, dar sunt convins. Sunt fragmente care nu pot fi văzute cu ochiul liber şi s-au desprins dintr-o sfoară.

— Acelaşi gen de sfoară ca...

Maigret făcea aluzie la sfoara care servise la împachetarea cadavrului tăiat în bucăți.

— Aproape că aş băga mâna în foc. Probabil că doamna Calas nu face foarte des pachete. N-am găsit nici măcar un capăt de sfoară de acest fel în casă. Am dat peste câteva bucăți într-un sertar, dar e fie sfoară mai subțire, fie din fibră, fie roşie.

— Mulțumesc. Presupun că te mai găsesc aici când mă întorc.

— Ce faceți cu motanul?

— Îl iau cu mine.

Animalul se lăsă prins şi Maigret îl ținea sub braț când ieşi din casă. Nu intră în băcănie, spunându-şi că motanul se va simți mai bine la măcelar.

— Nu-i motanul doamnei Calas? îl întrebă patroana când se apropie de tejghea.

— Ba da. Nu vreți să-l țineți la dumneavoastră câteva zile?

— Dacă nu se bate cu pisicile mele...

— Doamna Calas e clienta dumneavoastră?

— Trece pe aici în fiecare dimineață. E adevărat că soțul ei...

În loc să vorbească despre un subiect atât de morbid, femeia preferă să arate cu privirea spre canal.

— Pare a fi el.

— Ea unde e?

Şi, în timp ce Maigret căuta un răspuns evaziv, patroana continuă:

— Ştiu că nu toată lumea e de părerea mea şi că se pot spune multe despre dânsa, dar eu cred că e o nefericită care nu are nici o vină.

După câteva minute, cei doi polițişti aşteptau ca defilarea camioa-nelor să le permită să se strecoare fără pericol în curtea mare a firmei Roulers şi Langlois. În dreapta se afla o gheretă de sticlă pe care scria cu litere negre „Birou". De jur împrejurul curții se zăreau platforme supraînălțate care semănau cu peroanele unei gări de mărfuri şi de unde erau încărcate pachete, saci şi lăzi în camioane.

Era acolo un dute-vino continuu, brutal, un vacarm asurzitor.

— Şefule! strigă Judel, în timp ce Maigret voia să deschidă uşa.

Comisarul se întoarse şi zări pe una dintre platforme un bărbat roşcovan, cu un registru îngust într-o mână şi un creion în cealaltă. Omul se uita fix la ei. Era potrivit de

statură şi purta un halat cenuşiu. Avea umerii laţi, iar pielea feţei, rozalie şi ciupită de vărsat, te ducea cu gândul la o coajă de portocală.

Oameni încărcaţi cu colete treceau prin faţa lui, strigau un nume, un număr, apoi numele unui oraş sau al unui sat, dar el părea că nu-i mai aude, privindu-l fix pe Maigret cu ochii lui albaştri.

— Nu-l lăsa să fugă, îi spuse acesta lui Judel.

Intră în birou, unde o tânără îl întrebă ce dorea.

— E aici vreunul dintre patroni?

Tânăra nu apucă să răspundă, deoarece un bărbat cu părul înspicat tuns scurt se apropie de el, privindu-l întrebător.

— Sunteţi unul dintre patroni?

— Joseph Langlois. Mi se pare că v-am văzut undeva.

Probabil că văzuse în ziare fotografia lui Maigret. Comisarul îşi spuse numele şi Langlois aşteptă urmarea ca un om circumspect.

— Cine e angajatul roşcovan pe care îl zăresc de cealaltă parte a curţii?

— Ce aveţi cu el?

— Încă nu ştiu. Cine e?

— Dieudonne Pape, care lucrează pentru mine de mai bine de douăzeci şi cinci de ani. Aş fi surprins să găsiţi ceva în neregulă în ce-l priveşte.

— E căsătorit?

— E văduv de ani de zile. De fapt, cred că a rămas văduv la doi-trei ani după căsătorie.

— Trăieşte singur?

— Presupun. Viaţa lui privată nu mă interesează.

—Aveţi adresa lui?

— Locuieşte pe strada Ecluses-Saint-Martin, la doi paşi de aici. Ştii numărul, domnişoară Berthe?

— 56.

— Lucrează toată ziua?

— Opt ore, ca toată lumea, dar nu neapărat în cursul zilei. Depozitul funcționează zi şi noapte, camioanele încarcă şi descarcă la orice oră. Asta ne obligă să avem trei echipe şi orarul fiecăreia se schimbă săptămânal.

— Din ce echipă a făcut parte săptămâna trecută?

Langlois se întoarse spre tânără căreia îi spusese domnişoara Berthe.

— Vezi, te rog.

Ea se uită într-un dosar.

— Din prima echipă.

Patronul explică:

— Asta înseamnă că a intrat în tură la şase dimineața şi a ieşit la două după-amiaza.

— Depozitul e deschis şi duminica?

— Sunt doar doi-trei oameni de pază.

— El a fost duminica trecută?

Tânăra se uită din nou în fişe.

— Nu.

— Până la ce oră lucrează astăzi?

— E schimbul doi. Va ieşi din tură la zece seara.

— Nu-l poate înlocui nimeni?

— E posibil să-mi spuneți ce aveți cu el?

— Nu, îmi pare rău.

— E important?

— Probabil foarte important.

— De ce anume îl bănuiți?

— Prefer să nu vă spun.

— Indiferent la ce vă gândiți, vreau să vă spun din capul locului că greşiți. Dacă aş avea numai angajați ca el, n-aş mai avea nici o grijă.

Era nemulțumit. Fără să-i spună lui Maigret ce va face sau să-l invite să-l urmeze, patronul ieşi din birou, dădu ocol curții şi se apropie de Dieudonne Pape.

Acesta nu avu nici o reacție cât timp îşi ascultă şeful şi se limită să privească spre ghereta de sticlă. Langlois se

întoarse spre capătul celălalt al curții şi păru că strigă pe cineva. Într-adevăr, îşi făcu apariția un bătrânel, şi el în halat, cu un creion la ureche. Schimbară câteva cuvinte şi bătrânelul luă registrul din mâna bărbatului roşcovan, care îşi urmă patronul în jurul curții.

Maigret îi aştepta. Cei doi bărbați intrară în birou şi Langlois spuse cu glas tare:

— E un comisar de la Poliția Judiciară care doreşte să-ți vorbească. Se pare că are nevoie de dumneata.

— Vreau să vă cer câteva informații, domnule Pape. Vă rog să veniți cu mine.

Dieudonne arătă spre halat şi întrebă:

— Pot să mă schimb?

— Vă însoțesc.

Langlois nu-i spuse la revedere comisarului, care îl urmă pe magaziner până la un fel de culoar transformat în vestiar. Pape nu puse nici o întrebare. Probabil că trecuse de cincizeci de ani şi dădea impresia unui om calm şi meticulos. Îşi îmbrăcă pardesiul, îşi puse pălăria şi se îndreptă spre stradă, avându-l în dreapta pe Judel şi în stânga pe Maigret.

Păru surprins că afară nu se afla o maşină, ca şi cum s-ar fi aşteptat să fie dus imediat la Poliția Judiciară. Când, la colțul străzii, în fața barului vopsit în galben, îl poftiră s-o ia la stânga în loc să meargă spre centrul oraşului, deschise gura ca să spună ceva, dar se opri la timp.

Judel înțelesese că Maigret îi ducea la cafeneaua soților Calas. Uşa era tot încuiată. Maigret bătu şi Moers le deschise.

— Intră, Pape.

Maigret încuie uşa în urma lor.

— Cunoşti bine casa, nu-i aşa?

Bărbatul era derutat. Chiar dacă prevăzuse că va fi luat la întrebări de poliție, era totuşi surprins de felul în care se petreceau lucrurile.

— Poți să-ți scoți pardesiul. Focul e aprins. Aşează-te la locul dumitale obişnuit. Presupun că aveai un astfel de loc.

— Nu înțeleg.

— Eşti un obişnuit al casei, nu-i aşa?

— Sunt un client.

Bărbatul încerca să înțeleagă ce făceau oamenii din bucătărie cu aparatele lor şi probabil că se întreba unde era doamna Calas.

— Un foarte bun client?

— Un bun client.

— Ai fost aici duminică?

Avea o figură de om cinstit, iar ochii lui albaştri exprimau blândețe şi timiditate, ca ochii acelor animale care par întotdeauna că se întreabă de ce se arată oamenii atât de nemiloşi cu ele.

— Stai jos.

El se aşează, intimidat, pentru că aşa i se ordonă.

— Ți-am pus o întrebare despre ziua de duminică.

— N-am venit.

Se gândise înainte să răspundă.

— Ai stat în casă toată ziua?

— Am fost la sora mea.

— Locuieşte la Paris?

— La Nogent-sur-Marne.

— Are telefon?

— 317 Nogent. Soțul ei e antreprenor.

— Ai mai întâlnit şi alte persoane în afară de sora dumitale?

— Soțul ei, copiii. Apoi, pe la cinci, câțiva vecini care obişnuiesc să vină la ea să joace cărți.

Maigret îi făcu semn lui Judel, care înțelese şi se îndreptă spre cabina telefonică.

— La ce oră ai plecat de la Nogent?

— Am luat autobuzul de opt.

— N-ai trecut pe-aici înainte să te duci acasă?

— Nu.
— Când ai văzut-o ultima dată pe doamna Calas?
— Sâmbătă.
— Ce schimb ai fost săptămâna trecută?
— Schimbul de dimineață.
— Înseamnă că ai venit aici după ora două după-amiază?
— Da.
— Calas era şi el aici?
Bărbatul trebui să se gândească din nou.
— Nu când am sosit.
— Dar a venit acasă?
— Nu-mi amintesc.
— Ai stat mult?
— Destul de mult.
— Adică?
— Mai bine de două ore. Nu ştiu exact.
— Ce-ai făcut?
— Am băut un păhărel şi am flecărit.
— Cu clienții?
— Mai ales cu Aline.
Roşi rostind acest nume şi se grăbi să explice:
— O consider o prietenă. Ne cunoaştem de mult timp.
— De câți ani?
— Mai bine de zece.
— Adică de mai bine de zece ani vii aici în fiecare zi?
— Aproape în fiecare zi.
— De preferință în absența soțului?
De data asta, bărbatul nu răspunse şi lăsă capul în jos, preocupat.
— Eşti amantul ei?
— Cine v-a spus asta?
— N-are importanță. Eşti?
În loc să răspundă, întrebă, îngrijorat:
— Ce-ați făcut cu ea?

Maigret îi răspunse cinstit:

— În acest moment se află în biroul judecătorului de instrucție.

— De ce?

— Ca să răspundă la unele întrebări în legătură cu dispariția soțului ei. N-ai citit ziarele?

Văzând că Dieudonne Pape stătea nemişcat, reflectând, cu privirea în gol, Maigret strigă:

— Moers! Te rog să-i iei amprentele!

Bărbatul se supuse, mai mult preocupat decât speriat, iar degetele lui aşezate pe hârtie nu tremurau deloc.

— Compară-le.

— Cu care?

— Cu cele două din bucătărie, dintre care una e parțial ştearsă.

După ce Moers se îndepărtă, Dieudonne Pape spuse domol, pe un ton de reproş:

— Dacă ați făcut asta ca să aflați dacă am fost în bucătărie, puteați să mă întrebați. Merg acolo deseori.

— Ai fost şi sâmbăta seara?

— Mi-am făcut o ceaşcă de cafea.

— Nu ştii nimic despre dispariția lui Omer Calas?

Mereu părea că se gândeşte, ca un om care ezită să ia o hotărâre capitală.

— Nu ştii că a fost asasinat şi că, după ce a fost tăiat în bucăți, cadavrul lui a fost aruncat în canal?

Urmă ceva impresionant. Nici Judel şi nici Maigret nu se aşteptau la asta. Încet, bărbatul îşi întoarse privirea spre comisar, părând că îi scrutează fizionomia, şi în cele din urmă zise, cu aceeaşi voce blândă în care se simțea o nuanță de reproş:

— N-am nimic de spus.

Maigret insistă, la fel de grav ca interlocutorul lui:

— Dumneata l-ai ucis pe Calas?

Iar Dieudonne Pape repetă, scuturând din cap:

— N-am nimic de spus.

Capitolul 7
Motanul doamnei Calas

Maigret se lupta cu deşertul în momentul în care deveni conştient de felul în care îl privea soția lui, cu un zâmbet puțintel ironic şi matern pe buze.

Se prefăcu la început că nu observă, vâri nasul în farfurie, mai luă câteva linguriţe de cremă, apoi ridică ochii.

— Am o pată pe vârful nasului? mormăi el în cele din urmă.

— Nu.

— Atunci de ce râzi de mine?

— Nu râd. Zâmbesc.

— Cu aerul că râzi de mine. Ce am aşa de comic?

— Nu eşti comic, Jules.

Rareori îi spunea astfel, şi asta se întâmpla doar când era înduioşată.

— Dar cum sunt?

— Îți dai seama că, de când te-ai aşezat la masă, n-ai rostit nici un cuvânt?

Nu, nu-şi dăduse seama.

— Ai putea să spui ce-ai mâncat?

El răspunse, prefăcându-se ursuz:

— Rinichi de miel.

— Şi înainte?

— Supă.

— De care?

— Nu ştiu. Probabil de legume.

— Femeia aceea te necăjeşte atât de mult?

De cele mai multe ori, ca şi de data aceasta, doamna Maigret nu ştia despre cazurile de care se ocupă soţul ei decât din ziare.

— Nu crezi că ea l-a omorât?

El dădu din umeri ca un om care încearcă să scape de o idee fixă.

— Habar n-am.

— Sau că Dieudonne Pape a făcut-o şi că ea e complicea lui?

Maigret ar fi vrut să-i răspundă că asta nu avea nici o importanţă. Şi, într-adevăr, pentru el nu asta era problema. Important era să înţeleagă. Iar el nu numai că încă nu înţelegea, dar se împotmolea şi mai tare pe măsură ce cunoştea mai bine personajele.

Se întorsese acasă la cină, în loc să continue ancheta, tocmai ca să se gândească şi la altceva, să reintre în atmosfera de fiecare zi, vrând parcă să-i vadă dintr-un alt unghi pe protagoniştii dramei de pe cheiul Valmy.

Numai că el, după cum îi atrăsese atenţia soţia lui, tachinându-l, luase masa fără să scoată o vorbă, gândindu-se tot timpul la doamna Calas, la Pape şi, accidental, la tânărul Antoine. Rareori se întâmpla să se simtă atât de departe de soluţia unei probleme, mai exact, ca o problemă să se pună în felul acela, atât de puţin tehnic.

Crimele nu sunt de foarte multe feluri. În general, pot fi clasificate, grosso modo, în trei-patru mari categorii. Crimele comise de profesionişti pun doar probleme de rutină. Dacă un gangster din banda corsicanilor lichida într-un bar de pe strada Douai un membru al bandei marsiliezilor, asta devenea pentru cei de la Poliţia Judiciară o problemă aproape matematică, ce se rezolvă cu ajutorul unei rutine consacrate.

Dacă unul sau doi tineri derbedei o atacau pe patroana unui debit de tutun sau pe un casier de bancă, asta declanşa o vânătoare de oameni, care avea şi ea regulile ei.

În cazul crimelor pasionale, ştii imediat în ce direcţie s-o apuci. În cazul crimelor din interes, la baza cărora se află moştenirea, o asigurare de viaţă sau un plan mai complicat pentru a pune mâna pe banii victimei, ancheta înaintează pe un teren sigur de îndată ce a fost descoperit mobilul.

În cazul de faţă, tocmai pe acest teren se plasa judecătorul Comeliau, poate pentru că nu putea să admită că nişte oameni dintr-o lume care nu era a lui, cu atât mai mult unii care locuiau pe cheiul Valmy, puteau avea o viaţă intimă complicată. Din moment ce Dieudonne Pape era amantul doamnei Calas, Dieudonne Pape şi doamna Calas se debara-saseră de soţ, ca să fie liberi şi să pună mâna pe banii lui.

— Sunt amanţi de mai bine de zece ani, replicase Maigret. De ce-ar fi aşteptat atâta timp?

Judecătorul îndepărtase obiecţia cu un gest nervos. Poate că Omer Calas intrase în posesia unei sume destul de mari, sau amanţii aşteptaseră un moment propice, sau doamna Calas şi soţul ei se certaseră şi doamna Calas îşi spusese că ea una se săturase. Sau...

— Şi dacă descoperim că, în afară de bistroul lui, care nu face cine ştie ce, Calas nu avea bani?

— Rămâne bistroul. Dieudonne s-a săturat să mai muncească la Transports Zenith şi a decis să-şi sfârşească zilele în papuci, în atmosfera caldă a unei mici cafenele.

Fusese singură obiecţie care îl tulburase cât de cât pe Maigret.

— Şi Antoine Cristin?

Într-adevăr, judecătorul avea acum doi posibili vinovaţi în loc de unul. Cristin era şi el amantul doamnei Calas, iar el ar fi putut avea nevoie de bani mai mult decât Pape.

— Ceilalţi doi s-au folosit de el. Vei vedea, vom descoperi că a fost complicele lor.

Aşa arăta povestea după ce trecuse de pe cheiul Valmy în cabinetul unui judecător de instrucție. Şi, până când adevărul avea să iasă la lumină, erau toți trei arestați.

Maigret era cu atât mai posomorât, supărat pe el însuşi, cu cât nu încercase să i se opună lui Comeliau, cedase imediat, din lene, de teama unor complicații. Încă de la începutul carierei, învățase de la cei mai vârstnici decât el, apoi din propria experiență că un suspect nu trebuie interogat niciodată asupra fondului înainte de a-ți face o idee clară despre caz. Un interogatoriu nu constă în a lansa ipoteze la întâmplare, în a repeta cuiva că e vinovat, sperând că după ce i-ai tocat creierul un număr de ore va mărturisi.

Chiar şi cel mai prost dintre acuzați e parcă înzestrat cu un al şaselea simț şi intuieşte imediat dacă poliția face afirmații la întâmplare sau înaintează pe baze solide.

Maigret preferase întotdeauna să aştepte. Ba chiar i se întâmpla, în cazurile dificile, când nu se simțea sigur pe el, să prefere să-l lase pe suspect în libertate cât de mult era nevoie, chiar dacă îşi asuma un anumit risc.

Şi această abordare îi reuşise întotdeauna.

— Un suspect pe care îl arestezi, spunea el deseori, simte, spre deosebire de ceea ce s-ar putea crede, o anumită uşurare, deoarece ştie de acum înainte pe ce teren se află. Nu trebuie să se mai întrebe dacă e bănuit, dacă e urmărit, dacă e spionat, dacă poliția îi întinde o capcană. E acuzat. Aşadar, se apără. Şi se bucură din acest moment de protecția legii.

Ajuns în închisoare, devine o persoană aproape sacră şi tot ce se va întreprinde contra lui va trebui să se facă după un anumit număr de reguli precise. Aline Calas demonstrase asta. După ce intrase în biroul judecătorului, aproape că nu-şi mai descleştase dinții. Comeliau nu obținuse de la ea mai multe reacții decât de la una dintre pietrele trans-

portate de fraţii Naud.

— N-am nimic de spus, se limita ea să declare cu o voce neutră.

Şi, pentru că el o presă cu întrebări, adăugase:

— Nu aveţi dreptul să mă interogaţi decât în prezenţa unui avocat.

— În acest caz, spune-mi numele avocatului dumitale.

— N-am.

— Iată lista membrilor Baroului din Paris. Alege unul.

— Nu-i cunosc.

— Alege la întâmplare.

— N-am bani.

Aveau obligaţia să numească un avocat din oficiu, ceea ce însemna formalităţi şi pierdere de timp.

Comeliau ceruse să-i fie adus tânărul Antoine, pe la sfârşitul după-amiezii, şi acesta, care rezistase ore întregi la întrebările lui Lapointe, nu avea să-i spună mai multe magistratului.

— Nu l-am ucis pe domnul Calas. N-am fost sâmbătă după-amiază la bistroul de pe cheiul Valmy. N-am dus nici o valiză la Gara de Est.

Omul de la bagaje minte sau se înşală. În acest timp, mama lui, cu o batistă făcută cocoloş în mină, cu ochii roşii, aştepta pe culoarul Poliţiei Judiciare. Lapointe se dusese să stea de vorbă cu ea. Lucas încercase şi el. Dar ea se încăpăţâna să aştepte, repetând că voia să-l vadă pe comisarul Maigret.

Lucrul acesta se întâmplă deseori cu oamenii simpli, care îşi închipuie că nu vor obţine nimic de la subordonaţi şi ţin cu orice preţ să stea de vorbă cu şeful cel mare. Comisarul n-ar fi putut însă s-o primească în acel moment, deoarece se pregătea să părăsească bistroul de pe cheiul Valmy împreună cu Judel şi Dieudonne Pape.

— Închizi şi aduci cheia la Poliţia Judiciară, îi recomandase el lui Moers.

Toți trei trecuseră podul şi ajunseseră pe cheiul Jemmapes. Strada Ecluses-Saint-Martin era la doi paşi, într-un cartier liniştit care, în spatele spitalului Saint-Louis, te ducea cu gândul la un oraş de provincie.

Pape nu avea cătuşe la mâini. Maigret considerase că nu era omul care să încerce să scape luând-o la sănătoasa. Bărbatul fusese calm şi demn — ai fi zis că avea acelaşi calm ca al doamnei Calas —, părea mai
mult trist decât demoralizat, iar pe fața lui se aşternuse ceva ce semăna cu resemnarea.

Vorbea puțin, probabil aşa obişnuia. Răspundea la întrebări doar cu cuvintele indispensabile, alteori rămânea mut, mulțumindu-se să se uite la comisar cu ochii lui de un albastru ca levănțica. Locuia într-un imobil vechi cu cinci etaje, cu un aspect destul de confortabil şi mic-burghez. La intrare, portăreasa se ridicase şi îi privise prin geam, dar ei nu se opriseră şi urcaseră la etajul doi, unde Pape descuiase uşa din stânga.

Apartamentul lui era format din trei încăperi, o sufragerie, un dormitor şi o bucătărie, fără a pune la socoteală un fel de debara transformată în baie, unde Maigret descoperise cu destulă surprindere o cadă. Mobila, fără a fi modernă, nu arăta la fel de învechită ca aceea a soților Calas şi totul era de o curățenie remarcabilă.

— Ai o menajeră? îl întrebase Maigret, surprins.

— Nu.

— Faci singur curățenie?

Dieudonne Pape nu se putuse abține să nu zâmbească cu satisfacție, mândru de apartamentul lui.

— Portăreasa nu urcă niciodată să-ți dea o mână de ajutor?

În afara ferestrei de la bucătărie era suspendat un dulăpior pentru alimente, destul de bine aprovizionat.

— Îți pregăteşti singur masa?

— Întotdeauna.

Deasupra comodei, în sufragerie, putea fi văzută, într-o ramă aurie, o fotografie mărită a doamnei Calas, atât de asemănătoare cu cele pe care le găseai în locuințele majorității cuplurilor obişnuite, încât conferea apartamentului o atmosferă burgheză şi conjugală.

Amintindu-şi că nu găsiseră nici o fotografie în casa soților Calas, Maigret îl întrebase:

— Cum ai obținut-o?

— Am făcut-o cu aparatul meu şi am dus-o la mărit la un atelier foto de pe bulevardul Saint-Martin.

Aparatul fotografic se afla într-un sertar al comodei. Într-un colț al băii, o măsuță era plină cu recipiente de sticlă şi sticluțe cu produse care foloseau la developarea filmelor.

— Fotografiezi mult?

— Da. Mai ales peisaje.

Era adevărat. Scotocind mobilele, Maigret găsise un teanc de fotografii reprezentând privelişti din Paris şi, în număr mai mic, vederi de la țară. Multe reprezentau canalul şi Sena. În cazul celor mai multe, probabil că Dieudonne Pape fusese nevoit să aştepte mult timp, ca să obțină anumite efecte de lumină, destul de surprinzătoare.

— Ce costum purtai când ai fost la sora dumitale?

— Cel bleumarin.

Avea trei costume, inclusiv cel cu care era îmbrăcat.

— Ia-le, îi spusese Maigret lui Judel. Şi pantofii.

Şi, găsind lenjerie murdară într-un coş de răchită, îi ceruse inspectorului s-o ia şi pe aceasta. Comisarul remarcase un canar care țopăia într-o colivie, dar abia la plecare se întrebase ce va face pasărea fără stăpân.

— Cunoşti pe cineva care va accepta să se ocupe de el?

— Cred că portăreasa o va face cu plăcere.

Maigret luase colivia şi se oprise la portăreasă. Nu trebui să bată la uşă.

— Vreți să spuneți că îl luați? izbucnise ea, furioasă.

Nu se referise la canar, ci la locatar. Îl recunoscuse pe Judel, care era din cartier. Poate că îl recunoscuse şi pe Maigret. Şi citise ziarele.

— Să tratezi un om ca el, cel mai bun de pe pământ, ca pe un răufăcător!

Era ghindoacă, negricioasă, şleampătă. Avea vocea ascuțită. Atât era de furioasă, încât te puteai aştepta să înceapă să zgârie.

— Vreți să vă ocupați un timp de canar?

Ea îi smulsese pur şi simplu colivia din mină.

— Ai să vezi dumneata ce-au să spună locatarii şi toți oamenii din cartier! Şi să ştiți, domnule Dieudonne, că vom veni toți să vă vizităm la închisoare.

Femeile din popor, după o anumită vârstă, consacră deseori acest gen de cult unor celibatari sau unor văduvi precum Dieudonne Pape, cărora le admiră viața ordonată. După ce bărbații se îndepărtaseră, ea mai rămăsese pe trotuar, plângând şi făcând semne de rămas-bun.

Maigret îi spusese lui Judel:

— Du-i hainele, pantofii şi lenjeria lui Moers.

Va şti ce să facă cu ele. Bistroul de pe cheiul Valmy să fie supravegheat în continuare. Ordonase această supraveghere fără vreun motiv precis, mai curând ca să evite orice reproş care ar fi putut să-i fie adresat mai târziu. Ascultător, Dieudonne Pape aşteptase la marginea trotuarului şi, puțin mai târziu, îşi potrivise pasul după cel al lui Maigret, în timp ce mergeau pe lângă canal în căutarea unui taxi.

În maşină, nu rostise nici un cuvânt, iar Maigret evitase şi el să-i pună întrebări. Îşi umpluse pipa şi i-o întinsese însoțitorului său.

— Fumezi pipă?

— Nu.

— Țigări?

— Nu fumez.

Comisarul pusese totuşi o întrebare, dar care părea că nu are nici o legătură cu moartea lui Calas.

— Nici de băut nu bei?

— Nu.

Era o anomalie suplimentară. Lui Maigret îi venea greu să pună de acord asta cu restul. Doamna Calas era alcoolică şi începuse să bea de ani de zile, după toate aparenţele, încă dinainte de a-l fi cunoscut pe Pape. Or, rareori cineva care bea din necesitate suportă prezenţa unei persoane sobre. Comisarul cunoscuse cupluri mai mult sau mai puţin asemănătoare cu cel pe care îl formau doamna Calas şi Dieudonne Pape. În fiecare dintre cazurile de care îşi amintea, bărbatul şi femeia erau amândoi băutori.

Se gândise la toate aceste lucruri la masă, în mod inconştient, în timp ce soţia lui îl observa fără ca el să-şi dea seama. Şi se mai gândise la multe alte lucruri. Printre altele, la mama lui Antoine, pe care o găsise pe culoarul Poliţiei Judiciare şi pe care o luase în biroul lui. La ora aceea, i-l încredinţase deja pe Pape lui Lucas, recomandându-i:

— Anunţă-l pe Comeliau că e aici şi, dacă judecătorul cere să i-l aduci, condu-l la el. Dacă nu, du-l la arest.

Pape nu reacţionase. Îl urmase pe Lucas în unul dintre birouri, în timp ce Maigret se îndepărta cu femeia.

— Vă jur, domnule comisar, că fiul meu nu e în stare de aşa ceva. N-ar face rău nici unei muşte. Face pe durul pentru că aşa e modă la tinerii de azi. Eu, care îl cunosc, ştiu că e doar un copil.

— Vă cred, doamnă.

— Atunci, dacă mă credeţi, de ce nu mi-l daţi înapoi? Vă promit că n-am să-l mai las să iasă seara şi îl voi împiedica să se ducă la femei. Când mă gândesc că aia are aproape vârsta mea şi nu-i e ruşine să se înhăiteze cu un puştan căruia i-ar putea fi mamă! Simţeam eu că e ceva suspect de

la o vreme. Când l-am văzut cumpărându-şi briantină, spălându-se pe dinți de două ori pe zi şi dându-şi chiar cu parfum, atunci mi-am spus...

— E singurul dumneavoastră copil?

— Da. Şi îl cresc cu mare grijă, pentru că tatăl lui a murit tuberculos. Am făcut totul pentru el, domnule comisar. Măcar dacă aş putea să-l văd, să-i vorbesc! Credeți că nu mă vor lăsa, că vor împiedica o mamă să-şi vadă fiul?

Maigret nu putuse decât s-o trimită la Comeliau. Era o decizie oarecum laşă, ştia asta, dar nu avea de ales. Probabil că femeia aşteptase din nou pe o banchetă, pe culoar, acolo sus, şi Maigret nu ştia dacă judecătorul o primise în cele din urmă.

Moers se întorsese la Poliția Judiciară cu puțin înainte de ora şase şi îi dăduse cheia localului, o cheie mare, un model vechi, pe care Maigret o pusese în buzunar, alături de cheia de la apartamentul lui Pape.

— Ai primit de la Judel hainele, pantofii şi lenjeria?

— Da. Le am la laborator. Presupun că trebuie să caut urme de sânge.

— Mai ales. Poate că mâine dimineață te voi trimite la apartamentul lui.

— Mă voi întoarce să lucrez diseară, după ce mănânc şi eu ceva. Presupun că e urgent...

Întotdeauna era urgent. Cu cât întârzii mai mult, cu atât pistele se estompează şi oamenii au timp să-şi ia măsuri de apărare.

— Treceți pe-aici diseară?

— Nu ştiu. Când pleci, lasă-mi totuşi o notă pe birou.

Văzându-l că se ridică de la masă ca un om care nu ştie ce să facă, umplându-şi pipa şi uitându-se cu o ezitare la fotoliul său, doamna Maigret îi propuse:

— Ce-ar fi dacă ți-ai lăsa mintea să se odihnească în seara asta? Nu te mai gândi la cazul tău. Citeşte sau, dacă

preferi, hai să mergem la cinematograf, iar mâine dimineață vei gândi altfel.

El îi aruncă o privire ironică.

— Vrei să mergi la cinematograf?

— La Moderne rulează un film destul de bun.

Doamna Maigret îşi aduse cafeaua şi, dacă ar fi avut o monedă în mină, Maigret ar fi fost tentat s-o arunce în sus ca să vadă cum îşi va petrece seara. Doamna Maigret avu grijă să nu-l preseze, să-l lase să-şi bea cafeaua cu înghiţituri mici. El se plimbă prin sufragerie cu paşi mari, oprindu-se din când în când ca să privească fix covorul.

— Nu! hotărî el în cele din urmă.

— Pleci?

— Da.

Înainte de a-şi pune pardesiul, îşi turnă un păhărel de rachiu de porumbe.

— Vii târziu?

— Nu ştiu. Puţin probabil.

Poate pentru că nu avea impresia că ceea ce urma să facă era suficient de important, nu luă un taxi şi nici nu sună la Poliția Judiciară să i se trimită o maşină de serviciu. Merse până la intrarea metroului şi ieşi la suprafață abia la staţia Château-Landon.

Cartierul îşi recăpătase înfăţişarea neliniştitoare din cursul nopţii, cu umbre agitându-se pe lângă case, femei nemişcate la marginea trotuarelor, iar în baruri, o lumină verde-albăstruie care le făcea să semene cu nişte acvarii.

Un bărbat stătea la câţiva paşi de uşa soţilor Calas şi se repezi la Maigret când acesta se opri, punându-i lanterna în ochi.

— O! Mă scuzaţi, domnule comisar! Nu v-am recunoscut în întuneric.

Era unul dintre agenţii lui Judel.

— Nimic de semnalat?

— Nimic. Sau poate da. Nu ştiu dacă e ceva interesant. În urmă cu aproximativ o oră, un taxi a trecut pe chei şi a redus viteza la vreo cincizeci de metri. A mers aşa, a încetinit şi mai mult când a ajuns în faţa casei, dar nu s-a oprit.

— Ai văzut cine era înăuntru?

— O femeie. Când maşina a trecut prin faţa felinarului, am putut constata că era tânără, purta un pardesiu gri şi nu avea pălărie. Mai departe, taxiul a accelerat şi a făcut la stânga pe strada Louis-Blanc.

Era oare Lucette, fiica doamnei Calas, care venise să vadă dacă mama ei fusese eliberată? Aflase din ziare că fusese dusă la Poliţia Judiciară, dar ziarele nu scriseseră până atunci nimic mai mult.

— Crezi că te-a văzut?

— Probabil. Judel nu mi-a spus să stau ascuns, în cea mai mare parte a timpului, mă plimb ca să mă încălzesc.

Acum se putea lua în considerare şi altă ipoteză. Oare Lucette Calas nu intenţiona să intre în casă dacă aceasta n-ar fi fost supravegheată? Ca să ia ceva de acolo?

Dădu din umeri, scoase cheia din buzunar şi descuie uşa. Nu găsi imediat întrerupătorul, de care nu avusese încă ocazia să se folosească. Un singur bec se aprinse şi Maigret se văzu obligat să meargă spre tejghea, unde se afla un alt întrerupător, ca să aprindă becul din capătul sălii.

Moers şi oamenii lui puseseră totul în ordine înainte de plecare, astfel încât nimic nu se schimbase în micul bistrou, doar că focul se stinsese în cele din urmă şi aerul se răcise. Pe când se îndrepta spre bucătărie, Maigret tresări, fiindcă ceva mişcase fără zgomot lângă el, şi avu nevoie de câteva secunde ca să-şi dea seama că era motanul lăsat mai devreme la măcelărie.

Animalul se freca acum de piciorul lui şi Maigret se aplecă să-l mângâie, mormăind:

— Tu pe unde ai intrat?

Asta îl sâcâia. Uşa care dădea din bucătărie în curte era închisă cu zăvorul. Fereastră era şi ea închisă. Urcă scara, aprinse lumină la etaj şi înţelese când găsi o fereastră întredeschisă. În curtea casei vecine se afla o remiză cu acoperiş din tablă, de unde pisica făcuse un salt de mai bine de doi metri.

Maigret coborî şi, pentru că mai rămăsese puţin lapte în cana de ceramică, i-l dădu animalului.

— Şi acum? zise cu glas tare, ca şi cum s-ar fi adresat motanului.

Ce figură făceau amândoi, în casa pustie!

Nu-şi dăduse niciodată seama cât de singuratică şi de tristă poate să arate o tejghea de bar fără patron în spatele ei, fără clienţi. Totuşi, aşa arăta încăperea în fiecare seară când Calas, după plecarea ultimilor clienţi, trăgea obloanele şi încuia uşa.

Atunci rămâneau amândoi, el şi nevasta lui, şi nu le mai rămânea de făcut decât să stingă lumina, să traverseze bucătăria şi să urce la culcare. Doamna Calas se afla de cele mai multe ori într-o stare de toropeală buimacă, din cauza coniacului băut în cursul zilei.

Trebuia să se ascundă de soţul ei ca să bea? Sau, mulţumit de recreaţiile pe care şi le oferea în afara casei în fiecare după-amiază, acesta trata cu indulgenţă pasiunea soţiei sale pentru băutură?

Maigret constata brusc că exista un personaj despre care nu se ştia aproape nimic şi că acesta era mortul. Maigret nu văzuse nici capul lui Calas, care nu fusese găsit şi probabil nu avea să fie găsit niciodată, nici fotografia lui.

Bărbatul era mic şi solid, ţăran la origine. Pleca în fiecare an să cumpere vin de la podgorenii de pe lângă Poitiers, purta costume din lina destul de fină şi juca după-amiaza biliard undeva prin preajmă Gării de Est.

În afara soției, mai există vreo altă femeie sau mai multe în viața sa? Putea oare să nu ştie ce se întâmpla în casa lui când lipsea? Nu se putea să nu-l fi întâlnit pe Pape şi, chiar dacă înzestrat cu cea mai redusă subtilitate, ghicise relațiile dintre roşcovan şi soția lui.

Amândoi lăsau impresia nu atât a unei perechi de amanți, cât mai curând a unui vechi menaj, oameni uniți de un sentiment calm şi profund, pe bază de înțelegere reciprocă, de indulgență, de tandrețe, acea tandrețe specială pe care o întâlneşti doar la cuplurile care au o anumită vârstă şi multe să-şi ierte.

Dacă ştia, accepta Calas asta? închidea ochii sau, dimpotrivă, îi făcea scene nevestei? Ce reacție avea în fața celorlalți, care, asemenea tânărului Antoine, veneau pe furiş să profite de slăbiciunea doamnei Calas? Ştia şi asta?

Maigret se îndreptă în cele din urmă spre bar şi alese dintre sticlele aflate acolo una de calvados. Îşi spuse că nu trebuia să uite să pună banii în sertarul casei. Motanul se aşezase lângă sobă şi, în loc să adoarmă, se agită, surprins că nu simțea căldură. Maigret înțelegea relațiile dintre doamna Calas şi Pape. Îl înțelegea şi pe Antoine, ca şi pe ceilalți care doar treceau pe acolo.

În schimb, nu-i înțelegea pe Calas şi pe nevasta lui. Cum şi de ce trăiseră împreună, se căsătoriseră apoi şi rămăseseră atâția ani unul lângă altul, ba chiar avuseseră şi o fată, de care păreau să se fi dezinteresat ca şi cum n-ar fi avut nimic comun cu ei?

Nici o fotografie nu limpezea situația, nici o scrisoare, nimic din ceea ce, într-o casă, îți permite să ghiceşti mentalitatea celor care locuiesc în ea.

Goli paharul şi îl umplu din nou, prost dispus, apoi, cu paharul în mină, se instală la masa unde o văzuse pe doamna Calas aşezându-se ca şi cum ar fi fost locul ei obişnuit. Îşi goli pipa lovind-o de talpă, o umplu din nou, o aprinse, cu ochii țintă la tejghea, privind paharele, sticlele,

şi se întrebă atunci dacă nu cumva era gata să găsească răspunsul la întrebare, cel puţin la o parte din întrebare.

În fond, din ce era formată casa? Dintr-o bucătărie unde nu mânca nimeni, deoarece soţii luau masa în bistrou, la masa din fund, apoi dintr-o încăpere unde doar dormeau. Calas şi soţia lui îşi duceau viaţa acolo, în bar, care constituia pentru ei ceea ce sufrageria sau camera comună pentru un cuplu obişnuit.

Când cei doi sosiseră la Paris, oare nu se instalaseră imediat sau aproape imediat pe cheiul Valmy, de unde nu se mai mişcaseră? Maigret avea impresia chiar că asta arunca acum o lumină nouă asupra relaţiilor doamnei Calas cu Dieudonne Pape şi zâmbi.

Totul rămânea destul de vag şi nu ar fi fost în stare să-şi exprime gândul în fraze precise. Cu toate acestea, îşi pierdea acea moliciune care îi afecta comportamentul de câteva ore. Goli paharul, se îndreptă spre cabina telefonică şi sună la arestul Prefecturii.

— Aici comisarul Maigret. Cu cine vorbesc? Tu eşti, Joris? Cum e noua ta clientă? Da, ea. Cum? Şi ce-ai făcut?

Îi era milă de ea. Strigase de două ori. De două ori încercase să-l determine pe gardian să-i aducă puţin alcool promiţându-i că-i va plăti oricât. Comisarul nu se gândise că femeia avea să sufere cumplit din cauza lipsei băuturii.

— Nu, evident...

Nu-l putea sfătui pe Joris să-i dea să bea, încălcând astfel regulamentul. Poate îi va duce el însuşi, a doua zi dimineaţă, sau o va servi la el în birou.

— Aş vrea să te uiţi în actele care i-au fost luate. Trebuie să fie acolo şi cartea de identitate. Ştiu că e de pe lângă Gien, dar nu-mi mai amintesc numele satului.

Aşteptă destul de mult.

— Cum? Boissancourt, prin Saint-Andre. Boissancourt cu un a? Mulţumesc, bătrâne! Noapte bună! Nu fi prea dur cu ea.

Sună la Informații şi se prezentă.

— Fiți amabilă, domnişoară, căutați Boissancourt, prin Saint-Andre, între Montargis şi Gien, şi citiți-mi lista abonaților.

— Aşteptați la telefon?

— Da.

Nu dură mult, deoarece angajata de la Informații era încântată de ideea de a colabora cu faimosul comisar Maigret.

— Notați?

— Da.

— Aillevard, Route des Chenes, fără profesie.

— Altul.

— Ancelin, Victor, măcelar. Nu vreți numărul?

— Nu.

— Honore de Boissancourt, castelul Boissancourt.

— Altul.

— Doctorul Camuzet.

— Dă-mi totuşi numărul lui.

— 17.

— Mai departe.

— Calas, Robert, negustor de animale.

— Numărul?

— 21.

— Calas, Julien, băcan. Are numărul...

— Alt Calas nu mai e?

— Nu. Mai e un Louchez, fără profesie, un Piedboeuf, potcovar, şi un Simonin, negustor de cereale.

— Fă-mi, te rog, legătura cu primul Calas de pe listă, apoi, probabil, cu al doilea.

Le auzi pe domnişoarele de la telefoane discutând pe fir, apoi o voce îl anunță:

— Saint-Andre, legătura.

Apoi telefonul sună la numărul 21 mult timp, până când se auzi o voce de femeie.

— Ce-i?

— Aici comisarul Maigret de la Poliția Judiciară din Paris. Sunteți doamna Calas? Soțul dumneavoastră e acasă?

Avea gripă şi era la pat.

— Sunteți din aceeaşi familie cu un anume Omer Calas?

— Ce s-a mai întâmplat cu ăsta? A făcut ceva rău?

— Îl cunoaşteți?

— Păi nu l-am văzut niciodată, că nu sunt de-aici, ci din Haute-Loire, şi plecase deja când m-am măritat eu.

— E rudă cu soțul dumneavoastră?

— Văr primar. Mai are un frate aici la noi, Julien, care e băcan.

— Nu ştiți nimic altceva despre el?

— Despre Omer? Nu, şi nici nu vreau să ştiu.

Probabil că femeia închisese, deoarece o altă voce întrebă:

— Doriți a doua legătură, domnule comisar?

De data aceasta îi răspunse destul de repede un bărbat. Acesta era însă şi mai reticent.

— Înțeleg foarte bine ce-mi spuneți. Dar ce doriți de fapt?

— Omer Calas era fratele dumneavoastră?

— Am avut un frate care se numea Omer.

— A murit?

— Nu ştiu. Au trecut mai bine de douăzeci de ani, aproape douăzeci şi cinci, de când nu mai am veşti de la el.

— Un anume Omer Calas a fost asasinat la Paris.

— Am auzit adineauri la radio.

— Ați reținut semnalmentele? Se potrivesc cu cele ale fratelui dumneavoastră?

— După atâta amar de vreme, nu ştiu ce să spun.

— Ştiați că locuia la Paris?

— Nu.

— Şi că era căsătorit?

Tăcere.

— O cunoaşteţi pe soţia lui?

— Uitaţi, n-am ce să vă spun! Când fratele meu a plecat, eu aveam cincisprezece ani. Nu l-am mai văzut de atunci. N-am primit nici o scrisoare de la el. Nu vreau să ştiu nimic. Dacă vreţi informaţii, aţi face mai bine să vă adresaţi maestrului Canonge.

— Cine e?

— Notarul.

Când i se făcu în sfârşit legătura cu casa notarului Canonge, soţia acestuia exclamă:

— Asta da coincidenţă!

— Poftim?

— Că telefonaţi! De unde aţi ştiut? Mai adineauri, după ce am auzit vestea la radio, soţul meu s-a întrebat dacă să vă telefoneze sau să se întâlnească personal cu dumneavoastră. Până la urmă, a hotărât să meargă la Paris şi a plecat cu trenul de 8:22. Va ajunge la gara Austerlitz puţin după miezul nopţii, nu ştiu exact ora.

— Unde obişnuieşte să stea când vine la Paris?

— Pe vremuri, trenul mergea până la gara Orsay şi el continuă să stea la Hotel d'Orsay.

— Cum arată soţul dumneavoastră?

— Un bărbat frumos, înalt şi solid, cu părul argintiu. Poartă pardesiu şi costum maro şi, în afara servietei, a mai luat cu el o valiză din piele de porc. Mă întreb şi acum ce v-a făcut să vă gândiţi la el.

După ce închise, Maigret zâmbi mulţumit fără să vrea, se gândi să-şi mai toarne un păhărel, dar îşi spuse că va avea tot timpul să mai bea unul la gară. Mai trebuia să-i telefoneze doamnei Maigret că va ajunge destul de târziu acasă în noaptea aceea.

Capitolul 8
Notarul din Saint-Andre

Doamna Canonge nu exagerase. Soțul ei era, într-adevăr, un bărbat frumos, la vreo şaizeci de ani, care te ducea cu gândul mai mult la un gentleman farmer decât la un hîrțogar de provincie. Maigret, aflat la capătul peronului, lângă barieră, îl recunoscu imediat de departe, mergând cu pas hotărât printre călătorii trenului de 12:22, pe care îi domina prin statură. Bărbatul avea într-o mină valiza din piele de porc, în cealaltă servieta şi, după dezinvoltura cu care se mişca, ghiceai că era un obişnuit al gării şi chiar al acelui tren.

Înalt şi solid, era singurul îmbrăcat cu o eleganță aproape prea vizibilă. Pardesiul lui nu avea o culoare maro obişnuită, ci una rară şi delicată, pe care Maigret nu o mai văzuse niciodată, iar croiala aparținea unui as în meserie.

Era rumen la față, avea părul argintiu şi, chiar în lumina slabă a holului de gară, se simțea omul îngrijit, proaspăt ras, poate discret parfumat cu colonie.

Cu vreo cincizeci de metri înainte de barieră, notarul îl zări pe Maigret printre persoanele care aşteptau şi se încruntă, ca un om care nu e sigur dacă îşi aminteşte bine. Probabil că şi el văzuse deseori în ziare fotografia comisarului. Ajuns mai aproape, încă ezita să zâmbească şi să se apropie de el cu mâna întinsă.

Maigret făcu dânsul doi paşi înainte.

— Maestrul Canonge?

— Da. Sunteți comisarul Maigret?

Lăsă valiza jos şi dădu mâna cu el.

— Să nu-mi spuneți că vă aflați aici întâmplător!

— Nu. V-am sunat acasă în cursul serii. Soția dumneavoastră mi-a spus că ați luat trenul spre Paris şi că veți sta la Hotel d'Orsay. Pentru mai multă siguranță, am preferat să vă aştept la gară.

Mai rămânea un detaliu pe care notarul nu-l înțelegea.

— Ați citit anunțul meu?

— Nu.

— Ciudat! Cred că mai întâi trebuie să ieşim de aici. Mă însoțiți la hotel?

Luară un taxi.

— Am venit la Paris special ca să vă întâlnesc şi intenționam să vă telefonez mâine la prima oră.

Maigret nu se înşelase. Însoțitorul lui răspândea o mireasmă uşoară de colonie şi de țigări de foi fine.

— Ați închis-o pe doamna Calas?

— Judecătorul Comeliau a semnat un mandat de arestare.

— E o poveste extraordinară...

Mergând de-a lungul cheiurilor, ajunseră în câteva minute la hotel, unde portarul îl întâmpină pe notar ca pe un vechi client.

— Presupun că restaurantul e închis, Alfred.

— Da, domnule Canonge.

Notarul îi explică lui Maigret, care ştia de fapt foarte bine:

— Înainte de război, când toate trenurile din Pyrenees-Orientales veneau până aici, restaurantul gării ținea deschis toată noaptea. Era practic. Presupun că nu vă tentează să stăm de vorbă într-o cameră de hotel. Am putea merge să bem un păhărel undeva?

Trebuiră să meargă destul de mult pe bulevardul Saint-Germain până să găsească o braserie deschisă.

— Ce beți, domnule comisar?

— O bere.

— Ai un coniac bun pentru mine, chelner?

Debarasați de pălării şi pardesie, se aşezară amândoi pe banchetă şi, în timp ce Maigret îşi aprindea pipa, Canonge tăia capătul unei țigări de foi cu un cuțitaş de argint.

— Presupun că n-ați fost niciodată la Saint-Andre.

— Niciodată.

— E departe de marile şosele şi nu avem nimic care să atragă turiştii. Dacă am înțeles bine ce s-a anunțat la radio după-amiază, bărbatul tăiat în bucăți care a fost scos din canalul Saint-Martin nu e altul decât canalia de Calas.

— Amprentele lui corespund cu cele găsite în casa de pe cheiul Valmy.

— Când am citit cele câteva rânduri pe care ziarele le-au consacrat descoperirii cadavrului, am avut o intuiție şi chiar voiam să vă dau un telefon.

— Îl cunoşteați pe Calas?

— L-am cunoscut pe vremuri. Am cunoscut-o însă mai bine pe cea care a devenit soția lui. Noroc!

Acum mă întreb cu ce să încep, pentru că povestea e mai complicată decât s-ar putea crede. Aline Calas nu v-a vorbit despre mine?

— Nu.

— Credeți că e amestecată în asasinarea soțului ei?

— Nu ştiu. Judecătorul de instrucție e convins că da.

— Ea ce spune în apărarea ei?

— Nimic.

— Recunoaşte?

— Nu. Nu spune nimic.

— Cred, domnule comisar, că e personajul cel mai extraordinar pe care l-am întâlnit în viața mea. Şi totuşi, la țară, vedem destule fenomene, vă asigur.

Probabil era obişnuit să fie ascultat şi se ascultă el însuşi vorbind, ținându-şi țigara de foi între degetele îngrijite cu un gest anume, care îi punea în valoare inelul de aur.

— E mai bine să încep cu începutul. Evident, n-ați auzit niciodată de Honore de Boissancourt.

Comisarul făcu semn că nu.

— Este sau, mai curând, era până acum o lună „bogatul" din regiunea noastră. În afara castelului Boissancourt, deținea vreo cincisprezece ferme cuprinzând în total cam două mii de hectare, plus o mie de hectare de pădure şi două iazuri. Dacă cunoaşteți provincia, vă puteți imagina.

— M-am născut la țară.

Nu numai că se născuse la țară, dar tatăl lui fusese administratorul unei proprietăți de acest fel.

— Acum, e util să ştiți ce era acest Boissancourt.

Pentru asta, trebuie s-o iau de la bunicul lui, pe care tatăl meu, care era notar la Saint-Andre, a apucat să-l cunoască. Nu se numea Boissancourt, ci Dupre, Christophe Dupre. Fiu al unui arendaş de la castel, a devenit mai întâi negustor de vite şi a fost îndeajuns de dur şi de viclean ca să facă repede avere. Presupun că ştiți şi astfel de oameni.

Ascultându-l, Maigret avea puțin impresia că retrăia propria copilărie, deoarece la el în sat existase un fel de Christophe Dupre, care devenise unul dintre oamenii cei mai bogați din ținut şi al cărui fiu era acum senator.

— La un moment dat, Dupre a început să cumpere şi să vândă grâu şi speculațiile i-au reuşit. Cu câştigurile obținute, a cumpărat pământ, mai întâi o fermă, apoi două, apoi trei, astfel încât, atunci când a murit, castelul Boissancourt, care aparținea pe vremuri unei văduve fără copii, trecuse în mâinile lui cu toate dependințele.

Şi asta îi stârnea multe amintiri lui Maigret.

— Cam atât s-ar putea spune despre vechile generații. Honore de Boissancourt, nepotul lui Christophe Dupre, care ar putea fi numit fondatorul dinastiei, a murit în urmă cu o lună. Se căsătorise mai demult cu domnişoara Emilie d'Espissac, dintr-o familie veche şi ruinată din împrejurimi,

care, după ce i-a dăruit o fată, a murit într-un accident de călărie pe când copila era foarte mică. Am cunoscut-o bine pe mamă, o femeie încântătoare care îşi suporta urâţenia cu melancolie şi se lăsase sacrificată de părinţi fără să protesteze. S-a pretins că Boissancourt le-a dat un milion, într-un fel ca s-o cumpere. În calitate de notar al familiei, pot să spun că cifra este exagerată, dar nu-i mai puţin adevărat că bătrâna contesă d'Espissac a primit o sumă importantă în ziua semnării contractului.

— Ce fel de om era ultimul Boissancourt?

— Ajung şi la el. Am fost notarul lui. Ani de zile, am cinat la castel o dată pe săptămână şi am vânat întotdeauna pe domeniile sale. Îl cunoşteam aşadar bine. Mai întâi, avea un picior chircit, ceea ce explică probabil în parte caracterul său trist şi suspicios. De asemenea, faptul că istoria familiei lui era cunoscută de toţi, iar majoritatea castelelor din regiune nu-i erau accesibile probabil că nu l-a ajutat să devină sociabil. Toată viaţa a avut impresia că oamenii îl disprețuiau şi că se înţelegeau între ei ca să-l fure, astfel încât îşi petrecea timpul apărându-se înainte de a fi atacat. Îşi rezervase în castel un turnuleţ, transformat într-un fel de cabinet de lucru, unde, zile întregi, verifica socotelile, nu numai ale arendaşilor şi paznicilor, ci şi ale celor mai mărunţi furnizori, corectând cu cerneală roşie cifrele măcelarului şi băcanului. Cobora deseori la bucătărie, la ora când luau masa servitorii, să se convingă că nu li se serveau mâncăruri scumpe.

Presupun că nu fac nici un rău dacă trădez, între noi, ceea ce constituie un secret profesional, deşi oricine din Saint-Andre v-ar putea povesti acelaşi lucru.

— Doamna Calas e fiica lui?

— Aţi ghicit.

— Şi Omer Calas?

— A lucrat la castel timp de patru ani ca valet. E fiul unui zilier beţiv care nu făcea multe parale. Iată că am ajuns în urmă cu douăzeci şi cinci de ani.

Făcu semn chelnerului care trecea şi îl întrebă pe Maigret:

— Acum beţi un coniac cu mine? Două coniacuri, chelner! Evident, continuă el după un moment, întorcându-se spre comisar, nu aveaţi cum să intuiţi toate astea vizitând bistroul de pe cheiul Valmy.

Nu era chiar exact, Maigret nu era deloc surprins de ceea ce afla.

— Mi s-a întâmplat să discut despre Alni bătrânul doctor Petrelle, din nefericire căruia i-a luat locul Camuzet. Camuzet n-a cunoscut-o şi nu va putea să vă spună nimic despre ea. Iar ou nu sunt în stare să vă descriu cazul ei în termeni tehnici. De mică era diferită de celelalte fetiţe şi ceva te deranja la ea. Nu s-a jucat niciodată cu alţi copii, n-a fost nici la şcoală, deoarece tatăl ei ţinea neapărat să aibă o institutoare particulară. N-a avut una, ci vreo douăsprezece cel puţin, deoarece copila le făcea viaţa imposibilă. Îl învinuia pe tatăl ei pentru că ea ducea o existenţă diferită de a celorlalţi? Sau, după cum pretindea Petrelle, situaţia era mult mai complicată? Nu ştiu. Se pare că, de cele mai multe ori, fetele îşi adoră taţii, uneori în mod exagerat. N-am de unde să ştiu, pentru că n-am copii. Oare o astfel de adoraţie se poate transforma în ură? Fapt e că părea să-şi dea toată strădania ca să-l exaspereze pe Boissancourt şi la doisprezece ani a fost prinsă pe când încerca să dea foc castelului. Focul a fost mânia ei o vreme şi s-au văzut obligaţi s-o supravegheze îndeaproape. Apoi a apărut Omer, care avea cu cinci-şase ani mai mult ca ea şi era pe atunci ceea ce ţăranii numesc un flăcău frumos, aprig şi vânjos, cu privirea insolentă îndată ce patronul îi întorcea spatele.

— Aţi înţeles ce se întâmplă între ei? întrebă

Maigret, care privea distrat braseria aproape goală, unde chelnerii aşteptau plecarea ultimilor clienți.

— Nu atunci. Am vorbit despre asta cu Petrelle, mai târziu. După spusele lui, fata a început probabil să fie interesată de Omer pe când nu avea mai mult de treisprezece-paisprezece ani. Se întâmpla şi cu alte fete la vârsta asta, dar relația rămâne vagă, mai mult sau mai puțin platonică. Au stat lucrurile altfel cu ea? A fost Calas, care nu prea avea scrupule, mai cinic decât sunt bărbații în astfel de cazuri? Fapt e că Petrelle era convins că între ei a existat mult timp o relație echivocă. El o punea în mare măsură pe seama nevoii pe care o simțea Aline de a-şi sfida şi dezamăgi tatăl. E posibil. Nu-i domeniul meu. Intru în aceste detalii doar ca să fac restul mai uşor de înțeles. Într-o zi, pe când nu împlinise încă şaptesprezece ani, a venit la medic pe ascuns ca să fie examinată, iar el i-a confirmat că era însărcinată.

— Care a fost reacția ei? întrebă Maigret.

— Petrelle mi-a povestit că l-a privit fix, cu duritate, rostind printre dinți: „Cu atât mai bine!”.

Între timp, Calas se căsătorise cu fiica măcelarului, care era şi ea era însărcinată; aceasta îi născuse un copil cu câteva săptămâni înainte. Tânărul continua să lucreze ca valet la castel, pentru că nu avea altă meserie, iar soția lui locuia la părinții săi. Într-o duminică, satul a aflat că Aline de Boissancourt şi Omer Calas dispăruseră. Servitorii au spus că o scenă dramatică izbucnise în seara precedentă între tânăra şi tatăl ei. Timp de mai bine de două ore, au fost auziți discutând cu vehemență în salonaş.

Boissancourt n-a făcut niciodată nimic, după cunog ținta mea, ca să-şi găsească fiica. După câte ştiu, nic i ea nu i-a scris vreodată. Iar prima soție a lui Calas a făcut neurastenie şi a dus-o aşa timp de trei ani, după care au găsit-o spânzurata de un pom în grădină.

Chelnerii urcaseră scaunele pe majoritatea meselor, iar unul dintre ei se uita la cei doi ținând în mână un ceas mare de argint.

— Cred că ar fi mai bine să-i lăsăm să închidă, sugeră Maigret.

Canonge ținu să plătească el consumația şi ieşiră. Noaptea era răcoroasă, cerul plin de stele, şi merseră un timp în tăcere. Apoi notarul spuse:

— Poate găsim alt loc unde să mai bem un ultim pahar.

Astfel, fiecare cu gândurile lui, străbătură o bună parte din bulevardul Raspail şi descoperiră în Montparnasse un mic local cu lumină albăstruie de unde se auzea muzică în surdină.

— Intrăm?

În loc să se lase conduşi la o masă, se aşezară la bar, unde două prostituate se luptau cu un bărbat gras aproape beat.

— Coniac? întrebă Canonge, scoțând altă țigară de foi din buzunar.

Câteva perechi dansau. Două prostituate părăsiră celălalt capăt al sălii ca să se aşeze lângă ei, dar comisarul le făcu un semn şi se lăsară păgubaşe.

— Calas mai are rude la Boissancourt şi la Saint-Andre, spuse notarul.

— Ştiu. Un negustor de vite şi un băcan.

Conange râse încetişor.

— Ar fi hazliu ca negustorul de vite să devină şi el destul de bogat ca să cumpere castelul şi pământurile! Unul e fratele lui Omer, celălalt, vărul lui. Mai există şi o soră care s-a căsătorit cu un jandarm din Gien. După ce Boissancourt a fost doborât de o hemoragie cerebrală, acum o lună, pe când se aşeza la masă, i-am vizitat pe toți trei ca să aflu dacă primiseră vreodată veşti de la Omer.

— O clipă, îl întrerupse Maigret. Boissancourt nu şi-a dezmoştenit fiica?

— Toată lumea din ținut era convinsă că aşa a făcut. Toți se întrebau cine va moşteni proprietatea, pentru că într-un sat ca acesta fiecare depinde mai mult sau mai puțin de castel.

— Presupun că ştiați?

— Nu. În ultimii ani, Boissancourt a făcut mai multe testamente diferite, dar nu mi le-a încredințat niciodată. Probabil că le-a rupt, pentru că n-a fost găsit nici unul.

— Asta înseamnă că fiica lui îi moşteneşte bunurile?

— Automat.

— Ați dat un anunț în ziare?

— Da, aşa cum se procedează în astfel de cazuri.

Nu puteam să dau numele de Calas, fiindcă nu ştiam dacă erau căsătoriți. Puțini citesc acest fel de anunțuri. Nu mă aşteptam la cine ştie ce rezultate.

— Încă unul, domnule comisar?

Poate că şi Maigret băuse mai mult docil, credea nu zise nu. Se simțea bine, fizic şi psihic. Ba chiar avea impresia că e înzestrat cu un al şaselea simț care îi permitea să intre în pielea personajelor evocate.

Oare ar fi reuşit să reconstituie toată povestea fără ajutorul notarului? Cu câteva ore în urmă, nu era foarte departe de adevăr, dovadă că îi venise ideea să telefoneze la Saint-Andre.

Chiar dacă nu ghicise totul, ideea pe care şi-o făcuse despre doamna Calas corespundea cu cea pe care o putea avea acum, când ştia.

— A început să bea, murmură el, simțind brusc nevoia să vorbească şi dânsul.

— Ştiu. Am văzut-o.

— Când? Săptămâna trecută?

Şi în privința asta intuise adevărul. Dar Canonge nu-l lăsa să vorbească şi probabil că la Saint-Andre nu era obişnuit să fie întrerupt.

— Lăsați-mă s-o iau în ordine, domnule comisar. Nu uitați că sunt notar şi că notarii sunt oameni meticuloşi.

Asta îl făcu să râdă şi prostituata aşezată la două tabure te de el profită ca să-l întrebe:

— Pot să comand şi eu un pahar?

— Dacă vrei, drăguță, cu condiția să nu intervii în conversație. E mai important decât îți poți imagina.

Apoi, mulțumit, se întoarse spre Maigret.

— Aşadar, timp de trei săptămâni, anunțul meu nu a dat nici un rezultat, cu excepția câtorva scrisori de la femei nebune. Până la urmă, nu datorită anunțului am descoperit-o pe Aline, ci din pură întâmplare. În urmă cu o săptămână, am primit înapoi de la Paris, prin curier rapid, o puşcă de vânătoare pe care o trimisesem la reparat. Mă aflam acasă când mi-a fost adusă şi s-a întâmplat să-i deschid eu însumi usa şoferului camionului.

— Camioanele Transports Zenith?

— Le ştiți? întocmai. I-am oferit un pahar de vin comisionarului, aşa cum se obişnuieşte la țară.

Băcănia Calas se află chiar în fața casei mele, în piața bisericii. Bându-şi paharul, omul, care se uita pe fereastră, a murmurat: „Mă întreb dacă sunt din aceeaşi familie cu cei care țin bistroul de pe cheiul Valmy". „Locuieşte un Calas pe cheiul Valmy?" „E un mic bistrou ciudat, unde n-am mai călcat până săptămâna trecută. M-a dus acolo un pontator."

Maigret ar fi putut pune prinsoare că pontatorul nu era altul decât Dieudonne Pape.

— Nu l-ați întrebat dacă pontatorul era roşcovan?

— Nu. L-am întrebat care era prenumele respectivului Calas. S-a gândit, amintindu-şi vag că citise numele pe geam. I-am sugerat Omer şi mi-a spus că ăsta era. A doua zi, pentru orice eventualitate, am luat trenul spre Paris.

— Trenul de seară?

— Nu. Cel de dimineață.

— La ce oră ați ajuns pe cheiul Valmy?

— Trecuse puțin de ora trei după-amiază. Am găsit în bistroul destul de întunecos o femeie pe care n-am recunoscut-o imediat. Am întrebat-o dacă era doamna Calas şi mi-a răspuns că da. Apoi i-am cerut să-mi spună prenumele. Am avut impresia că era pe jumătate beată. Bea, nu-i aşa?

Şi el bea, nu la fel, dar destul ca să aibă acum ochii umezi. Maigret nu mai ştia dacă chelnerul le umpluse sau nu încă o dată paharele, iar femeia, care se mutase pe alt taburet, era aplecată spre notar, ținându-l de braț. Poate că urmărea povestirea, dar pe fața ei lipsită de expresie nu se vedea nimic.

— „V-ați născut Aline de Boissancourt?”, am întrebat-o. M-a privit fără să protesteze. Îmi amintesc că stătea lângă sobă cu un motan mare şi roşcat în poală. Am continuat: „Ați aflat de moartea tatălui dumneavoastră?”. A făcut din cap semn că nu, fără să se arate surprinsă sau emoționată. „Am fost notarul lui şi sunt acum însărcinat cu succesiunea.

Tatăl dumneavoastră, doamnă Calas, nu a lăsat nici un testament, astfel încât castelul, pământurile şi întreaga lui avere vă revin de drept.” M-a întrebat: „De unde ați aflat adresa mea?”. „De la un şofer de camion care a venit aici întâmplător.” „Nimeni altcineva n-o mai cunoaşte?” „Cred că nu.” S-a ridicat şi s-a îndreptat spre bucătărie.

Ca să ia o gură de coniac, evident!

— Când s-a întors, arăta ca un om care a luat o hotărâre. „N-am nevoie de banii ăştia”, mi-a spus ea cu o voce indiferentă. „Presupun că am dreptul să renunț la moştenire.” „Toată lumea are dreptul să renunțe la o moştenire. Totuşi...” „Totuşi, ce?”

„Vă sfătuiesc să vă mai gândiți şi să nu luați o hotărâre pripită.” „M-am gândit. Refuz. Presupun că am, de asemenea, dreptul de a cere să nu dezvăluiți unde mă

aflu.” În timp ce vorbea, arunca din când în când o privire neliniştită afară, ca şi cum s-ar fi temut să nu apară cineva, poate soţul ei. Cel puţin aşa am presupus. Am insistat, era datoria mea. N-am găsit alţi moştenitori din familia Boissancourt. „Poate că aş face bine să mai vin”, i-am propus. „Nu. Nu mai veniţi. Nu trebuie cu nici un preţ să vă vadă Omer aici.” Apoi a adăugat, speriată: „Ar însemna să se sfârşească totul!”. „Nu credeţi că ar trebui să vă consultaţi cu soţul?” „Cu el în nici un caz!” Am mai discutat, apoi, înainte să plec, i-am lăsat cartea mea de vizită, recomandându-i să-mi telefoneze sau să-mi scrie dacă se va răzgândi în săptămânile următoare. Atunci a intrat un client, care părea un obişnuit al localului.

— Unul roşcovan, cu faţa ciupită de vărsat?

— Cred că da.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Nimic.

— Când se întâmpla asta?

— Joia trecută.

— N-aţi mai dat ochii cu ea?

— Nu. Dar l-am văzut pe soţul ci

— La Paris?

— În biroul meu de la Saint-Andre.

— Când?

— Sâmbăta trecută. A sosit la Saint-Andre vineri după-amiază sau vineri seara şi a venit prima dată la mine vineri pe la opt. Jucam bridge acasă la doctor şi servitoarea i-a spus să revină a doua zi.

— L-aţi recunoscut?

— Da, deşi s-a îngrăşat. Probabil că a dormit la hanul din ţinut, unde, bineînţeles, a aflat de moartea lui Boissancourt. I s-a spus probabil şi că nevasta lui era moştenitoarea averii. Nu i-a trebuit mult ca să se comporte insolent, pretinzând că în calitate de soţ avea dreptul să

accepte moştenirea în numele soției sale. S-au căsătorit fără contract, adică sub regimul comuniunii de bunuri.

— Astfel încât nu puteau să facă nimic unul fără celălalt?

— Asta i-am şi explicat.

— Ați avut impresia că avusese o discuție cu soția lui în privința asta?

— Nu. La început, nici măcar nu ştia că ea refuzase moştenirea. Părea să creadă că şi-o însuşise fără ştirea lui. Nu vă povestesc discuția în amănunt, pentru că ar dura prea mult. După părerea mea, a găsit cartea de vizită lăsată pe undeva de soția lui, care uitase probabil că i-o dădusem. De ce venise în bistroul de pe cheiul Valmy un notar din Saint-Andre, dacă nu să se ocupe de succesiunea lui Boissancourt? Abia treptat, la mine acasă, a descoperit adevărul. A plecat furios, anunțându-mă că o să mai aud de el şi trântind uşa.

— L-ați revăzut?

— Nu am mai auzit de el. Asta se întâmpla sâmbătă dimineață. A plecat cu autobuzul spre Montargis, de unde a luat trenul de Paris.

— Cu care tren credeți că a plecat?

— Probabil cu cel care soseşte la ora trei şi câteva minute în gara Austerlitz.

Asta însemna că ajunsese acasă pe la patru, poate chiar puțin mai devreme dacă luase un taxi.

— Când am citit, continuă notarul, că în canalul

Saint-Martin, exact lângă cheiul Valmy, a fost găsit cadavrul tăiat în bucăți al unui bărbat, recunosc că am tresărit şi că această coincidență m-a frapat.

După cum v-am spus mai adineauri, am fost gata să vă telefonez, apoi mi-am zis că poate veți râde de mine. Abia după ce am auzit numele Calas la radio, azi după-amiază, am hotărât să vă fac o vizită.

— Mai pot? întrebă femeia de lângă el, arătând spre paharul ei gol.

— Cum să nu, puiule. Ce ziceți de asta, domnule comisar?

Când auzi ultimul cuvânt, femeia îi dădu repede drumul la braț.

— Nu sunt surprins, murmură Maigret, care începea să-şi simtă capul greu.

— Recunoaşteți că n-ați fi bănuit o poveste ca asta! Doar la țară întâlneşti astfel de fenomene, şi eu însumi, mărturisesc...

Maigret nu-l mai asculta. Se gândea la Aline Calas, care în mintea lui devenise în sfârşit un personaj complet. Şi-o putea imagina chiar şi fetiță.

Or, acest personaj nu-l surprindea. I-ar fi fost greu să-l explice în cuvinte, mai ales unui om precum judecătorul Comeliau, şi se aştepta a doua zi la o replică de genul: „Asta nu înseamnă că nu l-a ucis, cu complicitatea amantului". Omer Calas murise şi era evident că nu se sinucisese. Prin urmare, cineva îi dăduse lovitură fatală, după care îi tăiase cadavrul în bucăți.

Maigret parcă auzea vocea stridentă a lui Comeliau: „Şi asta nu înseamnă să omori cu sânge rece? Doar n-ai să pretinzi că e o crimă pasională! Nu, Maigret. Uneori îți mai dau dreptate, dar de data asta...".

Canonge îi întinse un pahar plin.

— Noroc!

— Noroc!

— La ce vă gândeați?

— La Aline Calas.

— Credeți că a fugit cu Omer doar ca să-i facă sânge rău tatălui ei?

Chiar şi în fața notarului şi chiar după câteva pahare de coniac, era imposibil să exprime ceea ce credea că înțelege. Trebuia mai întâi să admită că tot ceea ce făcea pe vremuri

puştoaica la castel era deja un protest. Probabil că doctorul Petrelle ar fi expus mai bine cazul decât el. Mai întâi, tentativele de incendiu. Apoi, relațiile sexuale cu Calas. În sfârşit, fuga cu acesta, pe când altele, în cazul ei, ar fi făcut un avort.

Poate că şi asta era o formă de sfidare. Sau de dezgust!

Maigret mai încercase să-i facă pe alții, inclusiv oameni cu experiență, să admită că cei care se duc la vale, îndeosebi cei care se străduiesc cu o înverşunare morbidă să coboare tot mai jos şi care se înjosesc degeaba, sunt aproape întotdeauna nişte idealişti. Era inutil. Comeliau i-ar fi răspuns: „Zi mai bine că toată viața a fost o perversă".

Când ajunsese pe cheiul Valmy, începuse să bea. Asta se potrivea bine cu restul. Ca şi faptul că rămăsese acolo, fără să fie vreodată tentată să plece, că se agățase cu îndârjire de atmosfera bistroului.

Maigret credea că îl înțelege şi pe Omer, care împlinise visul pe care îl au atâția de la țară: să câştige destui bani, făcând pe valetul său şoferul, ca să devină proprietarul unui bistrou la Paris.

Omer ducea aici o viață de trândăveală, fâțâindu-se între tejghea şi pivniță, ducându-se o dată sau de două ori pe an să cumpere vin din Poitou şi petrecându-şi după-amiezile într-o braserie de la Gara de Est, unde juca belotă sau biliard. Nu avuseseră timp să se ocupe de viața lui privată, dar Maigret îşi puse în gând s-o facă în zilele următoare, măcar pentru propria satisfacție. Era convins că, în afara pasiunii pentru biliard, Omer avea aventuri scurte şi cinice cu servitoare şi muncitoare din cartier.

Conta oare pe moştenirea Boissancourt? Improbabil, deoarece credea, ca toată lumea, că tatăl îşi dezmoştenise fiica. Numai cartea de vizită a notarului trezise în el speranța.

— Ce nu reuşesc eu să înțeleg, amice Maigret, şi recunosc că mă depăşeşte, deşi am văzut la viața mea

moştenitori de tot felul, este faptul că ea a refuzat o avere care îi cădea din cer, se arătă nedumerit Canonge.

Pentru comisar însă era normal. În situația în care ajunsese femeia, ce i-ar fi putut aduce banii? S-ar fi mutat cu Omer în castelul Boissancourt? Ar fi dus amândoi, la Paris sau în altă parte, de exemplu, pe Coasta de Azur, o viață ca aceea a marilor burghezi? Aline Calas preferase să rămână unde era, în colțul pe care şi-l făcuse, cam ca un animal în vizuina sa.

Toate zilele petrecute acolo erau la fel, cu coniacul din care bea în spatele uşii de la bucătărie şi, după-amiaza, vizita lui Dieudonne Pape.

Şi el devenise o obişnuință. Poate mai mult decât atât, pentru că ştia, iar ei nu-i era ruşine în fața lui. Puteau să stea alături, tăcuți, în fața sobei.

— Ea să-l fi omorât?

— Nu cred.

— Amantul ei?

— Probabil.

Muzicanții îşi aşezau la loc instrumentele şi acel local urma să se închidă şi el. Ieşiră pe trotuar şi porniră spre Saint-Germain-des-Pres.

— Locuiți departe?

— Pe bulevardul Richard-Lenoir.

— Vă însoțesc o bucată de drum. De ce l-a omorât amantul ei pe Omer? Spera s-o convingă să accepte moştenirea?

Amândoi aveau un mers ezitant, dar se simțeau bine străbătând străzile Parisului, deranjați doar din când în când de trecerea câte unui taxi.

— Nu cred.

A doua zi, va trebui să-i vorbească lui Comeliau pe alt ton, deoarece îşi dădea seama că vocea lui avea ceva sentimental.

— De ce l-a omorât?

— Ce credeți că a făcut mai întâi Omer după ce s-a întors de la Saint-Andre?

— Nu ştiu. Presupun că era furios şi că i-a poruncit soției sale să accepte banii.

În mintea lui Maigret reveni o imagine: sticla cu cerneală şi mapa de birou care conținea câteva foi de hârtie albă, aşezate pe masa din dormitor.

— Asta se potriveşte cu ...

— Perfect.

— Putem presupune că Omer îi semnase o hârtie în acest sens şi că ea s-a împotrivit.

— Era în stare să-i dea un toc de bătaie Îi cunosc pe țăranii de la noi.

— O bătea destul de des.

— Încep să înțeleg unde vreți să ajungeți.

— Când s-a întors acasă, nu s-a mai schimbat.

Era sâmbătă după-amiază, pe la patru. A pus-o pe Aline să urce în dormitor, i-a poruncit, a amenințat-o, a bătut-o.

— Şi atunci a sosit amantul ei?

— Este explicația cea mai plauzibilă. Dieudonne

Pape cunoştea casa. Auzind vacarmul de la etaj, a traversat bucătăria şi a urcat s-o ajute pe Aline.

— Şi l-a ucis pe soț! conchise în chip comic notarul.

— L-a ucis, voit sau accidental, lovindu-l cu ceva în cap.

— După care l-a tăiat în bucăți.

Asta îl făcu să râdă pe Canonge, care era bine dispus.

— Hazliu! exclamă el. Mi se pare hazlie ideea de a-l tăia în bucăți pe Omer. Dacă l-ați fi cunoscut pe Omer...

În loc să-i alunge amețeala, aerul tare sporea efectele alcoolului.

— Mă conduceți puțin?

Făcură astfel cale-ntoarsă de două ori.

— E un om ciudat, spuse Maigret, oftând.

— Cine? Omer?

— Nu, Pape.

— Îl mai cheamă şi Pape?

— Ba chiar Dieudonne Pape.

— Caraghios!

— E omul cel mai liniştit pe care l-am întâlnit.

— De aceea l-a tăiat bucăţi pe Omer?

Era adevărat că trebuia un om ca el, singuratic, răbdător, meticulos, ca să şteargă atât de bine urmele crimei. Nici măcar Moers şi oamenii lui, cu toată aparatura, nu găsiseră în casa de pe cheiul Valmy ceva care să furnizeze dovada că acolo fusese comis un asasinat.

Aline Calas dăduse oare o mână de ajutor la curăţenie, făcând să dispară lenjeria şi obiectele care ar fi putut avea pete incriminatoare?

Pape comisese o singură greşeală, de altfel, greu de evitat: nu prevăzuse că Maigret va fi mirat de absenţa lenjeriei murdare în casă şi va avea ideea să se adreseze spălătoriei. Ce sperau cei doi? Că vor trece săptămâni, luni întregi până când vor fi descoperite în canal o parte din rămăşiţele lui Calas, imposibil de identificat după trecerea timpului? Aşa s-ar fi întâmplat dacă şlepul fraţilor Naud nu ar fi transportat câteva tone de pietre în plus şi nu ar fi atins fundul canalului. Capul fusese oare aruncat în Sena sau într-un canal de scurgere? Poate că va şti peste câteva zile.

Maigret era sigur că va afla totul, dar asta nu-i mai provoca decât o curiozitate tehnică. Importanţa era drama care se derulase între cele trei personaje şi în privinţa căreia era convins că nu se înşela. Ar fi jurat că, după ştergerea urmelor crimei, Aline şi Pape nutriseră speranţa unei vieţi noi, nu foarte diferită de cea dinainte.

Un timp, Pape ar fi continuat, ca şi până atunci, să vină după-amiaza să petreacă o oră-două în micul bistrou şi, treptat, vizitele lui s-ar fi prelungit până când soţul ar fi fost uitat de clienţi şi de vecini. Atunci s-ar fi mutat definitiv în casă.

Aline ar fi continuat oare să nu opună rezistență lui Antoine Cristin şi altora? Era posibil. Maigret nu îndrăznea să se aventureze în aceste profunzimi.

— De data asta vă spun noapte bună!

— Pot să vă telefonez mâine la hotel? Voi avea nevoie de dumnea-voastră pentru unele formalități.

— Nu va fi nevoie să-mi telefonați. Mâine la nouă voi fi la dumneavoastră la birou.

Bineînțeles, notarul nu ajunse la biroul lui Maigret a doua zi la nouă, iar acesta din urmă uitase că promisese să fie acolo. Comisarul nu era prea vesel şi deschisese ochii cu un sentiment de culpabilitate când soția lui, după ce aşezase cafeaua pe noptieră, îi atinsese umărul.

Doamna Maigret avea în dimineața aceea un zâmbet deosebit, mai matern decât de obicei şi puțin înduioşat.

— Cum te simți?

Nu-şi amintea să mai fi avut aşa o durere de cap la trezire, ceea ce însemna că băuse mult. I se întâmplase rar se vină acasă beat şi cel mai mult îl supăra faptul că nii fusese conştient că bea. Totul se petrecuse treptat, coniac după coniac.

— Îți aminteşti tot ce mi-ai spus despre Aline Calas azi-noapte?

Preferă să nu-şi amintească, fiindcă avea impresia că devenise din ce în ce mai sentimental.

— Păreai îndrăgostit de ea. Dacă aş fi geloasă...

El roşi, iar doamna Maigret se grăbi să-l liniştească:

— Glumesc. Te duci să-i spui toate astea lui Comeliau?

Aşadar, îi vorbise şi despre Comeliau? Într-adevăr, asta îi rămânea de făcut. Numai că nu va folosi aceiaşi termeni!

— Nimic nou, Lapointe?

— Nimic, şefule.

— Trimite, te rog, un anunț la ziarele care apar în după-amiaza asta. Să se prezinte la poliție tânărul căruia cineva

i-a cerut duminică să lase o valiză la biroul de bagaje din Gara de Est.

— Nu-i Antoine?

— Sunt sigur că nu. Pape nu ar fi încredințat această sarcină unui obişnuit al casei.

— Omul de la bagaje a spus că...

— A văzut un tânăr cam de vârsta lui Antoine, îmbrăcat într-o geacă de piele. Sunt o mulțime de tineri în cartier cu semnalmentele astea.

— Aveți dovezi contra lui Pape?

— Va mărturisi.

— Îi veți interoga?

— Cred că judecătorul Comeliau, în stadiul în care se află ancheta, va ține s-o facă el.

Treaba devenea uşoară. Nu trebuia să mai pună întrebări la întâmplare, „să pescuiască", cum se spunea la Poliția Judiciară. De altfel, Maigret se întreba dacă ținea chiar atât de mult să-i strângă cu uşa pe Aline Calas şi pe Dieudonne Pape. Amândoi s-ar fi zbătut până la capăt, până când nu ar mai fi putut să tacă.

Petrecu aproape o oră sus, la judecător, de unde îi telefonă notarului Canonge. Acesta probabil că se trezise brusc din somn din cauza soneriei.

— Cine e? întrebă el, pe un ton atât de comic, încât Maigret zâmbi.

— Comisarul Maigret.

— Cât e ceasul?

— Zece şi jumătate. Judecătorul Comeliau, însărcinat cu instruirea cazului, ar dori să veniți cât mai repede la biroul lui.

— Spuneți-i că vin imediat. Trebuie să aduc şi documentele Boissancourt?

— Dacă vreți.

— Nu v-am ținut prea mult aseară?

Probabil că notarul se culcase şi mai târziu. Dumnezeu ştie pe unde mai hălăduise după ce se despărțiseră, deoarece comisarul auzi în receptor vocea leneşă a unei femei care întreba: „Cât e ceasul?”.

Maigret coborî la el în birou. Lapointe întrebă:

— Îi va interoga?

— Da.

— Începând cu femeia?

— L-am sfătuit să înceapă cu Pape.

— Va vorbi mai uşor?

— Da. Mai ales dacă, aşa cum bănuiesc, el i-a dat lovitură mortală lui Calas.

— Plecați?

— Vreau să cer o informație de la Hotel-Dieu.

Era doar un detaliu. Maigret se văzu obligat să aştepte sfârşitul unei operații ca să poată vorbi cu Lucette Calas.

— Acum ați aflat, din ziare, de moartea tatălui şi de arestarea mamei dumneavoastră?

— Trebuia să se întâmple ceva de genul ăsta.

— Când ați fost la ea, ultima dată, v-ați dus să-i cereți bani?

— Nu.

— Atunci, de ce?

— Ca s-o anunț că mă voi căsători cu profesorul

Lavaud îndată ce acesta va obține divorțul. Viitorul meu soț ar putea avea curiozitatea să-mi cunoască părinții şi aş fi vrut ca ea să arate decent.

— Nu ştiați că Boissancourt murise?

— Cine?

Mirarea ei era sinceră.

— Bunicul dumneavoastră.

Apoi adăugă pe un ton neutru, ca şi cum i-ar fi dat o veste fără importanță:

— Dacă nu va fi găsită vinovată de asasinat, mama dumneavoastră va moşteni un castel, optsprezece ferme şi nu ştiu câte milioane.

— Sunteți sigur?

— Puteți discuta despre asta cu notarul Canonge, care stă la Hotel d'Orsay şi se ocupă de succesiune.

— Va fi acolo toată ziua?

— Presupun că da.

Nu-l întrebă ce se va întâmpla cu mama ei şi îl părăsi dând din umeri. Maigret sări peste masa de prânz în ziua aceea, pentru că nu-i era foame, dar bău două pahare cu bere, ca să nu aibă stomacul gol. Rămase închis în birou toată după-amiaza. Pusese în faţa lui cheile bistroului de pe cheiul Valmy şi ale locuinței lui Pape şi păru că-i făcea o plăcere răutăcioasă să se înhame la treburile administrative de care avea de regulă oroare.

Când sună telefonul, ridica receptorul mai repede ca de obicei, dar abia la cinci şi câteva minute recunoscu vocea lui Comeliau la celălalt capăt al firului.

— Maigret?

— Da.

Judecătorul îşi reținea cu greu entuziasmul triumfului.

— Am avut dreptate că i-am arestat.

— Pe toți trei?

— Nu. Pe tânărul Antoine tocmai l-am pus în libertate.

— Ceilalți au mărturisit?

— Da.

— Tot?

— Tot ce presupuneam noi. Am avut bună idee să încep cu bărbatul şi, când am terminat povestirea detaliată a ceea ce trebuie să se fi petrecut, n-a protestat.

— Şi femeia?

— Pape a repetat mărturisirea în prezența ei, astfel încât n-a putut să nege.

— Ea n-a adăugat nimic?

— Când ieşea din cabinet, m-a întrebat doar dacă ai avut grijă de motan.

— Şi ce i-aţi răspuns?

— Că aveai altele de făcut.

Pentru asta, Maigret avea să-l deteste toată viaţa pe judecătorul Comeliau.

Lakeville (Connecticut), 25 ianuarie 1955

* * *

Cuprins

Capitolul 1 Descoperirea fraților Naud.....- 2 -
Capitolul 2 Ceară pentru sticle.....- 20 -
Capitolul 3 Tânărul cu triciclul.....- 37 -
Capitolul 4 Tânărul de pe acoperiş.....- 54 -
Capitolul 5 Sticla cu cerneală.....- 71 -
Capitolul 6 Resturile de sfoară.....- 87 -
Capitolul 7 Motanul doamnei Calas.....- 106 -
Capitolul 8 Notarul din Saint-Andre.....- 124 -

În seria Maigret au apărut:

Prima anchetă a lui Maigret
Inspectorul Cadavre
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
Nebunul din Bergerac
Dansatoarea de la Gai-Moulin
Asta-i Felicie!
Maigret la New York
Maigret se înşală
Maigret la Picratt's
Maigret şi ucigaşul
Domnul Gallet a decedat
Spânzuratul de la Saint-Pholien
Cazul Saint-Fiacre
Cine a ucis-o pe Cecile?
Maigret şi omul dublu
Maigret şi prietenul din copilărie
Memoriile lui Maigret
Prietena doamnei Maigret
Liberty Bar
Careul de aşi
Răspântia morții
Maigret în Arizona
Maigret şi gangsterii
Capcana lui Maigret
Picpus
Maigret la Vichy
Maigret intră în ring
O crimă în Olanda
Maigret
Umbra chinezească
Maigret şi flamanzii
Maigret se înfurie
Maigret şi bătrâna doamnă
Revolverul lui Maigret
Maigret la ministru
Maigret şi cadavrul fără cap

În pregătire: Eşecul lui Maigret

www.polirom.ro
Redactor: Giuliano Sfichi
Coperta: Radu Răileanu
Foto: Florin Pînzariu
Tehnoredactor: Daniel Scurtu
Bun de tipar: septembrie 2009. Apărut: 2009
Editura Poli rom, B-dul Carol I nr. 4 P.O. BOX 2ee
70050e, Iaşi, Ţel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232)21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. e, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 P.O. BOX l-728, 030174
Ţel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucureşti@polirom.ro
Str. Bucium nr. 34 laşi ţel.: 0232/211225
fax: 0232/211252
PRINT office@printmulticolor.ro multicolor www.printmulticolor.ro
SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE
Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

Al 39-lea volum din seria Maigret

Una după alta, bucăți dintr-un cadavru sînt pescuite de marinari în apele canalului Saint-Martin. Întîmplător, Maigret află că patronul unui bistrou din apropiere lipsește – după spusele soției sale, e plecat la Poitiers după vin. Curînd, comisarul îi descoperă pe cei doi amanți ai soției și, încet-încet, toate suspiciunile par să se îndrepte spre ea. Dar ce motiv ar fi avut femeia să-și ucidă soțul? Maigret are îndoieli și hotărăște să demareze o anchetă mai amănunțită...

În aceeași serie:

Maigret se înfurie
Maigret și bătrîna doamnă
Revolverul lui Maigret
Maigret la ministru

EDITURA POLIROM

www.polirom.ro

Pe copertă: ilustrație de Florin Pînzaru